Réimpression anastatique du N° 6 / *Syr.6* = Scriptores syri, series tertia. Tomus IV. Versio. — *Chronica minora*, III (p. 181-305). Interpretati sunt E. W. Brooks, I. Guidi et I.-B. Chabot. 1907.

CORPUS
SCRIPTORUM CHRISTIANORUM ORIENTALIUM
EDITUM CONSILIO
UNIVERSITATIS CATHOLICAE AMERICAE
ET UNIVERSITATIS CATHOLICAE LOVANIENSIS
Vol. 6

SCRIPTORES SYRI

TOMUS 6

CHRONICA MINORA

III

INTERPRETATI SUNT

E. W. BROOKS, I. GUIDI, I.-B. CHABOT

LOUVAIN
Secrétariat du CorpusSCO
49, ch. de Wavre
1960

RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

I

FRAGMENTA CHRONICI ANONYMI AUCTORIS AD ANNUM DOMINI 813 PERTINENTIA.

INTERPRETATUS EST E.-W. BROOKS.

Haec fragmenta, quae ego ipse, anno 1900, adiectis interpretatione anglica et commentario, edidi, inde a morte Ioannis, patriarchae Iacobitarum, quae anno 754 contigit, usque ad caedem Al Amin caliphae, anno 813 patratam, protendunt. Auctor eodem fonte quo Michael Syrus usus est, sed quo tempore vixerit parum liquet.

Asservantur fragmenta in cod. Musaei Britannici Add. 14,642, fol. 36 v°-39 r°, qui etiam Chronicon aliud quod supra edidimus (vide p. 121) alia manu scriptum continet. Haec pars codicis, valde mutila et indistincte scripta, ultima pagina excepta, palimpsestos est et saeculo x° vel xi° exarata esse videtur. Errores haud paucos, quos in priore editione feceram, nunc correxi, et lacunas e syriaco Michaelis textu a Chabot recenter vulgato plenius atque accuratius supplevi.

Notitia bibliographica :

Codicis descriptionem legas apud Wright, *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum*, p. 1041.

Editio : E. W. Brooks, *A Syriac Fragment* (*Zeitschr. d. Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, Bd. LIV, p. 195 sqq.). Textus cum interpretatione anglica. Vide etiam p. 560 (adnotationes Sigismundi Fränkel) et p. 682.

.... Et anno] 1066° requievit Mār Ioannes patriarcha in *p. 243. Gĕzīrtha, [et depositum est corpus ejus] in vico Badya ad flumen Euphratem. Et deinde mandavit Abū Gaʿfar [rex], qui et ʿAbd Allah, episcopis, et coegit eos patriarcham instituere Isaacum episc. Ḥārrān, qui erat [monachus] e monasterio Qartamin. Hunc ipsum Isaacum Athanasius Sandālāna, metropolita Gĕzīrthae, instituit super Ḥārrān contumaciter et non secundum Deum : factus est enim Athanasio amicus et etiam regi causa huiusmodi. Fertur, cum habitaret in monte Edessae, in monasterio quod vocatur Bēth Purkĕse[1], venisse ad eum monachum quendam peregrinum, et apud eum degisse, et ab eodem Isaaco honoratum esse; et, cum vellet abire, dixisse Isaaco peregrinum illum ut sibi particulam plumbi adferret; quam cum liquefecisset, e mantica sua protulisse marsupium quoddam parvum, cui inesset medicamentum[2], [et] particulam eius super plumbum illud [infudisse], idque tinctum esse et aurum factum : quo viso Isaacum artis *adquirendae* desiderio ictum esse, eumque multum supplicasse ut se eam doceret; illum autem dixisse se de hac nihil scire, sed medicamentum illud sibi ab alio datum esse : et, quando exiisset in itinere progressurus, Isaacum cum eo ivisse *ducendi causa; et, dum eunt, prostravisse eum et *p. 244. in unam e fossis antiquis, quae in monte sunt, deiectum, magno quodam saxo post eum misso, occidisse: et id fecisse quia putaret illius medicamenti multum cum eo esse; et mantica eius perquisita nihil in ea invenisse praeter marsupium illud; et, cum multum eum paeniteret, se ipsum culpasse de caede illius monachi : et ratione huius medicamenti accidisse ut Sandālānae amicus fieret, et *is* eum [episc.] institueret in Ḥārrān, spe *ductus* ut se ipsum artem doceret. Ita etiam eadem ratione Abū Gaʿfar regi familiaris effectus est. Hac de causa post mortem Ioannis congregavit episcopos, eosque compulsione adegit eum patriarcham creare; et instituerunt eum Rhesainae. Et, quia noverat miser se non libenter acceptum iri, a rege diploma[3] postulavit....., ut ab omnibus acciperetur; et dedit bīrunam[4] et baculum e thesauris regni sui :

[1] «Domus turrium.» — [2] *ξήριον*, *elixir*. — [3] *σιγίλλιον*. — [4] *βίρριον*, hodie *biretta*.

et promisit ei se exiturum esse et radices arti idoneas collecturum, eumque eam docturum. Post breve tempus rex eum arcessivit, et *re cum eo inquisita cognovit* eum mendacem esse neque artem novisse seque decipere: et mandavit et suffocarunt eum et corpus eius in Euphratem *iecerunt; et reddita est ei pernicies quam merebat* pro caede pauperis illius monachi; itaque morte mala interfectus est.

Similiter etiam post mortem huius Isaaci rursum coegit rex episcopos, et patriarcham creaverunt Athanasium metropolitam Maipherqaṭ, qui et Sandālāna; cui dedit diploma[1] et milites regales et mandatum regale quod omnes eum accipere cogebat. Qui, cum Ḥārrān venisset, homines sibi obviam exire cogebat seque cum pompa recipere; et urbem ingressus voluit eis episc. instituere
*p. 245. ʿAbdĕnāy, *Isaaci cuius supra mentionem fecimus discipulum; *quem accipere* nolebant, sed ab ipso etiam abhorrebant. Tandem coactus............rem haud pulcram et modo audacem (facilis enim detectu)..........quidam, cum zelo exarsissent, eum noctu adorti...iniecto [suffocaverunt][2]. Sunt [autem] qui dicunt eos instigante a m ī r a urbis hoc fecisse, et...iniecisse et eum *occidisse*. Verum mors eius liberatio esse multis visa est. Corpus eius monasterii [incolae] tulerunt et eduxerunt, et intra monasterium eius depositum [in urna][2] cum honore reposuerunt.

Post huius *mortem* congregati episcopi super se patriarcham instituerunt [Georgium] e vico Bĕʿeltān qui prope Gusith (?) situs est, in regione Emesae; qui prima adolescentia [in] coenobio quod vocatur monasterium Qennešrē [educatus est]: institutus est autem in *urbe* Mabbug anno [1070°][2] Graecorum mense k ā n u n[3]. Ceterum erant inter episcopos Iohannes Callinici [et David] episc. Darae, qui Georgio non favebant; eumque vituperabant, et malignitate *commoti dixerunt*: «[Ne] omittamus viros instructos ac [peritos et] laicos instituamus»; ea de causa quod Georgius albis adhuc vestitus erat, utpote [in ordine] diaconorum numeratus. Hoc autem fecerunt quia patriarchatum sibi uterque [adpetebat]. Et, cum episcopi discessissent [..........et episcopi] Gĕzīraei [rediissent][2] et Euphratem traiecissent, [operatus est in eis Satanas, et constituerunt sibi principem Iohannem episc. Callinici et eum patriarcham

[1] *σιγίλλιον*. — [2] E Michaelis Syri Chronico suppl. — [3] Utrum *kānun* I°, an *kānun* II° (decembri an ianuario), nusquam dicitur.

instituerunt; cuius etiam in monasterio][1] Qarqaphthae fuerat disciplina, et in . . . . vico * iuxta Edessam. *p. 246.

Exinde divisio et schisma in ecclesiam inciderunt : [et Georgius][1] tractus occidentales et regionis Gĕzīrae partem visitabat; fideles [autem. . .] Callinici incolae, Iohanne ex urbe sua expulso, etiam [nomen eius proclamare][1] recusaverunt.

Et anno sequenti, qui est *annus* 1073us, ʿAbd Allah Abū Gaʿfar rex [urbem ad] Tigrim supra Ctesiphontem aedificavit, quam nominavit Baghdād : et eo anno mortuus est Iohannes. [Et hoc] anno [fuit] grando multa et pernicies adeo ut in omni saxo ex ea, ut fertur, essent [8 librae.][1]

Mortuo Iohanne, stetit David Darae, qui cum ipso Iohanne electionem impedire conatus erat. Et episcopi ad *urbem* Sĕrug congregati inter eum et Georgium pacem fecerunt, anno 1078° : et, cum non stabilita esset neque mansisset pax, impius David ad regem ivit, et de Georgio multa mala regi proferebat, dicens : «Male nobiscum agit, et vult per compulsionem [patriarcha] esse; et, cum dicimus ei[2] : «Cur non regis diploma[3] tecum portas?», dicit nobis : «Non iustum aestimo ut nomen prophetae eorum in peram meam intret.» Et rex, cum misisset eumque vocasset, eum de hoc interrogavit et eum examinavit : «Verumne est quod dicunt, te ita dixisse, nomen prophetae nostri in peram [tuam] non intraturum?» Dixit ei : «Non dixi. Nomen eius mecum manifestum est in multis rebus, in zuze ac denariis impensae [meae].» Et cognovit rex eos ex invidia eum tradidisse[4]. Verum imprimis eum in rotis extendit, *et tribus *p. 247. scuticis tantum vapulavit. Et, cum ab eo postulasset ut se artem chemicam doceret, et dixisset [ei] aliquid hujusmodi[5], ... Et cum eum rogasset : «Cur non tecum portas [diploma] a nobis?», dixit patriarcha : «Quia non propositum mihi est ut quemquam mihi se submittere compulsione cogam.» Et, cum vidisset rex . . . . , tamen mandavit et eum in carcere incluserunt. Et misit rex et vocavit episcopos, et super se principem creaverunt ipsum David Darae, et nolentes invitique principem [suum] nominaverunt; cui dedit diploma et copias regales qui cum eo circumirent; et [passim] videre erat sacrarium vice clericorum Persis ac satellitibus plenum, qui [populum . . . . .] in oblatione per compul-

[1] E Mich. suppl. — [2] Cf. Matth., xxvii, 18. — [3] σιγίλλιον. — [4] Excidit, ut videtur, aliquid. — [5] Excidit, ut videtur, aliquid. Habet Mich. «fortitudinem et intelligentiam eius».

sionem communicare cogebant. Itaque episcopi et fideles a facie eius recesserunt; et, si quis inveniretur qui a facie eius fugisset et caperetur, crudeliter eum tractabant, et Ḥārrān adductum in carcere includebant : itaque ecclesia in [turbatione] et negotiis impeditis usque ad mortem Davidis et solutionem vinculorum (?)[1] quam concessit Deus [Mār] Georgio remansit.

Et anno 1080° fuit terrae motus gravis, et Paddānae Rabthae revelatum est idolum quod adorabant Manichaei qui ibi *erant*. Et hoc anno Abū Ga'far Rafiqam iuxta Callinicum aedificavit. Hoc tempore fertur inventa esse mulier in regione Bukāriorum, quae *p. 248. *nunquam cibum cepisset, nec lac suxisset, neque etiam potu *opus habuisset* a tempore [nativitatis], res stupenda et vere mirabilis et contra naturam. De [qua] cum audiisset Mahdī, filius regis, arcessivit eam adduxitque, et rem exploratam veram esse [repperit].

Et anno 1083° *Abū Ga'far* [fratrem suum] 'Abbās [a Gĕzīrtha][2] dimisit, et pro eo constituit Mūsam filium Muṣ'ab Iudaeum; ita [etiam in Qennešrīn *constituit* quendam] quem vocant Mūsam filium Sulaimān, nefarios ambo et [iniquos. Et omne argentum atque aurum][2] mundi in aerarium [suum] congregavit, donec nulla [prorsus] zuza vel [denarius] inveniebatur [nisi apud mercatores][2], et homines adeo graviter afflicti sunt ut mortem poscerent....... pretium eius, et asinus similiter : triticum [.......quinque][2] modii zuza, et pueri puellaeque qui cadebant.....quinque zuzē ....subito eos ebrios fecit.................. ....occidit eos et abstulit quodcunque........... ....

Et hoc ipso tempore [mortuus est Abū Ga'far rex, postquam regnavit annos] 21 et menses 3; et [post eum regnavit Mahdī, filius eius. Et eo anno obiit] Constantinus, imperator Romanorum, [et post eum stetit Leo, filius eius; et ambo omnes] inclusos et incarceratos liberaverunt; [quibuscum exiit etiam Georgius patriarcha anno[2] 10]8[8° Graecorum[2]......................

*p. 249. *Et anno 110]1° Graecorum [...................... .... crevit][2] autem morbus in regione Claudiae; [quapropter adscendit

[1] Hoc sensus requirere videtur. Interpretationem Fraenkel (*Z.D.M.G.*, LIV, 560) cum contextu conciliare non valeo. — [2] E Mich., suppl.

...ad monasterium Mār Barṣaumae][1], et Dei mandatum eum adsecutum est atque ibi vitam finivit, ibique [depositus est.

Et *mense* ḥĕzīrān] eiusdem anni congregati sunt episcopi Badyæ Zĕʿorthae, in planitie [Ḥārrān; et electionem *fecerunt*][1] Mār Iosephi e Gubba Barraya, eumque super se patriarcham instituerunt. Et, cum [exiisset] ut regem adiret ac diploma[2] reciperet, et, itinere completo redire incepisset, [Dei] mandatum eum adsecutum est in [coenobio] Mār Athanasii, quod *est* supra Tell Bešmai, atque ibi vitam finivit, [mense kānun][1] priore anno 1103° Graecorum. Unum autem episcopum solum instituit, [Anthimum[1]...] in Bĕʿelbakh.

Et anno 1104° Graecorum congregati sunt episcopi ad *urbem* Ḥārran, [et *die* octavo][3] mensis āb Cyriacum Tagrīthensem e monasterio Bizunae, virum disertum ac prudentem, moribus purum, anima ac corpore sanctum, ecclesiae principem instituerunt. Et, postquam..... et omnibus gratus fuit, et quodcunque faciebat et mandabat, secundum voluntatem suam eveniebat....... et ut dominus ac princeps quodcunque voluit stabilivit, et antiqua etiam renovavit correxitque. .... et cum amore et iusta subiectione ab omnibus receptus est, et non erat «satan [neque] occursus malus[4]», et iam speravit res a se inceptas ita facile exituras, operam dedit ut etiam vocem «panem caelestem» ex [ecclesiae] oblationibus amoveret atque aboleret; dicebat [enim]: «Noviter introducta est», et: «Additamentum inducit ad* Trinitatis mysterium.» Et [sacerdotibus] etiam, quoscunque instituebat, strenue mandabat ne eam in commemorationibus suis proferrent; neque in mentem revocavit Georgium etiam, praedecessorem suum, zelo adversus vocem magis quam ipse exarsisse, et *tamen*, quoniam tempora mala [consideraret][5], et ut virum sapientem qui emit tempus suum[6], quidquam de ea [decernere] dispensatorie neglexisse; quia schisma quod ob eam *vocem* futurum erat praevidit. Sed quidam qui hanc vocem amplectebantur, cum vidissent [Mār] Cyriacum decretum facientem et sacerdotes eam proferre sub anathemate prohibentem, multum conturbati sunt. Exinde, synodum congregavit ad vicum Bēth Bāthīn in planitie Ḥarran, anno 1106° Graecorum; et, cum verba et disputatio de ea inter episcopos fuissent.

* p. 250.

[1] E Mich. suppl. — [2] σιγίλλιον. — [3] Sic Barh.; textus Mich. «quintodecimo» : vide textum p. 249, n. 4. — [4] III *Reg.*, v, 4. — [5] Hoc sensus requirit. — [6] *Col.*, iv, 5.

placuit de ea ut unusquisque ea secundum voluntatem suam uteretur, neque ei qui proferrent eos qui non proferrent neque hos illi culparent: aliter enim decretum de ea promere non potuerunt. Et postea canones alios ecclesiasticos quadraginta statuerunt, quos in hac synodo patriarcha novos condidit, neque erat qui mandatis eius resisteret. Sed erant inter episcopos qui erga eum animis parum bene dispositi erant, quorum unus [fuit] Severus, episc. Samosatorum: qui cum Cyriaco cognitus esset, ab ipso concilio, postquam dispersum est, recto itinere ad urbem eius Samosata ivit; et, cum speraret Severus se eum accusaturum et de ea *re praetextum inventurum*, ivit, et civibus nuntium misit ne ad eum [exirent] neve ecclesiae portas ei aperirent. Et, cum venisset Cy-
*p. 251. riacus et * [ad eum] non exiissent [neque] portam ei [aperuissent], deinde ad rectorem urbis profectus [diploma ei monstravit][1]; et, mandato ab illo dato, ecclesiae ei apertae sunt : et tunc patriarcha [ecclesiam] ingressus [tribunal adscendit][1], et Severum ab omni Christianorum societate sub anathemate separavit....... concilium *deinde ivit et episcopis persuasit*[2] *[ut.......] et ab eo* peterent ut se absolveret : et [ad patriarcham in monasterium eius ivit, et *is* ei veniam dedit, et facta est][1] pax.

Et anno 1110° Constantinus, [imperator Romanorum], ad *omnem lasciviam atque impudicitiam conversus [filias optimatum]* Romanorum [sumebat] et [illas] stupro [polluebat. Tunc][1] mater eius [de his omnibus][1] quae agebat [a principibus certior facta se ipsam eum amoturam promisit; et eruit oculos][1] eius et occaecatus est, *et ea* [sola regnavit, et vicarium suum fecit Aetium eunuchum][1].

Et] *mense* ḥezīrān anni [1117][1,3].......... Hārūn dicionem Romanorum invasit.........is multum tempus.......

Et anno 1109° Graecorum Cyriacus patriarcha synodum unionis cum Iulianistis faciendae causa congregavit, et][1] Gabriel etiam qui Iulianistarum [patriarcha] nominabatur [cum] eo ad id concilium [venit.........] vir simplex et rebus saecularibus instructus[4]. Et, pace facta,....... Gabriel, id agentes ut eum ab opinione quam tenebat atque eos qui cum eo *erant* converterent, ita ut in omnibus rebus eadem quae nos confiterentur. Verumtamen ad

[1] E Mich. suppl. — [2] Ad litt. : «*episcopos superavit*». — [3] Vide textum, p. 251, n. 3. — [4] Requiritur potius «haud instructus».

[sancti]* Severi proclamationem *faciendam* difficiles se praebuerunt *p. 252. et ne distincte Iulianum proprio nomine anathematizarent *licentiam postulaverunt. His annuit patriarcha* [praeter] regulam strictam ad hoc *pertinentem* : dispensationem enim secundum id quod tempus exigit agebat, eosque [postea] defectum correcturos sperabat. Et sancitum est ut Cyriacus in ecclesiis eorum proclamaretur, et Gabriel [etiam in nostris], et uterque dicionem suam, ut tunc erat, retineret, donec unus ex eis obiret, et, qui [ex eis] alteri superesset, is fieret princeps ecclesiae. Et, postquam promissa confirmaverunt, surrexit Mār Cyriacus, et [ecclesiam][1] Ḥārrān [ingressus][1] Gabrieli eisque qui cum eo *erant* communionem dedit; et die sequenti, oblatione a Gabriele facta, [communicavit] *ipse* et coetus *eorum* qui cum eo *erant.* Verum erant nonnulli inter episcopos qui cum Cyriaco *erant* qui [unionem] non acceperunt, eo quod in Cyriacum male affecti erant; et nunc mentem suam manifestam facere potuerunt, in hac [re] quae accidit : sunt autem Bacchus terrae Cyrrhestarum, Zacharias Edessae, Severus Samosatorum, [atque] ei [etiam] qui a Cyriaco instituti erant, Theodosius Callinici et Philoxenus Nisibis. Hi hanc unionem constanter vituperabant et calumniabantur, et . . . . eum haereticum et Iulianistam vocabant; et, nisi eos *ab incepto* recedere fecissent socii sui, caedem [eius] perpetrassent. . . . . . Is autem, cum videret eos contra se murmurantes et dispensationem suam vituperantes, synodum [de eo] negotio congregavit, ad quam venit Gabriel, princeps Iulianistarum; et [Cyriacus eis quos nominavimus ut de eo quod poscerent cum Gabriele colloquerentur permisit. [Qui eis dixit] : «Oportet vos intellegere et cognoscere quod ego, nisi omnino *fidelis [essem], sciens veritatem *p. 253. apud vos esse, populum hunc, [qui mihi in rebus][1] mundanis [subiectus est,][1] non attraxissem et sub subiectione vestra adductum iunxissem. Sed, si [me solum] lucrari quaeritis, neque de universa factione Iulianistarum sermonem facitis, [ego] Iulianum scripto et absque scripto [anathematizabo] : sed noveritis ex eis qui [me] sequuntur multos, sive ob simplicitatem, sive ob ignorantiam, sive, quod verius est dicere, ... ob consuetudinem quae apud eos inveteravit, ad hoc [ipsum], ut Iulianum distincte anathematizent, difficiles se praebere.» Cui *rei* cum videret episcopos illos non consensisse, sed se ipsum cum episcopis Iulianum anathema-

[1] E Mich. suppl.

tizare cogere, passiones in eis absconditas intellexit; et, cum surrexisset, vestibus excussis dixit: «Nunc cognovi neque in Deo neque Dei causa esse strictae regulae observantiam [apud vos][1], sed ex invidia adversus principem vestrum, ne per [manus eius] eveniat bonum. [Et iam][2] a vobis requiret Deus sanguinem universi huius populi [cuius salutem][2] impeditis.» [Itaque] dissolutum est concilium illud, et unio irrita evasit.

Et anno 1115°, [tempore] Hārūn, erat forte vir quidam e tribu Quraiš [nomine Ruwaiḥ, qui] Damasci [habitabat], et eius loca *habitationis ecclesiae* [*Christianorum*][2] *propinqua erant. Is cotidie*, [cum orationem audiisset,][2] e fenestra quae in domo sua erat pro-
*p. 254. spiciebat .... sacerdotem qui in ecclesia *erat* *[sacrificium mysteriosum] constanter celebrantem ac perficientem, [eo quod] in arcum *ecclesiae* globulos [e pulvere][2] a se confectos deiiciebat, [ut eum vexaret][2] molestiaque afficeret ex odio contra fidem nostram. [Et Deus] qui hominibus utilitatis causas praeparat [eius misertus est[2].....] finem qui futurus erat [....... et ei visa est] oblatio quae super altare iacebat similitudo esse [agni][2] in ipsa patina quae super altare erat [immolati ac sanguine conspersi][2]. Et, [cum spectaculo.....] tremefactus [ad sacerdotem descendisset][2], sic sedulo intuitus [agnum in particulas..... dissectum et][2] in patina iacentem *ac* sanguine conspersum vidit; [presbyter autem non percepit : sed, cum ab eo didicisset][2] quod viderat, deinde ei [sancta mysteria] explicuit [......................

Et mense... anni 1117° Graecorum[3] flavit] aquilo vehemens per decem circiter [dies.........] fracti sunt; et semen illo anno *terram* non intravit, neque in Assyria neque.............
die paschae[4].

Et eo anno et sequenti fuit schisma Gubbiorum quod [.......
Bacchus][2] Cyrrhesta, episc. ipsius regionis Cyrrhi, qui [ecclesiam]
*p. 255. iniuste administrabat....... et illegitime, et saepe a pio * Mār Cyriaco increpatus erat [et] a ministerio suo [amotus] : et, cum tandem per intercessionem quorundam episcoporum absolutus esset, is [rem in corde retinuit][2], dum occasionem quaerit quomodo et in qua re patriarcham molestia afficiat; et hoc *animo* [presbyteros] incitabat ut vocem «panem caelestem» proclamarent,

[1] Id sensus requirit. — [2] E Mich. suppl. — [3] Vide textum, p. 254, n. 4. — [4] Vel «ante pascham».

et hoc eius exacerbandi causa..... Et, cum advenit tempus eius ut moreretur, sacerdotibus et diaconis et populi nobilioribus suae regionis congregatis [sub anathemate mandavit][1] eis ne vocem hanc abolerent neve episcopum in loco suo reciperent nisi ex ipso [coenobio]. Et post mortem eius exiit discipulus eius, qui vocabatur Aksĕnāya, cum [aliis *viris* e] Gubba Barrāya, et, ad patriarcham in territorium Antiochiae profecti, asino et pera [et baculo][2] ipsius Bacchi ei oblatis postulabant ab eo ut loco Bacchi [super ecclesiam Cyrrhi] Aksĕnāyam sibi institueret. Huic rei patriarcha non consensit, sed dixit : «E coenobio vestro [regioni alii] *episcopum* creabimus, et e coenobio alio vobis ipsis, quia non secundum iustitiam est [ut regio][1] a coenobio [velut hereditas teneatur][1].» Itaque monachi cum [Aksĕnāya] regressi [ob] eam causam schisma fecerunt; et post *breve* tempus *virum* quendam [nomine Solomonem][1] episcopum eis institutum ad regionem [misit], quamvis invitis et eum *accipere* nolentibus. Hoc fecit instigatione [quorundam episcoporum[3]; et] vere dico, hic transgressionem fuisse et errorem. Sed tamen [multiplicatum est malum, non solum][1] quia episcopum non acceperunt, sed quia eos magis accendit; et [Cyrrhestae, *schis- *p. 256.
mate] constituto, proclamationem nominis Cyriaci intermiserunt. Et congregati sunt episcopi....... anathematizabant Cyriacum et deponebant, et instituerunt eis [etiam] Aksĕnāyam illum [inique], quia episcopatui non electus erat. Et [petitionem] iniquitatis scripserunt, verba impietatis et ad caedem incitantia, quam Hārūn regi obtulerunt dederuntque, in qua Cyriacum [accusabant]. Sed tamen Deus, cui semper salus eorum [qui] sibi in veritate [serviunt] curae est, qui per apostolos suos sanctos promisit, nobis scilicet......... : «Ecce ego vobiscum sum usque ad finem saeculi[4].»...... Cyriacus, sed, cum arcessitus esset, pacifice et cum misericordia receptus est....... Et [accusationem] contra eum in ipsa petitione[5] [faciebant], *nempe*, ab eo occisum esse [episcopum quendam qui vocabatur Simeon, qui in regionem Arabum institutus erat; ...., cum in ipsa regione ipse et duo e discipulis eius iter facerent, inciderunt forte [in eos latrones], quia mulorum in quibus vehebantur et perarum, quae plenae erant, cupidine affecti erant, [atque, tribus simul occisis,] cadavera

[1] E Mich. suppl. — [2] E Barh. suppl. — [3] E Mich., p. 488, ubi nomina leguntur, supplevi. — [4] Matth., xxviii, 28. — [5] *ἀναφόρα*.

eorum in via abiecerunt. Et hoc ipsum invenerunt [. . . . . et dicebant[1] . . . .]: «Patriarcha Arabes quosdam mercede conductos in eos misit qui occiderent.»

[*Et* hoc tempore[1] fuit] fames magna e causa quod nihil intravit e. . . . . : et demum bestias rapaces in homines misit Deus, quae, [si quae mulieres vel pueri exiissent,][1] die eos adoriebantur ac dilaniabant.

*p. 257. Patriarcha autem, cum [vidisset. . . . . se * a][2] rege cum misericordia [receptum esse][2], triginta episcopos in *vico* [Gubrīn] congregavit [propter causam] Gubbiorum, eosque [arcessivit] ad pacem vocaturus : *et*, cum non venissent, ... *eos*; et illi, qua erant insolentia et audacia, ... legibus etiam ecclesiae aperte contemptis, [duo sibi episcopos creaverunt, Gabrielem][1] Gubbium et alium qui vocabatur Theophanes [e monasterio Eusebunae. Id cum audiissent][1] patriarcha et *episcopi* qui in *vico* Gubrīn *erant*. . . . . omnes episcopos. . . . .
. . . .
. . . . *praeceptorum sibi datorum* [oblitus *contumacibus se adiunxit.* Et tunc congregati][1] qui bis depositi erant, spreto Deo et legibus [ecclesiae], eum falsum sibi principem : quod dicunt : seu patriarcham effecerunt; et exinde haeresis eorum stabilita ac fundata est, ita ut ecclesiae aculeus ac stimulus et legum eius corruptores fierent. Et tunc miser [Abraham][1] episcopos creare incepit, vacantes scilicet ac provinciis[3] carentes, eosque temere mittere, ut egressi [regionem] circumirent et hominum mentem corrumperent.

Et mense ādār anni 1120[1] [Graecorum] Hārūn rex mortuus est, in urbe Ṭus, quae in Khurāsān *sita est,* cum regnasset annos 23. Et [regnum suum] inter tres filios suos divisit. Muḥammad, *p. 258. Zubaidae filium, * regem creavit in *urbe* Baghdād, et ʿAbdallaham [Māmūn] super Khurāsān constituit (et mandavit ut post mortem Muḥammad is esset rex), [et Qāsim], filium suum, super cunctas regiones Gezīrthae et Occidentis in *urbe* Mabbug constituit, nesciens se [per hanc] causam contentionem inter eos iniecisse. Et post mortem patris eorum misit Māmūn legatum ad Muḥammad, fratrem suum, post patrem regnantem, ut ad se bona sua et divitias [quas]

[1] E Mich. suppl. — [2] Hoc sensus requirit. — [3] ὑπαρχίας, perperam pro ἐπαρχίας.

pater sibi [dedit], mille milia drachmarum, pro eo quod frater primus regnavit, mitteret, et ad se mitteret etiam familiam suam. *Id facere* noluit, sed eum ad se attrahere volebat, dum in corde fraudem nutrit, quoniam, pacta quae pater eis statuit transgressus, filios suos post se reges facere voluit. Is causa fuit belli quod per cupiditatem eorum incidit; et hac de causa ad bellum alter contra alterum sese paravit; et demum occisus est Muḥammad opera Ṭāhir filii Ḥusain, per manus *viri* cuiusdam qui vocabatur Dandānīr[1]. Et, cum hominibus notum esset ratione regni incidisse inter hos fratres contentionem, tumultus ac perturbatio in mundum inciderunt, et unusquisque prout poterat praedatur, diripit, latrocinatur. Huius *rei* causa et initium fuit quidam qui vocabatur ʿAmr, Sulaimī; qui ob seditiones caedesque Samosatis factas Callinici incarceratus erat. Is, de eo quod inter hos duos fratres Muḥammad et ʿAbd Allah acciderat certior factus, ad quendam propinquum suum *nuntium* misit, ut sibi equum suum et gladium adferret, eumque in loco quodam deserto[2], quales Callinici *plerique* exstant, collocaret; ipse autem a carceris praefecto *licentiam* postulavit ut exiret et sibi panem emeret: qui *virum* quendam cum eo misit custodiendi causa eumque vinculo ligavit. Et, cum exiisset, *custodem continuo longius abduxit, donec ad locum pervenerunt *p. 259.
ubi erat equus ille suus; et gladio suo a consobrino[3] illo accepto occidit eum qui se ducebat, equumque conscendit et consobrinus alium, et aufugerunt; et Samosata recto itinere contendit : quae ingressus, ʿAbd Allah amīram qui ibi *erat*, cuius ope in carcere inclusus erat, occidit; et ex urbe cum eis qui se ei coniunxerunt egressus celeriter discessit et ad regionem Palestinae abiit, et omnes quibus praevalere poterant praedari, occidere, spoliare inceperunt: et hoc primum facinus audax *quod fecit* ʿAmr initium mali fuit quod in mundum incidit. Et haec facta sunt mense nīsān anni [1121^{i}][4]. Quo tempore, cum hoc ad aures Naṣr filii Šabath ʿUqailī pervenisset, qui in Armeniae regione [defecerat] et vias praecludebat, celeriter profectus venit seque cum ʿAmr coniunxit, et [consociati] sunt ambo ad mundum spoliandum ac perdendum : et per regiones Palestinae et Syriae et Phoenices circumibant, per totam illam aestatem, praedantes et incendentes et occidentes. Et . . . . .

[1] Al Dandani. — [2] Vel «aedificio quodam ruinoso». — [3] Ad litt. : «filio patrui» vel «avunculi». — [4] Vix aliter supplere licet.

Naṣr exercitum et socium, fuit ipse princeps sodalium suorum, et discessit et ad regionem [Sĕrug][1] ivit; et ʿAmr, Samosata profectus, arcem superiorem quae in eis est muro munivit.

Et anno 1122° mortuus est Nicephorus[2], imperator Romanorum; post quem regnavit super Romanos Stauracius[3], filius eius : fertur autem Nicephorus e populo Arabum fuisse. Et post quinque menses, quos Stauracius super Romanos regnavit, congregati sunt
*p. 260. [Bulgari] et ad urbem imperialem pervenerunt *cum eo dimicaturi. Et, cum exiisset Stauracius et cum [eis] dimicasset, in femore [percussus est; et] vulnere postquam sectum est inflammato obiit; et [post eum] regnavit Michael, Nicephori [gener], annum unum et menses septem. Dicunt nonnulli Procopiam, Nicephori [filiam], Stauracium fratrem suum veneno interfecisse, ut [Michael maritus suus, pro eo super Romanos][1], regnaret.

Et mense iyār [anni 1123[1] fuit defectio solis totalis[1]. . . . .

. . . .

[1] E Mich. suppl. — [2] In textu semper «Nicophorus» scriptum est. — [3] In textu *semper «Stauricius» scriptum est.*

II

CHRONICON IACOBI EDESSENI.

INTERPRETATUS EST E.-W. BROOKS.

Huius chronici fragmenta in Codice Musaei Britannici Add. 14,685 asservantur, qui saeculo x° vel xi° secundum Wright exaratus est. Auctor Iacobus Philoponus seu «laboris amans» appellatur, quem cum Iacobo Edesseno eundem fuisse, ut opinatus est Wright, ab excerptis Iacobi Edesseni operis apud Michaelem Syrum recitatis satis liquet. Canon ipse, qui fol. 10 *r* incipit, Chronici Eusebii Caesariensis continuatio est; ei praefatio, in qua Eusebii opus corrigitur et suppletur praefixa est.

In codice, ut nunc se habet, fragmenta prave ordinata sunt : fol. 12 *v* ante fol. 12 *r* legendum est, et fol. 18 *v* ante fol. 18 *r*, fol. 11 et 13 ex uno eodemque folio proveniunt, et similiter fol. 19 et 20; et duo fragmenta quae fol. 19 continentur inter se arctius coniungenda sunt.

Fragmenta non ultra annum 942um Sel. = 631um p. Chr. protendunt, sed Canon, ut a Michaele discimus[1], usque ad annum 1021um Sel. continuatus erat. Iacobum duobus antea annis mortuum esse ipse Michael notat, unde duos ultimos annos ab aliquo discipulo eius adiectos esse suspicatur. Iacobum autem iam anno 1003° Sel. = 692° p. Chr. Chronicon scripsisse adfirmat Elias Nisibenus[2]; quod si verum est, anni 18 continuatori adscribendi sunt. Canon annorum a Michaele exscriptus est, unde partes quae in codice desunt supplere facillimum est. Idem auctor e praefatione locos nonnullos qui in nostro codice mutili sunt integros recitat. Apud Eliam etiam Nisibenum sive e praefatione, quam Chronicon appellat, sive ex ipso Canone excerpta testimonia reperiuntur, quae ad calcem operis edidimus.

[1] Ed. Chabot, p. 452. — [2] Brit. Mus., Add. Ms. 7197, f. 88 r.

Inter Canonis fontes recensenda sunt Socrates, Theodoretus, Chronicon Edessenum, Iohannes Ephesinus, Historia Zachariae Rhetori vulgo adscripta, et catalogi fortasse imperatorum, regum et episcoporum. In praefatione praeter Eusebium chronographis quibusdam Alexandrinis, Aniano fortasse et Andronico, usus est Iacobus, et catalogo, ut videtur, regum Persarum.

Praefationis exordium in Catalogo clarissimi Wright vulgatum est; Canonem ego ipse, anno 1899°, cum interpretatione anglica et commentario edidi : textus integer totius operis nunc primum vulgatur. Multa loca quae in priore Canonis editione lacunosa relicta sunt vel perperam suppleta nunc a Michaele supplevi ac correxi. Codicis dispositionem tum in textu Canonis tum in interpretatione, prout potui, imitatus sum; in interpretatione lacunas canonis annorum supplevi, in textu autem id facere operae non pretium visum est.

Notitia bibliographica :

Codicis descriptionem legas apud Wright, *Catalogue of syriac MSS. in the British Museum*, p. 1062-1064.

Editiones : W. Wright, *op. cit.*, p. 1062, 1063, London, 1872. Textus exordii.

E. W. Brooks, *The Chronological Canon of James of Edessa* (*Zeitschr. d. Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, Bd. LIII, p. 261 sqq. et p. 550). Canon cum interpretatione anglica. — Cf. etiam ibid., p. 534 sqq. (adnotationes Sigismundi Fränkel). — Vide etiam F. Nau, *Notice sur un nouveau ms. de l'Octoechus de Sévère d'Antioche et sur l'auteur Jacques Philoponus* (*Journ. asiatique*, ser. IX, tom. XII, p. 346 sqq.).

*CONTINUATIO CHRONICI EUSEBII CAESARIENSIS A IACOBO LABOREM AMANTI FACTA[1]. *p. 261.

Eusebius quidem Pamphili, Caesareae Stratonis, quae in Palestina *est*, episcopus, Chronicon illud magnum et universale et celebre cum omni diligentia ac studio, et, *quoad homines tempora* remota discernere atque intelligere possunt, cum omni accuratione fecit, et in eo numerum annorum et tempora et historias *rerum* quae eis *gestae sunt* ordinate disposuit, ab Adamo principe generis nostri usque ad annum primum vitae Abraham patris primi Hebraeorum, et usque ad Ninum regem secundum Assyriorum qui Niniven aedificavit, et usque ad Europem regem secundum Sicyonis, quae in Hellade *est*, Graecorum regione, e libris videlicet sacris Mosis qui apud Hebraeos *sunt*, et e libris historiarum Chaldaearum et Assyriarum et Aegyptiarum : cui etiam *Chronicon* aliud latius *atque amplius adiunxit, a tempore quod dictum est, Abrahami *p. 262. *scilicet* patriarchae et Nini filii Beli et Europis regis Sicyoniorum, usque ad annum 20um Constantini Victoris imperatoris Romanorum; in quo multa regna commemoravit, omnia quae in Europa et in Libya et in Asia Magna dominata sunt, Chaldaeorum dico et Assyriorum, et Sicyoniorum, et Argivorum et Atheniensium, item Hebraeorum et Aegyptiorum, et Latinorum qui postea Romani, Medorum et Babyloniorum et Lydorum et Persarum, et cetera omnia quae post haec apud Graecos potestatem tenuerunt, Macedonum dico et Corinthiorum et Lacedaemoniorum, et ea quoque [quae post] mortem Alexandri aedificatoris [super Aegyptum] et Syriam et Asiam dominata sunt, necnon et regnum [Romanorum], a Iulio Caesare et Augusto Sebasto [usque] ad ipsum Constantinum Victorem; et [tempora] eorum secundum singulorum *regum* annos distinxit [ac disposuit], et tempora [durationis] et initium et dissolutionem et cessationem singulorum demonstravit, et rerum ab unoquoque [rege] ac duce gestarum memorias separatim descripsit.

[1] In. marg. superiore : «..... eorum diebus Alexandriae. Licinius foede e mundo exiit postquam regnavit annos 11; et *Martinus* occisus est postquam regnavit menses 3.» In marg. dextro : «Petrus episcopus ecclesiae Alexandrinorum in carcere erat ad martyrium; qui abscisso capite praeclare martyrium passus est anno [9° persecutionis.....] episcopus..... Ecclesiae Alexandrinorum episcopus XVIII^{us} stetit Alexander annos [11......................»]

et *quo* tempore innotuissent singuli [sapientes][1] et scriptores qui in singulis populis insignes fuerunt, [et philosophi] et poetae qui apud Graecos *erant;* necnon [et historias Gigantum][2] et *res* mirabiles quae apud [eos] celebrantur, [et] virorum qui in scriptis[3] et apud scriptores qui inter eos *erant* proferuntur, [bella ac victorias][2], et
*p. 263. urbium aedificationes et * populorum captivitates, cum multis aliis rebus quae per omne tempus quod in Chronico ab eo *composito* inclusum est gestae sunt. Huic autem *Chronico* finem fecit, [ut] antea cognitum est, anno iam 20° Constantini; a quo tempore usque ad hunc diem nemo prorsus operam dedit ut Canoni ab eo *composito* tempora posteriora et commemorationes ad ea pertinentes adiciat. Ergo iustum esse pariter et necessarium aestimavi ut res ab illo tempore usque ad hunc diem gestas, quoad scilicet Deus opem dabit et vires sufficient, non inenarratas relinquam; sed, sicut is canonem dispositionis temporum descripsit, in quo illis temporibus[4] gesta summatim inclusit et annos regnorum unum contra alterum propinque disposuit, ita ut legentibus facile esset discere, qui quorum diebus exstent, sive reges sint sive duces sive homines sapientes sive scriptores sive ex eis qui in aliqua re quocumque modo illustres sunt, ita ego etiam similiter, ab anno 20° Constantini, canonem novum tempora posteriora complectentem disponam, et in eo annos regnorum quae in eo proferuntur unum contra alterum propinque ordinabo, eorum scilicet quorum series temporum durationis nobis notae sunt, et res quae singulorum tempore gestae sunt, et eos qui cum singulis ob quamcunque virtutem vel excellentiam famam obtinebant.

Cum vero necessarium sit ut quae ante hunc *Canonem* utilia sunt prius disponamus et praeparemus, haec ipsa prius dicamus ac monstremus. Quae autem ante Canonem ipsum requiruntur et utilia sunt haec sunt. Primum[5] de fine Canonis Eusebii, et de quantitate an-
*p. 264. norum * temporis quod in eo est, et quomodo numerari debeat hic novus noster, et ad illum adiungi; postea[6], ut quae regna illo tempore, ante tempus finis Canonis, cum regno Romanorum fuerint neque ab Eusebio integre commemorata sint demonstremus; post[7]

[1] E Michaelis Syri Chronico suppl. — [2] E Mich. suppl. — [3] In marg.: «[Complectitur] Canon tempus annorum ab Abraham et regno [Nini usque ad annum 636um Graecorum], qui est annus 20us *Constantini*.» — [4] *In marg.*: «Ab Adamo usque ad annum 20um Constantini, quod comprehensum est annis 5527.» — [5] In marg.: I. — [6] In marg.: II. — [7] In marg.: III.

hoc etiam, et quae sint regna quae nos in Canone disponemus cum ipsis imperatoribus Romanorum simul et contra eos, propinque unum contra [alterum]; postea etiam demonstratio distincta seriei temporum uniuscuiusque regni separatim *facta*. Itaque, cum haec omnia dicta et praeparata erunt, facile nobis erit etiam Canonem construere [ac disponere][1].

*DE CANONE QUEM FECIT EUSEBIUS, ET DE TRIBUS ANNIS QUIBUS AD FINEM EIUS ERRAT. *p. 265.

Scire igitur oportet eos qui canonem dispositionis temporum regnorum ab Eusebio factum legunt tres annos superfluos et a computationibus discrepantes in quantitate summae annorum qui in eo *sunt* ad finem eius positos reperiri : de quibus oportet nos quam maxima accuratione et laboris amore investigare, et quomodo sint superflui et quomodo errorem in computationibus faciant demonstrare. Oportet autem, ut opinor, etiam hoc facere : quia, quamquam sufficit error qui ab eis fit et computationum discrepantia ut eos superfluos *esse* demonstret, sed tamen per inquisitionem quoque de eis factam et per rei demonstrationes a scriptoribus antiquis *haustas* hoc demonstrare necesse est. De his igitur res ita se habet. Cum tempus potestatis regum [qui in] Macedonia regnaverunt, a Carano, primo qui apud eos *fuit* rege, usque ad mortem Alexandri, aedificatoris urbis Alexandriae, qui nominatur filius Philippi, sit annorum 490, ut ex eis videre licet quae Diodorus historiographus de eis narrat, et idem numerus *annorum* in Eusebii Canone poni debuisset; quoniam anno 3° Alexandri, regis X[i] Corinthiorum, post Ilii vastationem annis 368, initium eorum ponitur, unus annus ex eis defecit, et in Canone nonnisi 489 anni *tantum scripti sunt : et, cum de- *p. 266.
buisset Alexandri mors contra annum primum Olympiadis CXIV[ae] collocari, ut fuisse testatur etiam Porphyrius philosophus, dum res regum Macedonum[2] qui post mortem eiusdem Alexandri *erant* disponit, porro et initium regni Philippi Arrhidaei, fratris eius, qui post eum regnavit, anno 2° eiusdem Olympiadis CXIV[ae] adscribi, hoc non factum est propter annum qui ab annis potestatis regum

[1] In marg. : «[Constantinus, cum regnum] solus [obtinuisset], urbem aedificavit, quae prius [Byzantium vocabatur, eamque] a nomine suo Constantinopolim [vocavit]. Et eo anno.......» — [2] In marg. : «Hoc est Lagidarum qui Alexandriae steterunt. De regibus Macedonibus.»

Macedonum defecit: sed tum Alexandri mors tum initium regni fratris eius superius anno uno haud recte anteposita sunt, et ab hoc error unius anni in ipso Canone effectus est. Verba autem eiusdem Porphyrii de [regibus Macedonibus][1] sunt : [«Anno 2° Olympiadis CXIV^{ae}, post Alexandrum Macedonem regnat] Arrhidaeus qui [nominatus est Philippus, qui frater erat] eiusdem Alexandri, [non a matre,] a Philinna [enim quae e Larissa *erat*] Philippo [natus est; regnat] autem annos septem, et in Macedonia [a] Polysperche[2], Antipatri filio, *occiditur. Ptolemaeus autem*, Arsinoes et Lagi filius, post annum unum principatus qui Philippo adscriptus est satrapa [in] Aegyptum mittitur : et in satrapia quidem annos 17 priores agit, regnat autem annos 23, ita ut ei, usque ad mortem, *p. 267. universi anni 40 computentur; sed, quia *adhuc vivus Ptolemaeo filio, qui Philadelphus appellatus est, principatum concessit, et cum filio postquam principatum *is* accepit duo annos vixit, non iam 40, sed triginta octo *anni* Ptolemaei primi, quem Salvatorem appellabant, computantur.» Ergo ex his liquet et anno 2° Olympiadis CXIV^{ae} incepisse Arrhidaei principatum, et anno 3° eiusdem Olympiadis incipere Ptolemaeum, si 38 ei computantur. Alexandrini autem ei 39 adnumerant, quippe qui ab anno primo Arrhidaei numerare [incipientes] Arrhidaei [7] numerent, et [Cassandri] 12, item ipsius 20, qui contra Cassandri [annos 7] reliquos, et filiorum huius 4, [et Demetrii 6,] et Pyrrhi unum, et Lysimachi [2, universos] 20 annos, numerantur, et *cum* 19 prioribus, universos [annos 39. Ergo] hic quoque liquet apud hunc etiam annum [unum superfluum esse]. Cum igitur [Alexandri] mors uno anno qui de regibus [Macedonibus] *computatur* in Canone descendit detrahetur etiam a Canone annus alius [apud Ptolemaeum] primum, et detrahetur etiam ab ipso [Canone annus] alius superfluus qui [nepoti eius] Evergetae adscribitur. Aliter statim reperietur . . . . harum *rerum* explicatio superflua . . . . amplius dicentur, [non] oportuisse [annum] unum numerari [qui a regibus Macedonibus] defecit et in [Canone . . . . .] non positus est, sed . . . . *p. 268. ita ut incideret mors Alexandri [. . . . .* . . . . . in annum primum] Olympiadis [CXIV^{ae}, non autem in annum priorem, ut] in Canone . . . . Scriptus est autem] . . . . . . in

[1] Exstat Porphyrii catalogus apud Eus., *Chron.*, ed. Schoene, I, p. 160, 162, unde uncis inclusa supplevi. — [2] Polysperchonte.

Canone Eusebii], sive recte scriptus sive [non recte, annus] 1692us eiusdem Canonis contra annum ultimum Olympiadis $CXIII^{ae}$. Haec dixi ut demonstrem esse in ipso Canone mutationem annorum ab uno in alterum locum, et annorum additiones et defectiones. Quae [cum] ita sint, additio esse videntur hi duo anni qui tempori Lagidarum, qui *erant* post mortem Alexandri, in Canone adnumerantur. Hanc igitur ob causam hos omnino superfluos esse dicimus, neque in Canone computari debere, scilicet quia nec Ptolemaeus primus, qui Salvator vocabatur et filius Lagi, nisi 39 annos tantum regnavit, neque Evergetes nisi 25 annos; in Canone autem illi 40, huic 26, haud recte adscribuntur : praeterea quia neque Alexandrini hos duo annos numerant, neque universos annos Lagidarum, temporis dico quod *fluxit* a morte Alexandri usque ad mortem Cleopatrae et Augusti super Aegyptum dominationem, nisi 294 annos tantum computant. Adfirmant enim Alexandrini [esse] dominationem Cleopatrae et tempus potestatis eius 22 [annorum, ab] anno primo Olympiadis $CLXXXII^{ae}$ [usque ad annum 3um **Olympiadis*] $CLXXXVII^{ae}$: ann. 4 priusquam regnaverit [Iulius], imperator primus Romanorum, 5 contra [annos] quos dominatus est Iulius, 13 [contra annos] priores Augusti; tempus autem [omnium Lagidarum], ut diximus, annorum 294 esse adfirmant, [ab anno] 2° Olympiadis $CXIV^{ae}$ usque [ad annum 3um Olympiadis] $CLXXXVII^{ae}$. Post autem Cleopatram [tempus] quod Augustus super Aegyptum dominatus est adfirmant [esse annorum 43]; constat [enim] universos annos dominationis [eius esse annos 56] : in Canone autem [dominationi eius in Aegypto] non 43, sed 41 tantum adscribuntur : ita ut ex eis quae [diximus.......] manifeste notum fiat duos alios annos [in Canone deficere.....................] Cleopatrae, cum eidem duo anni [a] Lagidarum tempore, hoc est contra annum 1[6]9[2um], detrahentur, et his postea additi erunt anni potestatis imperatorum Romanorum absque additione et defectu; quia scilicet etiam in his variationes multae discerni possunt, et additiones ac defectus in codicibus diversis cum aliis atque aliis *comparatis* inveniuntur : quamobrem tempus quod ex annis eorundem imperatorum Romanorum colligitur dubitatione non caret. Nam secundum dispositionem consulum qui temporibus potestatis eorundem imperatorum singulis annis steterunt ab anno primo Iulii Caesaris usque ad annum 20um Constantini colliguntur anni 375, a morte autem Cleopatrae usque ad *dictum annum

* p. 269.
* p. 270.

anni 357 : et secundum Eusebii sententiam in ipso Chronico eius *prolatam* et secundum dispositionem quae in eiusdem Canone *exstat*, similiter idem *statuitur numerus annorum*. Secundum sententiam autem ac computationem Alexandrinorum a Iulio, hoc est ab anno quarto Cleopatrae, usque ad initium regni Diocletiani, inveniuntur anni 331; a Diocletiano autem usque ad annum 20um Constantini 41 anni notantur, ut fiant universi anni 372; a morte autem Cleopatrae usque ad annum 20um Constantini colligunt Alexandrini annos 354, qui ab eis quos notat Eusebius tribus annis deficiunt. His igitur 354 annis, [qui] imperatoribus Romanorum, secundum Alexandrinorum computationes, colliguntur, cum additi erunt Lagidarum anni, qui secundum ipsos Alexandrinos sunt 294, colligentur universi anni 648 : a quibus [si] auferimus annos 12, qui ab initio regni [Philippi] Arrhidaei, Alexandri fratris, usque ad initium [regni] Seleuci Nicatoris, regis primi Syriae, [a quo] secundum librum [Machabaeorum] Graecorum aera incipere reputatur. *elapsi sunt*, manent anni 636, totidem *anni* quot [eodem] 20° [anno] Constantini aera [quae vocatur Graecorum] praeferebat. Annus igitur 1us aerae Graecorum est 1us annus Seleuci Nicatoris [. . . . . ab anno primo] Seleuci usque ad
*p. 271. mortem Cleopatrae sunt anni [282], ut *antea dictum est. *Anni* autem Romanorum etiam secundum Eusebium, si anno 13° Augusti occisa est Cleopatra, a morte eius usque ad annum 20um Constantini, sunt, ut dictum est, anni 357. Cum igitur *annis* 282 qui a Seleuco usque ad Cleopatrae depositionem *elapsi sunt* hi 357 additi erunt, colligentur 639, ita ut hac ratione ipso anno 20° Constantini inveniantur *anni* aerae Graecorum 639 anni. Sed hoc falsum est, ut a multis historiis et a notationibus quae in eis de ipso anno 20° Constantini *proferuntur* discere licet; hae enim eum in annum 636um Graecorum incidisse demonstrant. Si igitur hoc verum *est*, annos Romanorum tot esse, sequitur in *annis* Lagidarum esse hos tres annos superfluos. Si autem *anni* Lagidarum revera absque errore tot sunt, a morte quidem Alexandri ad mortem Cleopatrae anni 294, *a* Seleuco autem anni 282, sequitur *annis* Romanorum errorem inesse, eosque non tot esse, *scilicet* a Iulio quidem usque ad annum 20um Constantini annos 375, a morte autem Cleopatrae annos 357, sed ita tantum se habere, a Iulio quidem usque ad ann. 20um Constantini, ut supra dictum est, annos 372, a morte *autem* Cleopatrae usque ad ipsum dictum annum 20um annos 354;

unde, *cum* hi illis 282 adiecti erunt * qui a Seleuco usque ad Cleo- *p. 272.
patrae depositionem *elapsi sunt*, anno 20° Constantini anni 636 tantum nobis colligentur, quot *scilicet* erant tunc anni aerae [Graecorum], non autem 639, qui [e] Canonis dispositione nunc colliguntur. Si autem neque *anni* Romanorum falsi sunt [neque] etiam Lagidarum, sed a morte Alexandri usque ad [annum 20um] Constantini sunt revera tot anni, sequitur manifesto non [anno] primo Seleuci, regis primi [Syriae, incipere] annos aerae [Graecorum seu aerae] Edessenorum, ut in libro [Machabaeorum] habetur, [atque ut etiam] in ipso Canone notatum est, sed [anno] quarto eiusdem Seleuci, ita ut hac ratione anno quarto Olymp. CXVII^{ae} haec aera inveniatur incepisse. Ceterum, sive *anni* Romanorum falsi sint, sive Lagidarum, sive etiam notatio initii aerae Graecorum, sive etiam anni qui de regibus Macedonum *colliguntur* ante mortem Alexandri in Canone vel aucti sint vel diminuti, et, ob id quod in Canone mors Alexandri superius vel inferius collocata sit, in ipso Canone facta sit perversio : quamcunque causam statuamus esse quae in Canone errorem fecit, id omnimodo manifestum erit, tres annos superfluos in Canone exstare a tempore quod initium aerae Graecorum esse reputatur, hoc est ab initio regni Seleuci, usque ad annum 20um Constantini. Porro hoc ab eo quoque manifestum est quod Alexandrini initium regni *Diocletiani tribus *p. 273.
annis superius collocant quam in Canone collocatum est, atque etiam aeram quam in. . . . . suis ab hoc numerant; anno enim 596° aerae Graecorum eius initium ponunt. Verum, pro omnibus his causis et dubitationibus quae de tribus annis superfluis qui in Canone exstant hic propositae sunt hoc tantum nunc proponetur et omnibus notum fiet : Alexandrinos annos a morte Alexandri usque ad annum 20um Constantini *elapsos* annos 648 tantum esse adfirmare, non autem 651, ut in Canone Eusebii stat; hoc est, Lagidarum annos 294, a morte Alexandri et initio regni Philippi Arrhidaei, fratris eius, usque ad mortem Cleopatrae, et 313 a morte Cleopatrae usque ad initium [regni] Diocletiani, et 41 quos anno 20° Constantini [aera] Diocletiani praefert. [Ergo, ut] omnibus noti fiant anni. . . . ., nempe regum Macedonum, non [eorum tantum qui] post Caranum *fuerunt*, sed eorum etiam [qui eum antecesserunt], qui a Macedone primo rege incipiunt, [et Aegypti regum] qui vocantur Lagidae, qui a morte [Alexandri usque ad] Cleopatrae [depositionem] *fuerunt*, atque etiam [im-

peratorum Romanorum, ut] Alexandrini eos [numerant], en! eos tibi hic [disponam, et] faciam etiam summam omnium, a Mace-
*p. 274. done [ad] Caranum, et a Carano ad Alexandrum, et ab *hoc usque ad mortem Cleopatrae, et exinde usque ad Constantinum.

REGES MACEDONUM. — Post descensum Heraclidarum, quidam ex eis qui vocabatur Macedo, filius Jovis et filius Thyiae, cum solus ab omnibus Heraclidis discessisset, et ad regionem quae tunc Aemathia, item Apiaria, vocabatur profectus *ibi* consedisset, super omnes qui ibi habitabant rex factus, regionem dominationis suae a nomine suo Macedoniam nominavit. Tenuerunt igitur dominationem super Macedonum regionem ipse et filii eius usque ad divisionem regni Graecorum. Initium autem potestatis eius in annum 7um post descensum Heraclidarum et annum 40um post Ilii vastationem incidit. Sunt autem unus post alterum et anni potestatis eorum ita :

	1. Primus Macedo, filius Jovis, annos 32	32
	2. Barcis et Phylocas, filii eius, simul. annos 40. .	72
	3. Gorgias, filius Phylocae, annos 24	96
	4. Macedo, filius Parrhasii[1], annos 5.	101
	5. Athyrus, filius Gorgiae, annos 28	129
	6. Arisbelus, filius Athyri, annos 41	170
	7. Plistarchus, filius Usi (?), annos 35.	205
	8. Gynaeus, filius Plistarchi, annos 14	219
	9. Deucalus, filius Gynaei, annos 5.	224
	10. Balager, filius Lavati[2], annos 7.	231
	11. Qaphalin, filius Balagri, annos 12	243
	12. Nicaeus, filius Qaphalin, annos 26.	269
*p. 275.	*13. Alisgatas, filius Nicaei, annos 37	306
	14. Cissus, filius Aleathi, annos 2	308
	15. Tharogus, filius Cissi, [annos] 7.	[315]
	16. Aranus, filius Aristodamini, [annos 13[3]	328]

POST HOS CARANUS ET QUI [IN CANONE] EUSEBII NUMERANTUR :

1. Caranus, [annos 28[3]	28]
2. Coenus, filius Carani, [annos 12[3]	40]
3. Tyrimas, filius Carani, [annos 38[3]	78]

[1] Vel «Persis». [2] In textu «Deucalai» (Deucali), corr. marg. : Elias Nisibenus (*Brit. Mus., Add. Ms.* 7197, f. 9) «Laucati». [3] Ex Elia Nis. suppl.

4. Perdiccas, filius Carani, [annos 51[1] .... 129]
5. Argaeus, filius [Perdiccae, annos 38[1] .... 167]
6. Philippus, filius Atropi[2], [annos] 38[1] 205
7. Arrhidaeus[3], filius Philippi, annos 26 231
8. Alcatas, filius Orestis, annos 29 260
9. Amyntas, filius Alexandri, annos 50 310
10. Alexander, filius Amyntae, annos 43 353
11. Perdiccas, filius Alexandri, annos 28 381
12. Archelaus, filius Perdiccae, annos 24 405
13. Orestes, filius Perdiccae, annos 3 408
14. Archelaus, filius Orestis, annos 4 412
15. Amyntas, filius Archelai, annum 1 413
16. Hic regnavit etiam Aeropus, filius Pantarchi, menses 3.
17. Pausanias, filius Aeropi, annum 1 414
18. Amyntas, filius Arrhidaei, annos 6 420
19. Argaeus, filius Amyntae, annos 2 422
20. Amyntas, filius [Argaei], annos 18 440
*21. Alexander, filius Amyntae, annum 1 .... 441 *p. 276.
[22. Hic] regnavit [etiam ....[4]
23. Ptolemaeus Alyrites][1], annos 3 444
[24. Perdiccas, filius Amyntae, annos 6 450
25. Philippus, filius Amyntae, annos 27 477
26. Alexander, filius Philippi, annos 12 .... 490][1]

....

....

[1. Ptolemaeus, filius Lagi, annos 39 39
2. Ptolemaeus Philadelphus, annos 38 77
3. Ptolemaeus Evergetes, annos 25 102
4. Ptolemaeus Philopator, annos 17 119
5. Ptolemaeus Epiphanes, annos 24 143
6. Ptolemaeus Philometor, annos 35 178
7. Ptolemaeus Evergetes, annos 29 207
8. Ptolemaeus Soter, annos 36 243
9. Ptolemaeus Dionysus, annos 29 272
10. Cleopatra, annos 22 .... 294][1]

[1] Ex Elia Nis. suppl. — [2] Elias Nis.: «Aeropi». — [3] In marg.: «Aeropus». — [4] Nomen supplere non valeo. Ap. Eliam Nis. inter Alexandrum et Ptolemaeum nihil stat.

. . . .

. . . .

[2. Augustus, annos 43]. 43
3. Tiberius, annos 22. 65
4. Gaius, annos 4. 69
5. Claudius, annos 14. 83
6. Nero, annos 14. 97
7. Espasianus, annos 10. 107
8. Titus, annos 3. 110
9. Domitianus, annos 15. 125
*p. 277. *10. Nerva, annum 1. 126
11. Traianus, annos 19. 145
12. Hadrianus, annos 21. 166
13. Antoninus, annos 23. 189
14. Commodus cum filiis suis, annos 32. 221
15. [Severus] cum filio suo Antonino, annos 25. . . . 246
16. [Antoninus], annos [4]. 250
17. [Alexander, annos 13]. 263
18. Maximinus, [annos 3. 266
19. Gordianus, annos 6. 272
20. Philippus, annos 7. 279
21. Decius, annum 1. 280
22. Gallus cum filio suo, annos 2. 282
23. Valerianus cum filio suo, annos 15. 297
24. Claudius, annum 1. 298
25. Aurelianus, annos 6. 304
26. Tacitus, menses 6. 305
27. Florianus, dies 80.
28. Probus, annos 6. 311
29. Carus cum filiis suis, annos 2. 313
30. Diocletianus, annos 21. 334
31. Constantinus, annos 20. . . . . 354][1]

. . . .

. . . .

. . . .

[1] E Mich., p. 129, et El. Nis. suppl. In Canone Constantinus 35us est, sed numeros aliter restituere non possum : pars catalogi quae in codice exstat a scriba fortasse abbreviata est. Si Marcum, Pertinacem, Antoninum Caracallam, et Macrinum cum Eusebio adicimus, rectum numerum habemus.

[Eusebius quidem anno quarto Olympiadis CCLXXIae annum] primum initii regni Constantini Victoris, porro [et annum] 20um eius anno 3° Olympiadis [CCLXXVIae collocat] : Socrates vero, *ecclesiae historiographus, initium regni eius annis 3 superius p. 278. collocat, *nempe* anno primo eiusdem Olympiadis CCLXXIae; ita ut hac ratione annus 20us eius in annum quartum Olympiadis CCLXXVae incidat, non autem in *annum* 3um *Olympiadis* CCLXXVIae, ut in Canone ponitur. Et de his tribus annis superfluis qui in Canone ponuntur haec satis sunt.

QUAE REGNA FUERINT TEMPORE QUOD FINEM CANONIS EUSEBII ANTECEDIT, CUM REGNO ROMANORUM, QUAE EUSEBIUS IN IPSO CANONE INTEGRE NON COMMEMORAVIT, ET QUAE POSTQUAM FINITUS EST CANON.

Quae autem regna tunc fuerint ita dicemus, *nempe* ex quo mortuus esset Darius, rex ultimus Persarum, et Alexander regnum eorum exstirpasset et cessare fecisset, et eos potestati regni Graecorum seu Macedonum subegisset, omnino cessavisse, ut ita dicam, cuncta regna populorum, qui in Asia *sunt*, qui eo usque, tempus haud parvum, Persarum dicioni subiecti erant omnes. Brevi autem tempore ex quo regnum Persarum destructum erat et ei sub dicione Graecorum fuerant transacto, aliquantulum ad se redierunt et *secum* reputaverunt regnum quidem Persarum, [quod] sibi et genere et regione propinquum esset seque *tempus [longum] subie- *p. 279. cisset, iam omnino eversum esse *atque* abolitum; *regnum* [autem] Graecorum, quod potestatem super se recenter accepisset, atque a se longe et [genere] et regione distaret, inter multos divisum esse et apud se ipsum turbari, [cum] reges qui in eo [stabant alter adversus alterum] pugnarent, [quorum alii] in Macedonia, alii [in Epiro[1], alii in] Thessalia, alii in Thracia, [alii in Asia[1], alii in] Aegypto, alii etiam in Syria regnabant; [ipsosque Syriae *reges*, qui propinqui *esse* videbantur, bello adversus ceteros reges Graecorum omnium vehementissimos esse. Et, cum talia animadvertissent populi qui regno Persarum quondam subiecti erant, a Graecis multi desciverunt; et, cum sibi ipsi libertatem dedissent,][2] statim regnum in regione [sua], plena potestate usi, sibi quisque seorsim

[1] E Mich., p. 76, suppl. — [2] Sensum e Mich. supplevi : Iacobum paullo aliter scripsisse e reliquiis patet.

constituerunt, animose simul et [absque] metu : et alii quidem nunc, alii autem post breve [tempus], a Graecis defecerunt. Sunt autem qui ita animum sumpserunt [et] sibi regnum constituerunt primi quidem Parthiae, regionis Medis vicinae, regioni Persarum a septentrione *confinis*, incolae, quippe qui, postquam 74 annos Graecis subiecti sunt, anno 62° aerae Graecorum sive Edessenorum, cum a Macedonibus descivissent, regem sibi constituerint quendam e
*p. 280. suis qui vocabatur Aršaq : qui, cum * regnum eorum valde confirmasset, ut cuncti reges qui post se *fuerunt* Arsacidae appellarentur fecit. Etenim Eusebius etiam hunc commemorat, dicens eum descivisse et a Macedonibus defecisse et regem factum esse; et in ipso Canone eum tempore quod dixi contra annum 11um Antiochi Dei, regis IIIⁱ Syriae, cum super Aegyptum regnaret Ptolemaeus Philadelphus, super autem Macedoniam Antigonus, notavit[1]. Praedationes igitur et bella quae reges hi Parthi adversus reges Graecorum, qui Antiochiae erant, per omnem Syriam faciebant, Eusebius etiam ex parte commemoravit, quippe qui et Aršaq nominet et Lephacephrum, eorundem Parthorum regem ultimum, in Canone temporum notaverit et Barzaphramnem[2], *qui* dux *erat* [super] eos qui in regionem Syriae et Palestinae adscenderunt eamque populati sunt tempore quo Augustus super Romanos regnabat, et Hyrcanus super populum Iudaeorum dominabatur, qui etiam ab ipsis Parthis tunc in captivitatem abductus est. Series autem horum regum alterius post alterum et nomina eorum . . . . non disposuit, eo quod nullum [historiographum] de eis narrantem invenerat.

Eodem [modo etiam populus][3] Hyrcanorum qui ipsis [Parthis] contigui [sunt . . . .] ipsi [terrae eorum] a septentrione confines, [cum vidissent 'plenam potestatem'[4] quae][3] Parthis [facta erat . . . . ipsi
*p. 281. etiam regnum][3] sibi [seorsim][3] constituerunt, [et modo * se cum Parthis adversus Graecos conjungebant, modo etiam adversus illos stabant.

Et Armeni quoque, hos aemulati, in Armenia usque ad mare Hyrcanum et in montibus qui Caucasii vocantur et partibus etiam Iberiae, quae et Gurzan, regnum sibi constituerunt; et ex eis stete-

[1] *Chron.*, ann. 1766, 1769. — [2] Barzapharnem (Jos., *Ant.*, XIV, XIII, 3); cf. supra, p. 83, l. 17. Neque huius neque regis Parthorum ultimi mentio in Eusebii reliquiis exstat. — [3] E Mich. suppl. — [4] αὐθεντία.

runt, ex uno genere, reges 9 : *Khosro*, Tĕrtad, *Khosro*, Tiran, Ašaq[1], Pap, Urastat[2], Ašaq[1], Valašaq[3]. Tunc, cum regnum ultimum Persarum rursum praevaluisset, ne se converterent Armeni et cum regno Romanorum per Christianismum coalescerent, bellis eos constrinxerunt et subiecerunt, donec dominationem eorum omnino cessare fecerunt, et neque militem ex eis apparere sinebant, sed eos velut servos tenebant. Et in regione Armenorum ita incepit regnum Armenorum atque ita cessavit.

In regione autem Mesopotamiae quae vocatur Osrhoene ab anno 180° aerae Graecorum, antequam cessaret regnum Graecorum quod in Syria *exstabat* annis 40, regnante super Alexandriam Ptolemaeo Evergete, VII° Lagidarum, et super Syriam Antiocho Sidete, et super Iudaeos Simeone, fratre Ionathis, cum infirmum factum esset genus eorum qui Edessae erant, qui vocabantur Syromacedones, qui cum Alexandro Magno ex Edessa Macedoniae descenderunt et Urhāy (Edessam) aedificaverunt, eamque a nomine urbis suae Edessam vocaverunt, cum nemo ibi e genere graeco inventus esset qui perstaret et regno Graecorum quod in Syria *erat* honorem conservaret, praevaluit populus qui iam diu illic consederat *armeno de genere, atque et ipsi, Parthorum honorem aemulati[4], in ipsa Edessa quendam e suis cui nomen Abgar, animosum et fortem ac bellorum peritum, regem constituerunt. Hic et filii eius post eum tempus 380 annorum, ab anno 180° Graecorum ad annum 560um eiusdem aerae, usque ad Babylonis fines dominati sunt : et dominati sunt reges illi qui Edessae *erant* etiam super Armeniae regionem, donec et ei sibi regem constituerunt : et nomine hoc « Abgar » multi vocabantur, quia Abgaris magni et primi amorem retinebant. Sub manu igitur Romanorum subiugati sunt rursus Edesseni et reges eorum ab anno 477° aerae Graecorum, ab anno 7° Lucii, imperatoris Romanorum, quo tempore cum Parthis pugnavit Lucius eosque vicit et subiecit : rege autem caruerunt et omnino abolitum est regnum eorum anno 5° Philippi, imperatoris Romanorum, anno 560° aerae Graecorum. Diebis Abgaris Severi regnum eis ablatum est, quando Romani hunc expulerunt quia ab eis deficere voluit, *et* Aurelianum, filium Ḥabsāy, praesidem[5] pro rege creaverunt, postquam eis [tributum] subiectionis imposuerunt. Itaque cessavit

*p. 282.

[1] Arŝaq. — [2] Varazdat. — [3] Valarŝaq. — [4] Id sensus requirit : vox syriaca corrupta videtur; vers. arab. « honore contempto »; legendum fortasse ܫܒܚܘ, et vertendum « honore gloriati ». — [5] *ἡγεμών*.

regnum Edessenorum, postquam 380 annos, ut dixi, perduravit, anno 560° Graecorum, anno 5° Philippi, annis 1000 post aedificationem Romae completis. Harum *rerum* nullam prorsus mentionem fecit Eusebius, sed ita paucis *verbis* dixit : «Super Edessam regnavit
*p. 283. Abgar, vir *sanctus, ut narrat Africanus[1].»

Verum, antequam cessaret regnum Edessenorum annis 22, anno 538° Graecorum, anno 7°[2] Alexandri filii Mammaeae, cum alia regna in regionibus *Orientis oriri inciperent, stetit subito et prae*valuit regnum ultimum Persarum, et usque ad Indorum fines dominatum cuncta regna harum regionum cessare fecit. Cum igitur hoc regnum anno 538° Graecorum stetisset, et cuncta regna, Parthos dico et Hyrcanos et Medos et eos qui Margianam *habitabant* et qui Heru[3], et Huzāye et Chaldaeos et Assyrios subiecisset, tunc inceperunt reges hi animosi in regiones Syriae et Mesopotamiae, quae Romanis subiectae erant, adscendere, ut eas popularentur vastarentque. Et etiam huius *rei* mentionem partim litteris mandavit Eusebius eo quod Saporem regem secundum in Syriam et Ciliciam et Cappadociam adscendisse notavit[4].

Haec omnia regna in regionibus Asiae Magnae his temporibus steterunt, eis exclusis quae in regionibus Indorum *fuerunt*, porro etiam septentrionalibus quae in regionibus Sericae quae vocatur Tesešnisṭān (?)][5]. . . . .

. . . .

[Iulianus] autem, cum [die 3° kānun[5] prioris] imperator factus esset ([fuit] autem Caesar, antequam imperator fieret, annos 4),
*p. 284. [annos 31 natus][5], *consulatu suo quarto et Sallustii, [*die* 26° tāmmuz[5] occisus est.] Erat autem regni eius annus 3us, [et ex] quo Caesar factus est [7us]. Verum numerantur ei anni [2].

Iovianus autem, cum die 27° tāmmuz post mortem Iuliani [uno die] imperator factus esset et dominatus esset 7 menses tantum, consulatu suo et nobilis Varroniani filii sui, mense šĕbāṭ *die* 17° [mortuus est]. Erat autem 39 annus *natus*. Verum in summa annorum contra eum adscribitur annus unus.

Post hunc regnat Valentinianus (V^{us})[7], et regni consortem

[1] *Chron.*, ann. 2234, 2235. — [2] Mich. «primo»; sed cf. p. 287 (textus). — [3] Herat. — [4] *Chron.*, ann. 2275. — [5] E Mich. suppl. — [6] E sequentibus ita cum Elia Nis. (ed. Lamy, *Bull. de l'Acad. royale de Belgique*, 1888, p. 575 sqq.) supplendum videtur. Socrates autem, quem recitat Elias, habet «Iunii», eique reliqui auctores consentiunt. — [7] In marg. scriptum.

secum adsumit Valentem fratrem suum : et ipse quidem Romam proficiscitur, Valentem autem Constantinopoli regnantem relinquit. [Valentinianus] igitur, cum [Romae] potestatem tenuisset annos 12, [et] cum eo [Gratianus filius eius annos 2, post consulatum Gratiani et Equitii, *die* 17° tešrīn posterioris mortuus est].

. . . .

. . . . [aerae autem] Graecorum erat annus 719[us]. Erat[1] [autem quando] mortuus est annorum 31. Verum in [summa annorum] numerantur ei [anni] 13.

Honorius autem, cum Romae potestatem tenuisset cum fratre [annos] 13, postea paullo minus quam 17 annos, universos [annos 30,] consulatu Asclepiodoti * et Marini, [*die* 15°] mensis āb *p. 285. mortuus est. In regno autem reliquit, qui Caesar *tunc* erat, Valentinianum puerum, filium Flaccillae maioris, Arcadii quidem et Honorii sororis, Theodosii autem maioris filiae, et filium Constantii, qui eis adfinis fuit.

Post Arcadium regnum accepit Theodosius (VIII[us])[2], filius eius, qui erat 8 annorum tantum. Cum autem cum patruo Honorio annos 17, cum consobrino[3] Valentiniano annos 25, universos [annos 42,] regnasset, [consulatu Valentiniani septimo et Avieni, *die* 11° tāmmuz mortuus est : post quem regnavit Marcianus[4].]

. . . .

. . . . Et hoc [regnum] ex omnibus [historiographis neminem] invenit qui commemorat vel qui disponit et monstravit seriem regum et tempora potestatis eius. Tertio etiam, quia is tempora remota narrare et [ea quae] dubia erant et ignota omnibus tradere studuit; et, quamquam serie [annorum] usque ad sua tempora descendit, et . . . . ea scilicet quae a multis . . . . et transmittuntur . . . . alii quoque . . . .

. . . .

* . . . . *p. 286.

. . . . judicavi necessarium esse etiam . . . . de temporibus regni Persarum, [et de] singulis [regibus] qui in eo *alter alteri* successerunt, dum genus ac numerum eorum [. . . . . . commemoro][5], et singulorum alterius post alterum [annos et menses et] dies distinguo, et [quo tempore] in-

[1] Sc. Arcadius. — [2] In marg. scriptum. — [3] Ad litt. : «filio amitae». — [4] Ex Elia Nis. (ed. Lamy) suppl. — [5] Id sensus requirit.

ceperit et quo etiam cessaverit, ita ut . . . . tempora eius contra tempora [imperatorum Romanorum . . . .] singulorum annos seorsim . . . . . inter se . . . . eorum et summam [*annorum*] . . . .

[1. Ardašir, filius Pabeq, annos 15.	15.
2. Sapor, filius Ardašir, annos 31.	46.
3. Hormizd, filius Saporis, annos 2.	48.
4. Warahran, *filius Hormizd,* dies 17.	
5. Warahran, filius Warahran, annos 16.	64.
6. Warahran Seganšah, menses 4.	65.
7. Narsi Garmanšah, annos 7 et mensem 1.	72.
8. Hormizd, filius Narsi, annos 7.	79.
9. Sapor, filius Hormizd, annos 69.	148.

A summa annorum imperatorum Romanorum et regum Persarum *p. 287. *annum 20um Constantini annum 19um Saporis fuisse liquet. Ab anno enim 7° Alexandri filii Mammaeae usque ad 20um Constantini inveniuntur anni 98, et a primo Ardašir usque ad 19um Saporis similiter 98. Et, cum hic Sapor annos 69[1] regnaverit, et initio Canonis nostri annus 20us eius primus inscribendus sit, hunc Canonem ex annis Saporis 50 continere liquet; ab anno enim 21° Constantini initium eius sumitur, qui est consulatus ipsius septimus, filii autem Constantini][2] Caesaris 3us; [quod autem ad Persas attinet, *est* annus 20us][3] eiusdem Saporis, regni [Sassanidarum][3] regis IXi : aerae autem Graecorum est [annus] hic primus annus 637us, secundum computationem Olympiadum est annus primus Olympiadis CCLXXVIe, aerae Antiochenorum *annus* 374us, *aerae* Diocletiani est *annus* 42us.

Constantinus duos filios suos seniores Constantinum et Constantium Caesares creavit.

[1] Sic e «70» correxi, ut Canon et contextus requirunt. — [2] E Mich. et El. Nis. suppl — [3] E Mich. suppl.

*p. 288. *Constantinus imperator ecclesiis et [monasteriis][1] ac viduis, et omnibus qui ministerio divino addicti erant diaria distribuit et adsignavit.

Constantinus in omnia loca et ad omnes episcopos litteras de [pace] ecclesiarum [misit], et etiam Macario episcopo Hierosolymorum de aedificatione [ecclesiae] Salvatoris nostri; et [mandavit] episcopis [et mandavit etiam] Eusebio ut libros sacros [in ordinem redigerent][1].

PERSARUM Sapor ann. 69.	ROMANORUM Constantinus ann. 32.	SUMMA ANNORUM.
	Olympias CCLXXVI.	
20	21	1
21	22	2
22	23	3
23	24	4
	Olympias CCLXXVII.	
24	25	5
25	26	6
26	27	7
27	28	8
	Olympias CCLXXVIII.	
28	29	9
29	30	10
30	31	11
31	32	12

Episcopus XIX^us notus [erat] Edessae [Aitallāha][1]; Nisibi [autem Iacobus][1]: qui ambo [synodo Nicaeae][1] adfuerunt. . . . .

. . . .

. . . . stetit. . . . .

. . . . . ius[2]. . . . . imperator. . . . .

. . . .

non propter inventionem [Crucis. . . . .] propter aedificationem. . . . .

. . . .

[1] E Mich. suppl. — [2] Aut de Eustathio Antiochiae aut de Macario Hierosolymorum sermo esse videtur.

p. 289. *[. . . . . rediit] Athanasius, [initio] regni Constantini novi: etenim [imperator] etiam qui obiecat eum reducere paratus erat. Alexandrinis etiam per litteras misit imperator ut eum acciperent.

XXXVI^us Constantinus cum fratribus suis ann. [24][1].

Olympias CCLXXIX.

32	1	13

[Episcopus XXXIII^us] stetit in ecclesia [Romanorum] Iulius annos 15.

Episcopus XLII^us stetit in ecclesia Hierosolymorum Maximus; huius oculus dexter persecutionibus paganorum evulsus[2] erat.

Episcopus XXI^us stetit in ecclesia Edessae post Ḥabsāy Barni.

Hoc [tempore] ad Christianismum attrahuntur etiam Iberi, per mulierem quandam christianam ad illam regionem captivitatis modo profectam.

Hoc tempore etiam Sapor persecutionem instituit contra Christianos qui in *omni terra sua erant*, et ea *persecutione* multi pro Christo martyrizantur.

Sapor contra Nisibin bello adscendit, et ab ea pudefactus revertitur per preces Iacobi episcopi. Et statim furore profectus omnem regionem [Mesopotamiae] diripit et vastat anno [649°].

Hoc tempore haec synodus congregata est.

*p. 290. *. . . . .
[Cum autem in] exsilium [relegatus esset] Eustathius, [Antiochiae] episcopus, vivente magno Constantino, orthodoxi pro Eustathio [Paulinum] creant, [Ariani] autem Eulalium instituunt; qui cum paulisper [vixisset, Euphronium] pro eo constituunt. Cum autem neque hic [diu vixisset][3], Flacciltelas[4] *pro eo ab Arianis factus est; quo mortuo*, Stephanum *creant*. Et Ariani *cunctas* Antiochiae ecclesias obtinebant; Paulinus autem [unam] tantum parvam [obtinebat].

Constantinopoli [autem,] cum obdormiisset Alexander, qui annos 23 *ecclesiam* administravit, orthodoxi Paulum creant, Ariani autem Macedonium: [et] Paulo ab [Arianis] expulso ingressus est Macedonius, ... in medio erat . . . . Eusebium [Nicomedia Constantinopolim] adduxit et ambos destituit.

[1] E Mich. suppl. — [2] ܓܠܐ hoc sensu alibi non inveni. — [3] Hoc sensus requirit. — [4] Flaccillus seu Placitus, quae duo nomina saepe apud Syros confundi videntur.

*p. 291. *Synodus [Antiochiae fuit,] et fecit dedicationem.

Constantius[1] imperator ad Arianorum opinionem [inclinavit, et] per eum [fecerunt] quodcunque [voluerunt].

Athanasius statim secunda vice relegatur : qui, cum fugisset, ad Iulium Romam profectus est; et apud eum [fuit] Constans imperator qui propter Athanasium synodum Sardicae [congregavit]; et [duo][2] episcopi Roma Antiochiam [ad] Constantium a Constante mittuntur, [Euphratas][2] et Vincentius; [contra quos] dolum [paravit Stephanus][2].

PERSARUM Sapor.	ROMANORUM Constantius.	SUMMA ANNORUM.
33	2	14
34	3	15
35	4	16
Constantinus imperator natu maximus mortuus est cum regnasset annos 3.		
Olympias CCLXXX.		
36	5	17
37	6	18

Mortuo Iacobo episcopo Nisibis, stetit pro eo Walgeš.

Hoc tempore Antonius solitarius vita ascetica clarebat.

*p. 292. * . . . .

[*Cum* Constans 6 annos *Romae regnasset*, et regnasset etiam cum patruo suo Constantinus][3] minor, filius [fratris eius Constantini,][3] annos 3, consiliis Magnentii et Bretanionis[4] [a militibus][2] ambo occiduntur : porro autem [Nepotianus], qui de genere erat imperatorum [et] Romae [sibi] principatum adsumebat, a Magnentii [militibus occiditur]. Magnentius igitur totam Italiam atque *Africam* [gubernabat], Bretanio autem Sirmii proclamabatur.

Constantius autem imperator, cum haec omnia [audiisset], contra tyrannos confestim profectus est; quos cum [proelio inito vicisset], solus [regnavit].

[1] Ms : «Constantinus». — [2] E Mich. suppl. — [3] E Mich. suppl. Locum Socr., II, 25, cum prava lectione *Κωνσταντῖνος* male intellexit Iacobus. — [4] Vetranionis.

Constantinus[1] cum Francis proelium committit eosque devincit. Et eo anno terrae motus fuerunt multi in Oriente, praesertim Antiochiae, per totum annum.

*p. 293. *Annus 660us Graecorum. Eo aedificavit Constantius in Mesopotamia Amidam urbem. Et eo anno fuit inter Romanos et Persas proelium nocturnum.

Fit synodus Mediolani propter fidem et propter Athanasium : et symbolum fidei Nicaeae *sancitum* conservant et Athanasium absolvunt.

*p. 294. Anno 15° Constantii fuit *proelium inter Constantium et Magnentium.

PERSARUM Sapor.	ROMANORUM Constantius.	SUMMA ANNORUM.
38	7	19
39	8	20
Olympias CCLXXXI.		
40	9	21
41	10	22
42	11	23
43	12	24
Olympias CCLXXXII.		
44	13	25
45	14	26
46	15	27

. . . .

Athanasius [tertium relegatur, et] Ariani Georgium [opinionis] suae [participem pro eo . . . .] Alexandriae creant.

[Sunt] qui dicunt anno 658° Graecorum aedificatam esse Amidam urbem[2].

Episcopus XXXIVus stetit in ecclesia Romanorum Liberius annos 7. Hoc tempore Nisibi notus erat Ephraim doctor syrus. In Mesopotamia aedificata est Tella [urbs] et Constant[ia] vocata; quae olim [Antipolis][3] vocabatur.

[Liberius], Romae [episcopus], in exsilium relegatur. . . . .

[1] Potius «Constans». — [2] Ad ann. 22um signo videtur referri. — [3] E Mich. suppl.

Magnentius se ipsum occidit, et Decentius, frater eius, strangulatus est.

Mandat Constantius, et Gallus Caesar occiditur anno 666°.

Constantius Iulianum, Galli fratrem, Caesarem instituit anno 667°.

Leontius Antiochiae mortuus est; et Eudoxius Germaniciae sedem illius urbis statim arripit.

Hoc [tempore] notus [erat Apollinaris][1]. . . . .

PERSARUM Sapor.	ROMANORUM Constantius.	SUMMA ANNORUM.
47	16	28
Olympias CCLXXXIII.		
48	17	29
49	18	30
50	19	31
51	20	32
Olympias CCLXXXIV.		
52	21	33
53	22	34
54	23	35
55	24	36

Episcopus XXXVus [stetit] in ecclesia Romanorum Damasus annos 19.

[Hoc tempore vita ascetica fulgebat Abraham Qīdunāya][2]. . . . .

*p. 295. *Mortuo Arsenio quem Hierosolymis instituerunt Ariani, [qui] erat XLIVus, stetit XLVus Heraclius Arianus, et post eum XLVIus Hilarion.

Hoc tempore Aetius notus erat, qui fuit Eunomii magister.

Iulianus Caesar contra Constantium imperatorem descivit : et imperator de defectione Iuliani certior factus Antiochia exiit contra eum profecturus, et in Cilicia mortuus est.

Eudoxius Antiochia eiectus ipse Macedonium Constantinopoli eiecit, et ecclesiam illius urbis obtinuit. Continuo Antiochiae post Eudoxium Ariani Meletium constituunt. Cum igitur Meletius secundum opinionem Arianorum non docuit, eum eiiciunt, et pro eo constituunt Euzoium : is autem in ecclesia orthodoxorum illius urbis stetit; et orthodoxorum nonnulli, cum a communione Meletii declinassent, senem quendam [Paulinum Luciferi ope] sibi episcopum instituerunt; quem supra etiam iam antea [dictum est pro] Eustathio [stetisse][3].

[1] E Mich. suppl. — [2] E Chron. Edess. et Mich. suppl. Textus syriaci littera prima tantum manet. — [3] P. 290 textus.

PERSARUM Sapor.	ROMANORUM XXXVII^us Iulianus [ann. 1 menses 7][1].	SUMMA ANNORUM.
Olympias CCLXXXV.		
56	1	37
57	2	38

[Hoc] tempore clarebat Eusebius [episcopus Samosatae.................]

*p. 296. *Mortuo Iuliano, super se [imperatorem] instituunt Iovianum. Hic amicitia ac pace cum [Sapore] facta [concessit] ei Nisibin. 220

PERSARUM Sapor.	ROMANORUM XXXVIII^us Iovianus menses 7.	SUMMA ANNORUM.
58	1	39
XXXIX^us Valentinianus cum Valente fratre suo et Gratianus ann. 14.		
59	1	40
Olympias CCLXXXVI.		
60	2	41
61	3	42
62	4	43
63	5	44
Olympias CCLXXXVII.		

Imperatores ad episcopos Asiae et ad omnes episcopos dioecesis Orientis scribunt; et confessionem ac fidem Nicaeae *sancitam* confirmant.

[Ira] a Deo Alexandriae fit[2].

Annus 680us Graecorum. Fuit terrae motus gravis, et cecidit Nicaea, *mense*
*p. 297. tešrīn priore, *die* 11°. Et eo *anno fuit alius terrae motus[3].

Athanasius a quarta fuga Alexandriam redit et sedem obtinet annos 6.

Iovianus, cum 7 menses tantum regnasset, in Bithynia mortuus est.

Et, cum eiectus esset Eunomius, ab Arianis *se separavit*, et fiunt factiones duae.

Fuit terrae motus magnus; et Lampsaci fuit synodus episcoporum *anno* 7° *post synodum Seleuciae.*

Anno secundo imperatorum mortuus est Procopius tyrannus.

Constantinopoli fit grando magna ac mirabilis.

Mense āb *die* 24° Gratianus imperator factus est [anno] 3° imperatorum.

Synodus alia [in] Illyrico congregatur, alia Romae, [et] confessionem consubstantialitatis confirmant. 221

[Anno] 3° duorum imperatorum, qui est [annus 678us Graecorum, mortuus est Eudoxius, et creaverunt] Ariani Demophilum

[1] Cf. p. 283 textus, l. 26 sqq., et Mich., p. 146. — [2] Ad ann. 40 signo refertur. Cf. Mich., p. 148. — [3] Ad ann. 41 signo videtur referri.

PERSARUM	ROMANORUM	SUMMA
Sapor.	Valens.	ANNORUM.
64	6	45
65	7	46

* p. 298. *Valens contra barbaros qui Istrum flumen transierant egressus est, et proelio inito victor fuit eosque e terra Romanorum expulit. Etenim, pace cum eis facta, constrinxit eos, et omnes Gothi facti sunt Ariani consiliis Eudoxii impii.

. . . . deceptus est [. . Eudoxio] impio. . . . . .[1] et adhaesit [opinioni] Arianorum.

66	8	47
67	9	48

Athanasius, cum episcopatum administrasset annos 4[6][2], et episcopos creasset 28[4][2], et in exsilium quinque vices relegatus esset, sancte obdormiit *die* 22° *mensis* iyār; et post eum in ecclesia Alexandrinorum stetit xx^us Petrus annos 7.

[Valens] contra orthodoxos persecutionem [facit]; et multos episcopos in exsilium relegat. Athanasius etiam agonista quinta vice ab ecclesia sua pellitur; et pro eo creant Ariani Lucium, quem Samosateni ex urbe sua expulerunt.

222

Olympias CCLXXXVIII.

68	10	49
69	11	50

x^us Ardašir Saporis filius ann. 3 menses 8.

Orthodoxi ab ecclesia Edessenorum ab

* p. 299. Arianis pelluntur, et *in exsilium [relegatur] etiam Barse episcopus.

Hoc tempore Gregorius, Nazianzi episcopus, ab episcopis orthodoxis Constantinopoli constituitur ut fidelium qui ibi *erant* curam gerat. Ille enim hoc tempore clarebat, et Basilius Caesareae, et Gregorius Nyssae, et Petrus Sebastiae, fratres ipsius Basilii.

1	12	51

Mortuus est Valentinianus cum regnasset annos 12, et post eum regnum cepit Gratianus, filius eius, qui etiam vivente patre αὐτοκράτωρ factus erat Romae.

2	13	52

Cum usque ad hoc tempus Edessae claruisset beatus Mār Ephrāim, anno 684° Graecorum, *die* 9° *mensis* ḥēzīrān, mortuus est.

Hoc [tempore] Libanius [sophista] Antiochiae notus erat.

Alexandriae autem Didymus caecus scripturarum ac scriptorum interpres clarebat.

Porro etiam in ipsa *urbe* Antiochia vita ascetica clarebat Aphrahaṭ monachus; qui etiam Valentem increpavit.

Arabes[3] contra terram Romanorum insurgunt . . . . [et] super eos regnabat mulier [cui nomen Maʿwiya][2]. . . . . pacem fecerunt . . . . acumen. . . . .

223

[1] Fortasse, «et cum E. impio communicavit»; cf. Mich., p. 148. — [2] E Mich. suppl. — [3] Ad ann. 48 signo videtur referri.

*p.300. *[Valens licentiam][1] dedit [paganis][1] ut [Antiochiae][1] sacrificarent, [atque etiam Iudaeis][1] ut secundum . . . . se gererent : tantum contra orthodoxos persecutionem excitavit, eo quod Arianis permisit quodcunque voluerunt eis infligere. Quamobrem scilicet, cum Nicomediae esset, presbyteros, [qui] ad eum Byzantio venerant Arianos accusaturi, cum nave [in] qua venerant in medio mari comburi iussit; et revera combusti sunt.

PERSARUM Ardašir.	ROMANORUM Valens.	SUMMA ANNORUM.
Olympias CCLXXXIX.		
3	14	53

Constantinopoli notus erat qui hoc tempore clarebat Isaac monachus qui Valentem increpavit, quando exibat cum Gothis atque Avaribus dimicaturus [et] ibi occisus est : [Romanis] enim victis [ac] fugatis, eum [in mansione quadam][1] invenerunt barbari et cum ea igne combusserunt. [Et, ut] dixerunt *homines*, cum [a] fratre *adhuc* vivente auxilium contra barbaros [postulasset, dixit :] « Contra Deum dimicanti auxilium dare [nefas *est*] ».

*p.301.

Annus 690us Graecorum.

* XL^{us} Theodosius ann. 16, menses 8.		
4	1	54
XI^{us} Sapor ann. 4, menses 4.		
1	2	55
2	3	56
Olympias CCXC.		
3	4	57

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Rhesaina urbs in Mesopotamia aedificata est.

*p.302. *[Anno 693° aerae] Graecorum, qui est Theodosii 4us, [synodum] episcoporum ad urbem regiam Constantinopolim [congregavit : qui] Macedonium Pneumatomachum et [opinionis] eius participes anathematizaverunt.

Cum congregata esset synodus, Gregorium dimisit ut Nazianzum adiret, atque ibi instituit episcopum VI^{um} Nectarium.

[1] E Mich. suppl.

Meletio magno in synodo mortuo stat pro eo in ecclesia Antiochiae xxxiii^us Flavianus.

Arcadius a patre imperator proclamatus est.

Orthodoxi alteri Antiochiae [post] Paulinum sibi episcopum instituunt [Evagrium].

*p. 303.

. . . .

PERSARUM Sapor.	ROMANORUM Theodosius.	SUMMA annorum.
4	5	58
xii^us Warahran Garmanšah filius Saporis maioris frater Ardašir et Saporis qui ante eum fuerunt annos decem menses undecim.		
1	6	59
2	7	60
Olympias CCXCI.		
3	8	61
4	9	62
5	10	63
6	11	64
Olympias CCXCII.		
7	12	65
8	13	66
9	14	67
Mortuus est imperator Valentinianus et descivit Eugenius.		

Hoc tempore clarebant episcopi Amphilochius Iconii, et Ambrosius Mediolani, et Optimus Antiochiae Pisidiae, et Diodorus Tarsi.

Alexandriae episcopus xxii^us stetit Theophilus annos 27.

*Edessae episcopus xxv^us *stetit Cyrus*[1].

Ann. 700us Graecorum[2].

. . . . Theophili episcopi . . . . vehementer sollicitudinem ostendit ut etiam . . . . Constantinopoli . . . .

[1] El. Nis. sub ann. 698 Sel. ad Canonem Iacobi remittit, sed notitia in codice deest; sub eodem autem anno Chron. Edess. Eulogii Cyri antecessoris mortem narrat; unde haec notitia ad ann. 62 referenda esse videtur. — [2] Ad ann. 64 signo videtur referri.

*p. 304.

* PERSARUM Warahran.	ROMANORUM Theodosius.	SUMMA ANNORUM.
10	15	68
Olympias CCXCIII.		
11	16	69

Theodosius contra Eugenium tyrannum profectus est; et, acie instructa, tyrannus victus et occisus est, consulatu Arcadii III et Honorii II.

. . . .

Antiochiae. . . . .

Hoc [tempore] in *Aegypto clarebat* [Iohannes] asceta; ad [quem misit][1] Theodosius. . . . . tyrannum. . . . . autem. . . . . *et victoriam*. . . . . et obitum [eius. . . . .]. Cum autem ad proficiscendum paratus esset, filium [suum] Honorium imperatorem proclamavit.

XXXVII^us stetit in ecclesia Romae Anastasius.

*p. 305.

*XIII^us Yezdegerd filius Saporis ann. 21.		
1	17	70
XLI^us regnavit Arcadius cum Honorio ann. 13.		

[Theodosius] mortuus est [et post] eum [regnavit Arcadius et Honorius, Arcadius] Constantinopoli, [et Honorius Romae][2].

[Arbogastes][1] se ipsum occidit. . . . .

[1] Cf. Mich., p. 162. — [2] *Cf. Mich., p. 164.*

*p. 306.

* PERSARUM Yezdegerd.	ROMANORUM Arcadius.	SUMMA ANNORUM.
2	1	71
3	2	72
Olympias CCXCIV.		
4	3	73
5	4	74
6	5	75
7	6	76
Olympias CCXCV.		

[*Mortuo Nectario episcopus* V^us stetit Constantinopoli Iohannes qui vocabatur] Ch[rysostomus; qui] Antiochia [Consta]nt[inopolim adductus est][1].

. . . . [et Sisinn]ius[1] . . . . vir disertus [hoc] tempore noti erant.

[Gainas][2] Gothus defectionem contra Arcadium instituit : et [proelio *inito*] victus est consulatu Stilichonis et Aureliani, [ut quidam] autem dicunt, consulatu sequenti. [Hoc tempore] monachi ad Phoenicen a Iohanne mittuntur cum [mandato] *regio*, qui paganorum templa eruant, et idola ac sculptilia confringant.

*p. 307.

*8	7	77
9	8	78

Fiunt accusationes [contra] Iohannem episcopum, et in exsilium relegatur : et fit ibi pro eo episcopus VI^us Ursacius[5]. Tunc [post] depositionem Iohannis [dioeceses][1] orientis [et occidentis][1] scinduntur[6].

Hoc tempore ut interpres scripturarum notus erat Theodorus[3] [episcopus Mopsuestiae] C[iliciae urbis. . . . .].

Edessae, [mortuo Pĕqīda, stetit episcopus XXVIII^us Diogenius][4].

. . . . legatio
. . . . Romani
. . . .
. . . .
. . . .

*p. 308.

*10	9	79
11	10	80
Olympias CCXCVI.		

[1] E Mich. suppl. — [2] *Ad ann. 76 signo videtur referri.* — [3] Ms. : «Theodosius». — [4] Supplementum dubium. — [5] Arsacius. — [6] Hinc ad ann. 112 canonem annorum supplevi.

PERSARUM Yezdegerd.	ROMANORUM Arcadius.	SUMMA ANNORUM.
12	11	81
13	12	82
14	13	83
XLII[us] Theodosius ann. 42.		
15	1	84
Olympias CCXCVII.		
16	2	85
17	3	86
18	4	87
19	5	88
Olympias CCXCVIII.		
20	6	89
21	7	90
XIV[us] Warahran filius Yezdegerd ann. 22.		
1	8	91
2	9	92
Olympias CCXCIX.		
3	10	93
4	11	94
5	12	95
6	13	96

. . . . etiam . . . . . Et[1], cum [acie] instructi essent, [Persae victi *sunt*, septem ducibus Persarum][2] ab Ardaburio duce Romanorum [et ab Areobindo et Vitiano][3], ducibus Romanorum, occisis. In Euphrate autem submerguntur etiam Arabes [qui Persis in auxilium venerant][2] . . . .

[1] De anno vide Marcellinum sub ann. 421, et Chron. Pasch., p. 579. — [2] E Mich. suppl. — [3] E Socr. suppl.

PERSARUM Warahran.	ROMANORUM Theodosius.	SUMMA ANNORUM.
Olympias CCC.		
7	14	97
8	15	98
9	16	99
10	17	100
Olympias CCCI.		
11	18	101
12	19	102
13	20	103
14	21	104
Olympias CCCII.		
15	22	105
16	23	106
17	24	107
18	25	108
Olympias CCCIII.		
19	26	109
20	27	110
21	28	111

*p. 309.

PERSARUM Warahran.	ROMANORUM Theodosius.	SUMMA ANNORUM.
22	29	112
*XVIus Yezdegerd filius Warahran ann. 19.		
Olympias CCCIV.		
1	30	113
2	31	114
3	32	115
4	33	116
Olympias CCCV.		
5	34	117
6	35	118
7	36	119
8	37	120
Olympias CCCVI.		
9	38	121
10	39	122
11	40	123
12	41	124

. . . .

. . . .

Episcopus XXIVus stetit in ecclesia Alexandriae Dioscorus annos 8.

Episcopus XLIIIus stetit in ecclesia Romae Leo annos 21.

*p. 310. * . . . .

. . . . et Barṣauma monachi.

Amotis | Domno et Hiba, | Edessae | stetit XXVIus Nonnus, | Antiochiae | autem stetit XLIus | Maximus.

Constantinopoli | stetit episcopus | XIIIus | Anatolius |.

| Hoc | tempore. . . . .

. . . .

PERSARUM Yezdegerd.	ROMANORUM Theodosius.	SUMMA ANNORUM.
Olympias CCCVII.		
13	42	125
XLIIIus Marcianus ann. 6 menses 6.		
14	1	126
15	2	127[1]

. . . .

. . . .

16	3	128
Olympias CCCVIII.		
17	4	129
18	5	130
19	6	131
XVIIus Piruz (filius Yezdegerd)[2] ann. 27.		
XLIVus Leo ann. 18.		

[1] Hinc ad ann. 152 canonem supplevi. — [2] Apud Mich. deest.

*p. 311. * . . . . modo[1] . . . . . . ferventes, cum [a communione abominanda] episcoporum qui deflexerant declinassent, [pro eis sibi instituunt][2], qui Hierosolymis *erant* pro [Iuvenali Theodosium]; qui autem Alexandriae, [pro Proterio Timotheum]; similiter etiam in multis *locis* . . . . *Episcopi autem qui* a [*fide*] deflexerant, [cum] ab ecclesiis [non reciperentur], neque [hae communionem] eorum tolerarent, dum stultitiae suae rationem non habent . . . . principatus amore *ducti* per potestates mundanas et [gladium tyrannicum[3] . . . . .] ecclesias et sedes [et greges][3] . . . . Christi sanguine emptas obtinent . . . . veniunt. Inde [. . . . . . ubicunque][3] Christi [praedicatio][3] sese diffuderat et . . . . afflictiones . . . .

PERSARUM Piruz.	ROMANORUM Leo.	SUMMA ANNORUM.
1	1	132
Olympias CCCIX.		
2	2	133
3	3	134
4	4	135
5	5	136
Olympias CCCX.		
6	6	137
7	7	138

[1] Haec a Mich. ad finem regni Marciani narrantur; unde ad hunc annum adtribuenda censui. — [2] *Hoc sensus requirit.* — [3] E *Mich. suppl.*

PERSARUM Piruz.	ROMANORUM Leo.	SUMMA ANNORUM.
8	8	139
9	9	140
Olympias CCCXI.		
10	10	141
11	11	142
12	12	143
13	13	144
Olympias CCCXII.		
14	14	145
15	15	146
16	16	147
17	17	148

PERSARUM Piruz.	ROMANORUM Leo.	SUMMA ANNORUM.
Olympias CCCXIII.		
18	18	149
XLV^us Leo minor annum unum[1].		
19	1	150
XLVI^us Zeno ann. 16.		
20	1	151
Basiliscus imperium invasit, et regnavit ipse et filius eius Marcus[2] annos duo.		
Olympias CCCXIV.		
21	2	152

[1] Ita e p. 328 textus et Mich., p. 251, restituendum censeo. In canone Michaelis, quanquam anni 18 tantum Leoni adscribuntur, numeratio annorum usque ad ann. 20um continuatur, et numeratio annorum Zenonis cum anno 2° = 21° Piruz incipit. Zenonem a Iacobo non continuo post Leonem positum esse ex eo liquet quod Anastasium 47um designat. — [2] Mich. : «Marcianus».

*p.312. * . . . .
patricius . . . .
filium eius . . . .
. . . .
. . . .

PERSARUM Piruz.	ROMANORUM Zeno.	SUMMA ANNORUM.
22	3	153
23	4	154
24	5	155
25	6	156
Olympias[1] CCCXV.		
26	7	157
27	8	158
XVIIus Valaš (filius Yezdegerd)[2] ann. 4.		
1	9	159
2	10	160
Olympias CCCXVI.		
3	11	161
4	12	162
XVIIIus Qawad filius Piruz ann. 11.		
1	13	163
2	14	164
Olympias CCCXVII.		
3	15	165
4	16	166
XLVIIus Anastasius silentiarius ann. 27.		

. . . .
. . . .
. . . . post] breve *tempus* et [expulsus est Petrus], et fuit [post eum] Calandion Nestorianus episcopus XLVus. *Alexandriae, mortuo* [*Timotheo*] Salofaciolo, [stetit episcopus] XXVIus Petrus [qui vocabatur] Mongus. Cum [autem audiisset Zeno,] Petrus [post] breve [tempus] Alexandria pellitur [et fit pro eo] Salofaciolus. Hierosolymis *stetit* [*episcopus*] LIIus Martyrius. (234)

*p.313. * . . . .
consilii particeps etiam Calandion Antiochiae. Quamobrem, cum ei[3] post annos 3 a Zenone debellati essent, Calandion etiam Antiochia expulsus est, et Petrus iterum ingressus est mandato imperatoris.

. . . .
Hierosolymis [episcopus] LIIIus [stetit] Sallustius.

Leontius et Illus capiuntur et occiduntur.

Theodericus usque ad Rhegium Malanthiodes (?) venit, et, cum prius Thraciam invasisset et multa combussisset et destruxisset, discessit.

Theodericus tyrannus Romam ingressus est; et Arcadius[4] Anticaesar, qui ibi a Zenone constitutus erat, ante eum Ravennam fugit; et [cunctam regionem] Italiae [diripuit]. (235)

Mandavit Zeno, et strangulatus est Pelagius . . . .

[1] Hinc ad ann. 165 canonem restitui. — [2] Apud Mich. deest. — [3] Leontius et Illus. — [4] Odoacer.

	*PERSARUM Qawad.	ROMANORUM Anastasius.	SUMMA ANNORUM.	
*p. 314.				. . . . mortuo [Palladio stetit] Antiochiae [xlviius Flavianus]. [Alexandriae stetit] xxviiius [Iohannes].
. . . .	5	1	167	
. . . .	6	2	168	
fugit	Olympias CCCXVIII.			
	7	3	169 [1]	
Euphemio Constantinopoli	8	4	170	
amoto, [post eum fuit xviiius] Macedonius.	9	5	171	
. . . . seditio	10	6	172	
. . . . Isauri . . .	Olympias CCCXIX.			
Artificibus [qui in omni terra] Romanorum *erant* [remissum est] aurum. Venerunt [locustae multae]; non autem [multum perdiderunt. Fuit] terrae motus magnus; [et thermae Abarne] aruerunt [dies tres.] [3]	11	7	173	
	Descivit Zamasph, frater Qawad, et regnavit ann. 2 [2].			
	1	8	174	
	2	9	175	
*p. 315.	*Qawad fratrem occidit et regnavit ann. 30.			
	1	10	176	
[Cometa] [4] apparuit.	Olympias CCCXX.			
Locustae multae omne frumentum [perdiderunt] et [fuit] fames gravis per	2	11	177	
omnem Mesopotamiam.	3	12	178 [5]	

—(236)—

Ignis multus in plaga septentrionali apparuit qui totam noctem flagrabat: et statim post breve *tempus* exierunt Hunni, et bellum cum Persis fecerunt.

Qawad Armenia egressus contra Amidam Mesopotamiae urbem [castra posuit]; qua expugnata 80 milia *hominum* intra [eam] trucidavit.

—(237)—

[1] Hinc ad ann. 175 canonem restitui. — [2] Apud Mich. haec notitia turbata videtur: sensum restitui. — [3] Lacunas e Chron. Edess., ubi haec sub ann. Sel. 809,810 = 173,174 Iacobi narrantur, supplevi. — [4] E Mich. suppl. — [5] Addit Mich. a latere canonis: «Anno 814° Graecorum completum est milliarium 6um.»

*p. 316. * Venit [Qawad contra Edessam, quam non potuit][1] expugnare...

Mittuntur [quinque σ7ρατηγοί] Romanorum et [Nisibin oppugnaverunt, quam] non potuerunt expugnare. Quamobrem Dara [urbs] in limite Romanorum aedificatur[2].

Annus 820us Graecorum[3].

Mandat imperator [ut arcam] Euphemiae martyris [aperiant et] inde definitionem a synodo [Chalcedonis] sancitam [extrahant] eamque comburant[4].

Vitalianus contra [imperatorem] descivit, quem contra [Hypatius] profectus superatus est et ab eo vinctus.

Alexandriae stetit episcopus XXXus Dioscorus annos [3][5].

*p. 317. *Anastasius mortuus est *die* [9°] tāmmuz. — Cometa magnus et terribilis ab oriente apparuit.

Elias Hierosolymis relegatus est et stetit LVus Iohannes.

Constantinopoli stetit episcopus XXus Iohannes. Romae autem Lus stetit Hormisda.

Iustinus imperator factus synodum Chalcedonis [accepit; et] Severus Antiochia [recessit, et stetit] ibi episcopus [XLIXus] Paulus Iudaeus. [Et post] annum unum hunc amoverunt [et stetit] Lus Euphrasius.

Annus [830us Graecorum].

Occisi sunt Amantius praepositus et Theocritus et Andreas cubicularius, qui [synodo Chalcedonis] proclamandae obstabant.

PERSARUM Qawad.	ROMANORUM Anastasius.	SUMMA ANNORUM.
4	13	179
5	14	180
Olympias CCCXXI.		
6	15	181
7	16	182
8	17	183
9	18	184
Olympias CCCXXII.		
10	19	185
11	20	186
12	21	187
13	22	188
Olympias CCCXXIII.		
14	23	189
15	24	190
16	25	191
17	26	192
Olympias CCCXXIV.		
18	27	193
XLVIIIus Iustinus ann. 9.		
19	1	194
20	2	195

Episcopus XLVIIIus stetit in ecclesia Romae Anastasius.

Episcopus LIVus stetit in ecclesia Hierosolymorum Elias.

Episcopus XXIXus stetit in ecclesia Alexandriae Iohannes annos 11.

Hoc tempore in carcere clarebat Simeon, episcopus Bēth Aršam.

Edessae stetit episcopus XXXIVus Paulus.

Macedonio Constantinopoli amoto, fuit pro eo XIXus Timotheus.

Antiochiae autem, amoto Flaviano, stetit episcopus XLVIIIus Severus. Romae XLIXus stetit Symmachus annos 6.

Anno primo Iustini, postquam reconciliatus est Vitalianus, occisus est ipse et Paulus notarius, et Celerianus domesticus eius.

Anno 2° Iustini mortuus est Iohannes, episcopus Constantinopolis, et fuit pro eo [XXIus Epiphanius].

[1] Cf. Mich., p. 259. — [2] Lacunas e Mich. supplevi. — [3] Ad ann. 184 signo videtur referri. — [4] Lacunas e Chron. Edess. supplevi. — [5] E Chron. anni 846 suppl.

*p.318. *Exiit [ab imperatore de] militibus mandatum ut omnes [synodo] Chalcedonis consentirent : et revera consenserunt.

Cecidit terrae motu [Corinthus][1].
Homeritae in *urbe* Nīgron martyrizati sunt.
Fuit diluvies Edessae.

Romae stetit episcopus LIus Iohannes; post quem LIIus Felix.

Terrae motu eversa est Antiochia et Seleucia. Crux lucis in caelo in plaga septentrionali apparuit; et ecclesia Antiochiae arsit.

Persae et Arabes usque ad regiones Antiochenorum et Apamenorum venerunt.

Fuit seditio Cpoli et arsit ecclesia et Hypatius occisus est.

*p.319. Persae *in Mesopotamiam venerunt et Maipherqat oppugnaverunt, et loca multa vastaverunt ac diripuerunt.

Exierunt Hunni et diripuerunt et *destruxerunt*, usque ad regiones Antiochenorum.

Rufinus et Hermogenes, magister officiorum, a Iustiniano ad Khosrau missi sunt et pacem fecit 7 annos.

Samaritani desciverunt, et principem sibi instituerunt : et venerunt Romani et stragem eorum fecerunt.

Belisarius dux profectus est et Carthaginem expugnavit, et tyrannum qui ibi desciverat vinctum adduxit : et cum eo venit etiam Agapetus Romae, et Cpoli mortuus est; et Romae fuit pro eo LVus Silverius.

PERSARUM Qawad.	ROMANORUM Iustinus.	SUMMA ANNORUM.
21	3	196
	Olympias CCCXXV.	
22	4	197
23	5	198
24	6	199
25	7	200
	Olympias CCCXXVI.	
26	8	201
27	9	202
	XLIXus Iustinianus ann. 38.	
28	1	203
29	2	204
	Olympias CCCXXVII.	
30	3	205
	XVIIIus[3] Khosrau filius Qawad ann. 47.	
1	4	206
2	5	207
3	6	208
	Olympias CCCXXVIII.	
4	7	209
5	8	210
6	9	211
7	10	212
	Olympias CCCXXIX.	
8	11	213
9	12	214

[Paulus] episcopos [Syriae congregavit, et omnes qui] synodum Chalcedonis acceperant eorum ecclesiis [restituit][2].
Edessae stetit episcopus [XXXVus Asclepius].
Alexandriae [stetit] episcopus [XXXIus Timotheus] annos 17.

[Hierosolymis stetit] episcopus LVIus [Macarius], post quem [LVIIus Petrus]. 240
Antiochiae stetit episcopus LIus Ephrāim.
Cpoli stetit episcopus XXIIus Anthimus.
Edessae stetit episcopus XXXVIus Andreas.
Edessae stetit episcopus XXXVIIus Addai.
[Romae] *stetit episcopus* LIIIus *Bonofatius : qui cum mox* obiisset, ingressus est Iohannes qui praedicto Felici antecesserat et expulsus erat. Et, cum hic breve tempus [superfuisset], mortuus est, [et fuit] LIVus Agapetus.
[Et] Iustinianus episcopos expulsos ad se congregavit, et Severus ad eum venit, cum aliis multis, et de pace ecclesiarum conloquuntur; et nihil effecerunt, quia obstetit Agapetus. 241
Egresso Anthimo, stetit Constantinopoli episcopus XXIIIus Menas.

Alexandriae dividuntur orthodoxi, et alii [Gaianum creant, alii episcopum] XXXIIum Theodosium [: qui cum annos] 2 ministrasset [amotus est . . . .].

[1] Ex Evagr. et Dion. suppl. — [2] Lacunas e Mich. supplevi. — [3] Sic ms.; et similiter reges sequentes numerantur : numeros correxit Mich.

*p.320. Fuit persecutio gravis et dura * in Mesopotamia, et contra omnes qui cum [synodo] Chalcedonis communicare recusaverunt : et cuncti monachi a coenobiis pulsi sunt; et sub divo cum frigore versabantur : et hiems dura fuit multo frigore et nive, ita ut multi homines ac multa animalia ea mortui sint.

Ephräim synodum 132 episcoporum Antiochiae congregavit, et Severum anathematizavit. Et Amidae fuit persecutio dura, et multi occisi sunt.

Pax quae inter regna *erat* dissoluta est : et eo anno *mense* kānūn[1] fuit cometa magnus vespertinus [dies] 40. Et tunc eo anno, Graecorum [850um][2], adscendit Khosrau [*et* diripuit] Suram et Ḥālāb et Antiochiam et Apameam et regiones earum. Et Romani [etiam] terram [Curdorum][2] et Arzanenorum et Arabum diripuerunt.

Adscendit Khosrau et Callinicum diripuit et Mesopotamiae cunctam regionem meridianam.

Fuit pestis magna in [omni] terra, ab Aethiopia [ultra] Aegyptum anno 853° Graecorum orta. Anno autem 854° fuit in omni regione Orientis.

*p.321. * Romani [cum exercitu] descendere et in regione [Persarum] multa destruxere.

Khosrau iterum profectus est et Petram Lazicae urbem expugnavit, et in ea exercitum posuit.

PERSARUM Khosrau.	ROMANORUM Iustinianus.	SUMMA ANNORUM.
10	13	215
11	14	216
Olympias CCCXXX.		
12	15	217
13	16	218
14	17	219
15	18	220
Olympias CCCXXXI.		
16	19	221
17	20	222
18	21	223
19	22	224
Olympias CCCXXXII.		
20	23	225
21	24	226
22	25	227

Severus mortuus est.

Romae stetit episcopus LVI^{us} Vigilius. Hoc tempore Alexandriae clarebat [Iohannes] Philoponus. Zoilus Alexandria remotus est, et stetit Apollinaris. 242

Antiochiae post Ephräim fit LII^{us} Domninus.

Hierosolymis stetit episcopus LVIII^{us} Marcus.

Ab eis qui synodo Chalcedonis non consentiebant duo episcopi nunc in Oriente designantur, Iacobus et Theodorus, quia episcopi eis defecerant propter persecutionem Chalcedoniorum.

Constantinopoli stetit episcopus XXIV^{us} Eutychus.

Edessae stetit episcopus XXXVIII^{us} Amazon.

Fuit pestis bovina in omnibus Orientis regionibus, annos duo, donec terrae incultae fuerunt defectu boum. Anno 25° regni [mandavit] Iustinianus imperator [et] episcopi multi Constantinopoli [congregati sunt] et fuit [synodus] quae vocatur [synodus quinta. Et] mandavit eis [et anathematizaverunt Theodoretum] et Theodorum [et Hibam] et eorum scripta. 243

Khosrau profectus est et [bellum] contra Edessam fecit, et Batnas diripuit.

Et exinde continuo eam oppugnabant Romani tempus *nonnullum* : [et post] 7 annos Persas vicerunt eamque [eis] abstulerunt[3].

Fuit fames magna et inopia per totam regionem Orientis, quae tanta erat ut etiam cum multum comederent homines non possent satiari.

| Ann. 860us Graecorum |

Theodora imperatrix mortua est.

Theodosius et Anthimus et archimandritae multi Constantinopolim ab imperatore accersiti sunt [propter] pacem ecclesiarum.

Barbari [Romam] expugnaverunt eamque penitus vastaverunt, [et] fugit ab ea . . . . . . Constantinopolim . . . . pax . . . .

[1] Decembri vel ianuario. — [2] E Mich. suppl. — [3] Notitiae perturbatae : haec ad Petram referenda; cf. Mich., p. 309.

Apparuit ignis in caelo a septentrionibus multos dies : similiter etiam cometa terribilis apparebat.

Fuit concilium multorum monachorum ab Oriente apud imperatorem, propter pacem ecclesiarum; cum quibus adscendit etiam Iacobus episcopus.

Hoc tempore orta est haeresis Tritheitarum.

Mala quae inter homines faciebat Photius monachus.

* PERSARUM Khosrau.	ROMANORUM Iustinianus.	SUMMA ANNORUM.
23	26	228
Olympias CCCXXXIII.		
24	27	229
25	28	230
26	29	231
27	30	232
Olympias CCCXXXIV.		
28	31	233
29	32	234
30	33	235
31	34	236
Olympias CCCXXXV.		
32	35	237
33	36	238
34	37	239
35	38	240
* Lus Iustinus ann. 13.		
Olympias CCCXXXVI.		
36	1	241
37	2	242
38	3	243
39	4	244
Olympias CCCXXXVII[2].		

Mandavit imperator ut monachi qui expulsi erant ad coenobia redirent.
Hoc tempore [orta est] haeresis Agnoetarum.
Romae stetit episcopus LVII^us Pelagius.
Cum persecutio a fidelibus qui in Oriente *erant* parumper cessasset, sibi archiepiscopum [creaverunt pro] Severo Tellensem quendam [qui] vocabatur Sergius domus [chartarum][1]; qui mox mortuus est. 244
Hierosolymis stetit episcopus LIX^us Eustathius.
Edessae stetit episcopus XXXIX^us Iohannes.
Romae stetit episcopus LVIII^us Iohannes.
Antiochiae stetit episcopus LIII^us Anastasius.

SYR. C. IV.

Imperator edictum de fide fecit, et mandavit ne quis omnino sermonem de fide moveret, sed unusquisque secundum edictum crederet; et qui non consentirent expellerentur.

*p. 323.

Cpoli stetit episcopus XXV^us Iohannes Sirimensis, pulso Eutycho qui ei antecessit.
Edessae stetit episcopus [XL^us] Epiphanius.
Orthodoxis autem erant hi episcopi; in Syria erat Iacobus et Theodorus; in ipsa autem *urbe* Constantinopoli erat Iohannes 245
Asiae, et Theodosius Alexandriae, qui eo tempore obiit.

Orthodoxi archiepiscopum in Syria constituunt Paulum Alexandria *ortum* qui vocabatur Bēth Ukhāmensis.
[Anastasius] Antiochia [pellitur], et fit Gregorius.
A Chalcedoniis Alexandriam Constantinopoli mittitur post Apollinarim Iohannes.

. . . .

17

[1] E Barh. suppl. — [2] Hinc ad ann. 276 canonem restitui.

PERSARUM Khosrau.	ROMANORUM Iustinus.	SUMMA ANNORUM.
40	5	245
41	6	246
42	7	247
43	8	248
Olympias CCCXXXVIII.		
44	9	249
45	10	250
46	11	251
47	12	252
XIX^us Hormizd filius Khosrau ann. 13[1].		
Olympias CCCXXXIX.		
1	13	253
LI^us Tiberius ann. 4.		

2	1	254
3	2	255
4	3	256
Olympias CCCXL.		
5	4	257
LII^us Mauricius ann. 20.		
6	1	258
7	2	259
8	3	260
Olympias CCCXLI.		
9	4	261
10	5	262
11	6	263
12	7	264
Olympias CCCXLII.		

PERSARUM Hormizd.	ROMANORUM Mauricius.	SUMMA ANNORUM.
13	8	265
XX^us Khosrau filius Hormizd ann. 38.		
1	9	266
2	10	267
3	11	268
Olympias CCCXLIII.		
4	12	269
5	13	270
6	14	271
7	15	272
Olympias CCCXLIV.		
8	16	273
9	17	274
10	18	275
11	19	276
Olympias CCCXLV.		

[1] Mich. 12 annos ei adtribuit, quod nec cum ms. Iacobi quadrat, nec cum numero 47 annorum quem ipse Mich. in canone (vers. arab.; textus syr. deficit) Khosrau adsignat.

.324. * Occiso Mauricio atque omnibus filiis eius cum eo pax inter Romanos et Persas dissolvitur.

Narsi a Phoca descivit et Edessam venit eamque cepit et in ea obsessus est.

Expugnaverunt Persae Daram urbem.

Persae arcem[1] Tur ʿAbdīn ceperunt.

Persae Amidam urbem ceperunt; et Tellam et Rhesainam.

Ann. 920us Graecorum.

PERSARUM Khosrau.	ROMANORUM Mauricius.	SUMMA ANNORUM.
12	20	277
LIII^{us} Phocas ann. 7 menses 8.		
13	1	278
14	2	279
15	3	280
Olympias CCCXLVI.		
16	4	281
17	5	282
18	6	283
19	7	284
Olympias CCCXLVII.		
20	8	285

Severus episcopus Edessae lapidatus est. In Oriente fideles archiepiscopum creaverunt Anastasium. Fideles qui Edessae *erant* episc. habebant Paulum. Chalcedonii autem sibi Theodosium instituunt. Episcopi regionis Orientis in Aegyptum fugerunt; et cum eis monachi et populus multus a facie Persarum. Alexandriae stetit Chalcedoniis episcopus

248

*p. 325. * Romani Phocam occidunt et imperatorem faciunt Heraclium.

Persae Edessam expugnaverunt.

Persae totam Syriam et Phoenicen et Palestinam subegerunt.

Heraclius [filium suum] Constantinum [Augustum instituit][2].

Persae [Aegyptum][1] subiugaverunt et [Libyam][1] subegerunt.

LIV^{us} Heraclius ann. 32.		
21	1	286
22	2	287
23	3	288
Olympias CCCXLVIII.		
24	4	289
25	5	290
26	6	291
27	7	292
Olympias CCCXLIX.		

Cyrus. Unitas fidelium Alexandriae *facta*. Pelluntur episcopi. . . . .
. . . . Persae a
. . . .
. . . . Romanorum
. . . . Orientis; et venit
. . . .
. . . .
. . . .

249

[1] Fortasse nomen proprium «Hesna». — [2] E. Mich. suppl.

*p. 326. *. . . . . et descendit Muḥammaṭ ob mercaturam in regionem Palestinae et Arabum[1] et Phoenices Tyriorum.

Fuit defectus solis.

Persae universam terram Romanorum diripuerunt et vastaverunt, usque ad Bithyniam et Asiam, et usque ad mare Ponticum.

Incepit regnum Arabum quos Ṭayāye vocamus cum Heraclius, imperator Romanorum, annum 11[um] ageret, Khosrau autem, rex Persarum, annum 31[um].

Inceperunt Arabes incursiones (?)[2] in terra Palestinae facere.

*p. 327. * Persae Khosrau occiderunt; et regnavit Širwai[3] [menses] 9.

Et Edesseni qui [supererant][4] a [captivitate] redierunt.

[Heraclius] et Šahrbarz[5] [pactum] fecerunt : et sancitum est ut [Persae] a [terra Romanorum] exirent et [in regionem suam descenderent][6].

Iudaei[7] . . . .

. . . .

	PERSARUM Khosrau.	ROMANORUM Heraclius.	SUMMA ANNORUM.
	28	8	293
	29	9	294
	30	10	295
	31	11	296
Primus rex Arabum stetit Muḥammaṭ ann. 7.			
Olympias CCCL.			
1	32	12	297
2	33	13	298
3	34	14	299
4	35	15	300
Olympias CCCLI.			
5	36	16	301
6	37	17	302
7	38	18	303
xxi[us] Širwai filius Khosrau menses 9.			
ii[us] Arabum Abū Bakr ann. 2 menses 7.			
1	1	19	304
xxii[us] Persarum Ardašir filius Širwai annum unum menses 10.			
Olympias CCCLII.			
2	1	20	305
3[8]	2	21	306

Edessam episcopus mittitur e Perside Isaias.

Alexandriae fideles episc. creaverunt Andronicum.

Alexandriae stetit fidelibus episcopus Beniamin.

Mandavit Khosrau et Edessa in captivitatem deducta est.

Ann. 940[us] Graecorum	304

Alexandriae Cyrus in fideles persecutionem fecit. In Oriente fideles archiepiscopum fecerunt Iohannem.

Šahrwarz et Boran, et Khosrau [et] Piruz, et Azarmidukht [et] Hormizd, universorum fiunt [anni] circiter [duo].

[1] Hoc est, prov. Arabiae incolarum. — [2] Vox hoc sensu alibi ignota. — [3] Superscriptum «Birwai». — [4] E Mich. suppl. — [5] Superscriptum «Šahrwarz». — [6] Lacunas e Mich. supplevi. — [7] Cf. Mich., p. 410. — [8] Hinc canonem e Mich. supplevi : Olympiadas autem inserere operae non pretium visum est.

XXIII

xxiii^a Persarum Boran[1]
filia Khosrau annum unum.

iii^us Arabum ʿUmar
filius Khaṭṭāb ann. 12.

1	1	22	307

Persarum alii annum unum.

2	1	23	308

xxiv^us Persarum Yezdegerd
filius Khosrau ann. 12.

3	1	24	309
4	2	25	310
5	3	26	311
6	4	27	312
7	5	28	313
8	6	29	314
9	7	30	315
10	8	31	316
11	9	32	317

Heraclius mortuus est et duos filios
in regno reliquit.

lv^us Constantinus ann. 27.

12	10	1	318

Occisus est ʿUmar et regnavit
iv^us ʿUthmān ann. 12.

1	11	2	319
2	12	3	320

ARABUM ʿUthmān.	ROMANORUM Constantinus.	SUMMA ANNORUM.	
3	4	321	
4	5	322	
5	6	323	
6	7	324	
7	8	325	
8	9	326	
9	10	327	252
10	11	328	
11	12	329	
12	13	330	

Regnum Arabum in duo
divisum est.

In *urbe* Yathrib ʿAli ann. 5,
in Syria Muʿawiya.

1	1	14	331
2	2	15	332
3	3	16	333
4	4	17	334
5	5	18	335

v^us Arabum Muʿawiya solus
ann. 20.

1	19	336	
2	20	337	
3	21	338	
4	22	339	
5	23	340	
6	24	341	253
7	25	342	
8	26	343	
9	27	344	

lvi^us Romanorum Constantinus
et fratres eius ann. 16.

[1] Sic restituendum videtur : nomen in textu corruptum; vide versionem Chabot, t. II, p. 536, n. 2.

ARABUM Muʿawiya.	ROMANORUM Constantinus.	SUMMA ANNORUM.
10	1	345
11	2	346
12	3	347
13	4	348
14	5	349
15	6	350
16	7	351
17	8	352
18	9	353
19	10	354
20	11	355

Mortuus est Muʿawiya et regnavit Yazīd filius eius rex VIus ann. 4.

1	12	356
2	13	357
3	14	358
4	15	359

Mortuus est Yazīd, et regnum Arabum divisum est, et postea regnavit VIIus Marwān annum unum.

1	16	360

Arabum regnum inter multos divisum est, et postea regnavit VIIIus ʿAbd al-Malik ann. 20.

Romanorum LVIIus Iustinianus ann. 10.

1	1	361
2	2	362
3	3	363
4	4	364
5	5	365
6	6	366
7	7	367[1]
8	8	368
9	9	369
10	10	370

Depositus est Iustinianus et regnavit LVIIIus Leontius ann. 3.

11	1	371
12	2	372
13	3	373

Romanorum LIXus Tiberius qui et Apsimarus ann. 7.

14	1	374
15	2	375
16	3	376
17	4	377
18	5	378
19	6	379
20	7	380

Mortuus est ʿAbd al-Malik et regnavit IXus Walid filius eius.

Iustinianus iterum regnavit et ambos[2] occidit.

1	1	381
2	2	382
3	3	383
4	4	384
5	5	385

[1] Hucusque, si Eliae fidem damus, Canon ab ipso Iacobo compositus. Reliqua cum numeris annorum ʿAbd al-Malik et Iustiniani supra datis continuatori adtribuenda. — [2] Leontium et Tiberium. Aliquid fortasse in textu stabat, ad quod referenda est vox.

TESTIMONIA IACOBI EDESSENI

APUD ELIAM NISIBENUM RECITATA[1].

*p. 328. I. (27). Annus 663us. Eo apparuit crux in caelo, ab oriente, *mense* iyār, *die* 5°[2].

II. (87). Annus 723us. Eo stetit Rabbula, episcopus Iacobitarum, in urbe Edessa[2].

III. (99). Annus 735us. Eo mortuus est Honorius, imperator Romanorum, *mense* āb, die 15°[3].

IV. (110). Annus 746us. Eo mortuus est Rabbula, episcopus Edessae; et stetit post eum Hība[2].

V. (125). Annus 761us. Eo mortuus est Theodosius, imperator Romanorum, *mense* tāmmuz, die 11°; et regnavit post eum Marcianus[3].

VI. (132). Annus 768us. Eo mortuus est Marcianus, imperator Romanorum, *mense* kānun posteriore, die 15°; et regnavit post eum Leo[3].

VII. (134). Annus 770us. Eo mortuus est Hība, episcopus Edessae; et stetit post eum Nonnus[4].

VIII. (150). Annus 786us. Eo mortuus est Leo, imperator Romanorum, *mense* kānun posteriore, die 11°; et regnavit post eum Leo, filiae eius filius, minus quam annum, et mortuus est; et regnavit post eum Zeno[3].

IX. (166). Annus 802us. Eo mortuus est Zeno, imperator Romanorum, et regnavit post eum Anastasius[3].

*p. 329. *X. (193). Annus 829us. Eo mortuus est Anastasius, imperator Romanorum, *mense* tāmmuz, *die* 9°; et regnavit post eum Iustinus[5].

XI. (202). Annus 838us. Eo mortuus est Iustinus, imperator Romanorum, *mense* tāmmuz, *die* 9°; et regnavit post eum Iustinianus, sororis eius filius[5].

[1] Brit. Mus., Add. Ms. 7197 f. 23 sqq., unde pars a Lamy (*Bull. de l'Ac. roy. de Belgique*, 1888, p. 575 sqq.) et a Baethgen (*Abh. für die Kunde d. Morgenlandes*, t. VIII) edita est. Notitiae partim a Canone, partim a Chronico (Canonis praefatione; vide p. 283 sqq. textus) desumptae sunt. Numeri uncis inclusi ad annos Iacobi remittunt. — [2] E Canone. — [3] E Chronico. — [4] Operis nomen non recitatur: ad Canonem referenda est notitia. — [5] Nomen operis periit : e Chronico procul dubio recitata est notitia.

XII. (250). Annus 886us. Eo Iustinus Caesar secum in regno consociavit Tiberium Caesarem, *mense* kānun priore, *die* 7°[1].

XIII. (254). Annus 890us. Eo mortuus est Iustinus, *imperator* Romanorum, *mense* tešrīn priore, *die* 4°; et regnavit post eum Tiberius[2].

XIV. (257). Annus 893us. Eo mortuus est Tiberius, imperator Romanorum; et regnavit post eum Mauricius[1].

XV. (278). Annus 914us. Eo occisus est Mauricius, imperator Romanorum, et uxor eius, et filii, *mense* tešrīn posteriore, *die* 23°; et regnavit post eum Phocas[1].

XVI. (279). Annus 915us. Eo luna obscurata est nocte feriae quintae, *mense* tāmmuz, *die* 16°[3].

XVII. (285). Annus 921us. Eo occisus est Phocas, imperator Romanorum, et regnavit Heraclius[4].

XVIII. (306). Annus 10us (Arabum). Eo obiit Athanasius, patriarcha Iacobitarum[5].

*XIX. (314). Annus 18us. Eo fuit pestis vehemens in omnibus regionibus Syriae[6]. * p. 330.

XX. (351). Annus 56us. Eo apparuit cometa terribilis matutinus; qui incepit a die 28° *mensis* āb et perduravit usque ad diem 26um *mensis* tešrin prioris[5].

XXI. (360). Annus 66us. Eo regnavit Psomirus[7], imperator Romanorum[8].

XXII. (370). Annus 75us. Eo fuit defectio solis totalis die dominica, 5° tešrīn prioris, hora quinta diei[9].

[1] E Chronico. — [2] Nomen operis non datur; ad Chronicon referenda est notitia. — [3] Recitatur e Chronico, sed vix recte. Si revera e Canone desumpta est notitia, codex noster, qui nullam lacunam hac in parte habet, integrum opus non continebat. — [4] E Chronico. — [5] Nomen operis non datur : ad Canonem referenda est notitia. — [6] E Canone. — [7] Hoc est, Apsimar; qui revera anno demum 698 *Chr.*, *post finem* operis a Iacobo ipso, teste Elia, compositi, imperator factus est. Hoc autem anno regnare incepit Iustinianus, cuius nomini, scribae nescio cuius errore, Apsimari nomen substitutum est. — [8] Nomen operis *non* datur : ad Chronicon referenda est notitia. — [9] Nomen operis non datur : ad Canonem referenda est notitia et continuatori adscribenda.

TESTIMONIUM A MICHAELE SYRO RECITATUM[1].

Iacobus Edessae ostendit e populo Armenorum ante initium regni ultimi Persarum, seu ante tempus adventus Domini nostri, stetisse reges 9, qui sunt hi :

Khosro, et Tĕrtat, et Khosro, et Tiran, et Ašaq, et Pap, cum Orast et Ašaq et Valašaq : qui dies suos usque ad tempus regum Christianorum prolongaverunt. Et, cum Armeni in Christum credidissent, reges eorum ad unionem cum regibus fidelibus propensi erant. Tunc steterunt reges Persae et adversus eos praevaluerunt donec nec milites etiam ex eis exstare permittebant.

Haec dixit doctor Mār Iacobus.

[1] Cod., p. 775; cf. supra. p. 281 (textus).

III

NARRATIONES VARIAE.

INTERPRETATUS EST E.-W. BROOKS.

Hae tres narrationes cum alia quadam quam cum e Chronico Barhebraei exscripta sit prelis dare operae non pretium visum est, in Codice Berolinensi Sachau 315, anno 1792° Sel. = 1481 p. Chr. conscripto, asservantur. Narratio secunda ex historia Zachariae Rhetori adscripta cum additamentis vel mutationibus[1] desumpta est: ceterarum fontes me latent. Exhortationes ac preces quae sub finem uniuscuiusque narrationis occurrunt scribae adtribuenda sunt; sed in prima narratione Iacobum Burdĕʿānam eas enuntiantem induxit.

Textus nunc primum editur ad fidem supradicti codicis. Eius descriptionem legas apud Sachau, *Die Handschriftenverzeichnisse der Königl. Bibliothek zu Berlin*, Bd. XXIII, p. 521-530.

[1] V. gr. Sergii ducis nomen apud Zachariam non invenitur.

*p. 331. XVII. — Ex historia ecclesiastica[1].

Anno 813° Graecorum, diebus Anastasii, imperatoris fidelis, Qawad, rex Persa, filius Chosrois regis, Amidam urbem opulentam ac nobilem expugnavit.

Rursus, anno 871° multiplicata sunt peccata Amidensium, adulterium et fornicatio et impudicitia et lascivia et iniustitia, et avaritia et testimonium falsum, et odium mutuum, et inimicitia, et iracundia et contentiones et rixae, et mendacitas; et, quod omnibus peius fuit, et Deum ad iram provocabat, reprobatae Chalcedonis synodo omnes consenserunt, et duas naturas in Christo Deo confessi sunt. Et subito Deus iram acerbam in eos dominari fecit, et opprobium et ludibria fuerunt videntibus, et insanierunt omnes, a parvo usque ad viros, *atque* etiam [mulieres], et latrabant ut canes, et ululabant ut feles, et clamabant ut galli, et balabant ut oves, et rudebant ut asini; et in hac ira acerba spatium dierum perstiterunt............ut insani............et mortui sunt in ea circiter centum et triginta milia hominum, et desolati sunt vici eius et desertae mansiones. Et, cum praeteriit sanctus Iacobus Burdĕʿāna, eosque in hac adflictione et tristitia acerba conspexit, misertus eorum petitionem et supplicationem pro eis Deo obtulit,
*p. 332. eosque hortatus est et reprehendit, *et instruxit et correxit, et a peccati errore ad viam veritatis ac vitae scientiam convertit, et eis de fide vera et recta in Domino nostro Iesu Christo mandata atque admonitiones dedit; et ne eam perverterent, et ut a malis peccatisque quibus vincti erant recederent et sese removerent *hortatus est;* et dixit eis : «Videte, fratres et dilecti, quam malae et acerbae *sint* plagae quas propter peccata et delicta nostra atque odium mutuum in nos dominari facit Deus; qui tandem nobis hereditatem dabit gehennam et cruciatus sine misericordia, et ignem qui non exstinguitur et stridorem dentium, et tenebras externas. Fratres, quis non tremet? quis non timebit? In amore divino obsecro vos ut a malis vestris conversi animas vestras possideatis : et, cum alter alteri reconciliamur, reconciliatur nobis Deus. Et dixit Mār Ephrāim in uno e sermonibus suis: «Quamdiu irasceris contra...........

[1] In marg. : «Narratio de Amida urbe, et *de* re horrenda et ira quae in ea fuit ob causam peccatorum.»

a te, et, si ei reconciliatus es, ... caelum Det nobis. . . . . et famulis suis omnes dies vitae nostrae, per preces sanctae Virginis Dei genetricis Mariae, et omnium sanctorum. Et Deo *sit* gloria in saecula saeculorum. Amen!» — FINITUM EST.

XVIII. — RURSUS, DE VASTATIONE ET CAPTIVITATE ÂMIDAE SECUNDA VICE[1].

Rursus, anno 817° Graecorum, Qawad, rex Persarum, Amidam urbem vastavit. Et, cum venisset et, castris contra eam positis, eam dies septem constrinxisset neque in manum eius bello data esset, et statim se vertisset[2] ut ab ea abiret et discederet, ipse et omnis exercitus eius, tunc Amidenses ei a *muro urbis conviciati sunt con- (p. 333.) viciis acerbis, et eum contumeliis adfecerunt et deridebant; et valde in eos ira exarsit. Et, cum se accinxisset ut iter faceret, Christus ei apparuit et dixit ei: «Redi ad urbem, et ego post dies tres urbem in manus tuas tradam, eo quod incolae eius multum in me peccaverunt.» Et, cum iterum advenisset et tres dies adversus eam bello consedisset, a parte occidentali expugnata est, quam custodiebant monachi Mār Iohannis Baptistae[3]; et, quia *vir* quidam fidelis eis donum benevolum fecerat, cum avide comedissent et vinum bibissent, ebrii facti obdormierunt et custodiam sibi commissam neglexerunt; Persae autem in murum urbis conscenderunt, et, monachis occisis, urbem ingressi portas urbis aperuerunt; et ingressae copiae tres dies et tres noctes gladium in eam inmiserunt: homines absque misericordia occidebant, trucidabant, mactabant; et numerati sunt in ea occisi praeter eos qui fumo suffocati sunt et in latebris *erant* centum et octoginta milia occisorum. Deinde rex Persarum ut urbem videret ingressus ad aerarium ecclesiae magnae quae in ea erat pervenit; et erant in ecclesia homines multi qui in ea latebant; quos omnes eiecit: et ecclesiam ingressus prospexit, et, visa Christi imagine quae in pariete intra sacrarium depicta erat, rogavit: «Cuius est haec imago?» Et responderunt ei, e dixerunt: «Est imago Christi, filii Mariae.» Et cum didicisset cuius esset, tunc in faciem suam convolutus eum adoravit, et dixit: «Hic est qui dixit mihi: «Redi ad urbem, et post dies tres eam in manus

[1] In *marg.*: «Rursus, de ipsa Amida urbe et *de* re horrenda et caede quae in ea fuerunt.» — [2] ܐܬܗܦܟ sensu intransitivo alibi non inveni. — [3] *Zacharias*: «Iohannis Urtāyae.»

*p. 334. tuas tradam. Et ab illa *hora mandavit, nec quisquam postea occisus est. Et cunctas divitias ecclesiarum et universae urbis spoliavit et diripuit et praedatus est, et abstulit quidquid potuit et in regionem suam abiit.

Post breve tempus, cum audiissent Romani quod factum erat et rem horrendam quam Amidae fecerant Persae, advenerunt Romani et cum Persis contenderunt quos reliquerat Qawad, rex Persa, ut Amidam custodirent. Et, bello adversus eam per longum tempus protracto, fuit in ea fames dira, et feruntur plus quam quingenti homines famis causa in ea devorati esse; et quicumque in socium suum praevalebat eum mactabat et comedebat : et mortui sunt multi, sine numero ac sine computatione. Erat Anastasio imperatori dux cui nomen fuit Sergius. Hic stragem fecit Persarum, et *eos* qui Amidae remanserant multum constrinxit. Et Persae in angustias redacti pacis condiciones a Romanis postulaverunt, et ut eis iurarent se eis non nocituros, et ut exirent et in suam quisque regionem discederent. Et, urbe post iuramenta aperta, exierunt et in suam regionem, secundum promissum quod eis a Sergio duce Romanorum factum erat, in pace discesserunt.

Videte, fratres, peccata ac mala quae perpetrantur quot adflictiones in patratores inferant. Beatus qui a peccatis cessaverit, et a malis suis recesserit, et ad Deum conversus fuerit, et paenitentiam obtulerit, et ab iniquitate sua resipuerit, quia in hoc mundo adflictiones et tribulationes effugiet, et ibi a gehenna et cruciatibus liberabitur. Si quis autem in peccatis et malis suis manserit et perseveraverit, neque ab eis cessaverit neque recesserit, hic Deus in eum dominari faciet cunctas tribulationes et cunctas adflictiones et
*p. 335. cunctos cruciatus huiusmodi, et quod his peius est, et in illo * mundo hereditatem accipiet ignem gehennae, et tenebras externas, et foveam miseriae, et vermem non moriturum; neque erit ei liberator neque salvator, neque pro eo accipietur oratio neque supplicatio neque oblatio.

Dominus nos a malis ad bona transire faciat! Dominus nobis paenitentiam atque animae compunctionem concedat, et det nobis finem bonum qui viris concordiae promissus est! Dominus in nos misericordiam et clementiam suam effundat, neque dexteram suam a nobis relaxet, et debita nostra remittat et peccatis nostris qua est clementia propitius sit, et a nobis tempora mala atque acerba removeat, et pacem ac concordiam suam in nos regnare faciat, et,

quamquam indigni sumus, tamen nobiscum secundum bonitatem et benignitatem suam et secundum magnitudinem misericordiae suae agat, quia bonus et benignus et misericordiae plenus est; et gloriam ac laudem ei et Patri eius omnes offeramus! — FINITA EST HAEC NARRATIO.

XIX. — Rursus, anno 146° Arabum, dominatus est Mūsa filius Muṣ'ab[1], homo malus et durus et acerbus, propter peccata et iniquitates et impietates quae illo tempore et illa generatione multiplicatae sunt. Et apud prophetas dicitur: «Princeps malus populo malo»[2]; et, prout homines alicuius generationis digni sunt, Deus in eos adducit aut tempora bona, aut tempora mala et acerba, vel famem vel pestem, vel plagam irae quaequae sit, ut corrigantur et paenitentiam agant.

Et, cum hic Mūsa in Gĕzīraeos et Mauṣilenses tres annos dominatus esset, homines vectigalibus et tributo et capitatione constringere incepit; et, fame magna illis diebus exorta, homines ut locustae mortui sunt; et in vicis iacentes manserunt, neque erat qui sepeliret. Et asinus zuza emptus est, eo quod *propter gravitatem p. 336. tributi et vectigalis quae obtinebat neque aurum neque argentum in manibus hominum remanserat. Et illis diebus egressi sunt lupi rapaces et multos homines devoraverunt; et rector iniustus plumbi sigilla in collo omnium hominum regionis suae suspensit, ut eos vexaret et opprobrio ac contumelia adficeret. Et homines multum adflicti in magna adflictione ac tribulatione manserunt, et ad Deum clamaverunt, et supplicatione facta lacrimas Deo obtulerunt, ut a se adflictionem in qua involuti erant amoveret. Et Deus misericors lacrimas eorum accepit et supplicationem audiit, quia «corde confractis propinquus est», et «cor contritum Deus non reiicit»[3]. Vindictam in eum intulit, et subito eum interfecit; et homines misericordiae ac clementiae expertes Deus in eum dominari fecit, qui cunctas possessiones eius vendiderunt, et vendiderunt fratres eius et filios et filias, et uxores eius et concubinas, et omnes divitias quas possidebat praedati sunt et diripuerunt; et fuit ei finis malus et acerbus; et Dominus iniquitatem eius in caput eius vertit, et mortuus est et ad gehennam abiit.

[1] Cf. supra, p. 248 (textus), et Dion., ed. Chabot, p. 92, etc. — [2] *Prov.* xxviii, 15. (?) — [3] *Ps.* xxxiv, 18; li, 17.

Dominus *est* qui non parcet; et nos, fratres, in omnibus tribulationibus et adflictionibus nostris ad Deum nostrum misericordem confugere debemus, eumque orare et obsecrare ut, quamquam peccamus, nos exaudiat, et nostri misereatur, neque faciem suam a nobis avertat; et ut nos a malis ad bona convertat, et det nobis ut animas nostras possideamus, neque in perniciem recidamus; et debita nostra et peccata remittat, et parcat nobis, et parcat defunctis nostris, et omnibus defunctis fidelibus, per preces et supplicationes Virginis sanctae Dei genetricis Mariae, Christianorum decoris, et precibus omnium sanctorum. Et Deo *sit* gloria in saecula saeculorum, Amen! — FINITA EST HAEC NARRATIO TRIBULATIONIS.

IV

EXPOSITIO

QUOMODO SE HABEANT GENERATIONES ET FAMILIAE ET ANNI AB ADAMO USQUE AD HUNC DIEM.

INTERPRETATUS EST E.-W. BROOKS.

Hoc breve Chronicon in codice Musaei Britannici Add. 14,683, fol. 93 *r*–102 *r*, asservatur, qui codex, Wright iudice, saeculo x° exaratus est, et ab Abraham seu Ephrāim, Alexandriae Coptorum patriarcha (975-978)[1], monasterio Scetensi Syrorum dono datus est (vide p. 349 textus, n. 6). Usque ad annum 724um praeter catalogos patriarcharum, iudicum, regum, imperatorum, et calipharum nihil fere continet; sed exinde ad annum 775um, ubi desinit, breves notitias historicas, quae coaevi auctoris opus esse videntur, exhibet. Chronographo quodam, qui in dicione Persarum anno 505° scripsit (vide p. 347, l. 4-7), usus est auctor, et a p. 338, l. 23, ad p. 345, l. 23, Librum Generationis[2] fere verbatim exscripsit.

Codicis descriptionem legas apud Wright, *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum,* p. 610-612; ubi etiam notula de donatione codicis recitata est.

Textus chronici nunc primum vulgatur.

[1] Gutschmid, *Kleine Schriften*, II, p. 510, 511. — [2] Frick, *Chronica Minora*, I, p. 36-54.

*Quia autem veritatis famulos omnibus quae veritati congrua *p. 337. sunt instrui oportet, hoc et mihi curae fuit, fratres et dilecti, ut a Libris sacris ea quae congrua sunt breviter colligamus et diligentiam vestram aedificemus, ut per paucas demonstrationes veritas earum rerum quae necessario desiderantur apud nos reperiatur, et contentio quae ab ignorantia nascitur et mentem eorum qui eam possident obscurat cesset, *ita* ut nos, qui veritatis amore veritatem cognoscere cupimus, populorum divisionem et patrum prosapias cognoscamus; atque etiam *terrae* occupationis [tempora]; et iudicum potestatem; et tempora regum ac prophetarum, et quorum regum diebus fuerint singuli; et captivitates quae populo acciderunt, quorum regum diebus ac prophetarum, et quorum sacerdotum; et quomodo semen patrum deducatur et in Christo consummetur; et quot anni a constitutione mundi usque ad hunc diem numerentur. Omnia igitur breviter ostendemus, non peritia propria, sed testimonio e scripturis *hausto*.

Incipimus igitur sermonem nostrum ab initio creationis. «Hae *sunt* generationes caeli et terrae. Die quo Deus Adamum creavit, ad imaginem Dei eum creavit; marem et feminam creavit eos[1].»

Et Adamus vivit 230 annos et genuit Sēth.

Šēth vivit 205 annos et genuit Enoš.

Enoš vivit 190[2] annos et genuit Qainān.

Qainān vivit 170 annos et genuit Mahalalĕēl.

*Mahalalĕēl vivit 165 annos et genuit Iāred. *p. 338.

Iāred vivit 162 annos et genuit Ḥenoch. Et, cum natus esset Iāred 40 annos, completum est milliarum primum.

Ḥenoch vivit 165 annos et genuit Mathušalaḥ.

Mathušalaḥ vivit 167 annos et genuit Lāmech.

Lāmech vivit 188 annos et genuit Noaḥ.

Noaḥ vivit 500 annos et genuit tres filios, Šēm et Ḥām et Iapheth.

Et, cum Noaḥ 398 annos natus esset, completum est milliarum secundum[3]. Et post nativitatem Šēm 100 annis fuit diluvium, anno 640° Noaḥ. Sunt igitur anni ab Adamo usque ad diluvium 2242, generationes X.

[1] *Gen.*, II, 4; V, 1, 2. — [2] Ms. 290 (lapsu evidenti). — [3] Abhinc supputationes non semper sibi constant.

Hae *sunt* generationes Šēm. Šēm 102 annos natus genuit Arphachšarem anno secundo diluvii.

Arphachšār vivit 135 annos et genuit Šelah.

Šelaḥ vivit 131 annos et genuit ʿĒberum.

ʿĒber vivit 134 annos et genuit Phāleg. Et eius diebus terra divisa est. Generationes sunt V, anni 402; et ab Adamo generationes XV, anni 2642.

Phāleg autem post annos 130 gignit Rĕʿū.

Rĕʿū post annos 132 [gignit Sĕrūg. Et] eius diebus inceperunt [homines] idola [colere, sacrificia] facere, urbes aedificare, alteri alteros bello lacessere et captivos ducere.

Sĕrūg post annos 136 gignit Nāḥor; et, cum Sĕrūg natus esset 94 annos, completum est milliarium tertium.

Nāḥor post annos 79 gignit Thāraḥ.

*p. 339. *Thāraḥ post annos 70 gignit Abraham.

Natus autem erat Abraham annos 75, quando Deus eum e domo patrum suorum exire et in terram Chanaan venire iussit. Sunt igitur a divisione terrae usque ad *tempus* quo Abraham in terram Chanaan venit generationes V, anni 616; et ab Adamo generationes XX, anni 3260.

Habitavit Abraham in terra Chanaan annos 25, et genuit Isaac.

Isaac autem natus annos 64 gignit Iacobum.

Iacobus autem post annos 86 gignit Levi.

Levi autem post annos 46 gignit Qĕhāth.

Qĕhāth autem post annos 60 gignit ʿAmrām.

ʿAmrām autem post annos 70 gignit Aaronem. Anno autem 83° [Aaronis exierunt] filii Israel [e terra Aegypti] ope Mosis. [Sunt ab] Abraham universi anni 430; et in deserto habitavit populus annos 40.

Iesus filius Nūn ex quo Iordanem transiit annos 27 in terra habitavit, in bello sex: et, postquam terram sortibus possidendam tradidit, vixit amplius annos 21. Sunt igitur ex quo Abraham in terram Chanaan venit usque ad *tempus* quo mortuus est Iesus filius Nūn generationes VII, anni 497; et ab Adamo generationes XXVII, anni 3754.

Et post mortem Iesu filii Nūn, cum peccasset populus, traditus est Chūšani, regi Mesopotamiae, cui servierunt annos 8. Et, cum ad Deum clamassent, surrexit eis rector ʿOthnīēl, *frater* Chālēb,

*p. 340. *qui* eo minor *erat*, qui erat e *tribu Iudae. Hic cum Chūšane cer-

tavit eumque occidit, et in populum dominatus est annos quadraginta[1].

Et rursus, cum peccassent, traditi sunt 'Egloni, regi Moāb; cui servierunt annos 18. Et, cum conversi essent, Deus eis suscitavit Ahūr, virum e [tribu] Ephrāim; qui 'Eglonem occidit, [et] in populum dominatus est annos 80.

Et, postquam mortuus est Ahūr, peccavit populus; et traditus est Iabi, regi Chanaan, annos 20. Et huius diebus vaticinata est Debbora, Liphīthoris uxor, e tribu Ephrāim : cuius ope in exercitum dominatus est Bārāq, filius Abīno'am, e tribu Naphthālī. Hic cum Sisara, duce Iabis, certavit eumque devicit, et in eos[2] praevaluit. Iudicavit autem Debbora annos 40.

Huius autem post mortem peccavit populus et traditus est Madianitis annos 7. Adversus hos surrexit Ged'on, qui viros trecentos secum habebat, et ex eis centum et viginti milia extinxit. Hic in populum dominatus est annos 40. Erat autem e tribu Manassis. Anno 30° Ged'onis completum est milliarum quartum.

Post hunc Abīmelech, filius eius, annos tres.

Et post hunc in populum dominatus est Tholā', filius Phūae; qui erat e tribu Ephrāim; et dominatus est annos 23.

Et post eum surrexit Iāīr Galaadita, e tribu Manassis; et in populum dominatus est annos [22].

Et post hunc peccavit populus [et traditus est] Ammonitis annos 18. Et [clamaverunt rursus ad] Deum et surrexit eis princeps *Nephthas Galaadita e tribu Manassis; et dominatus est annos sex. *p. 341.

Et post hunc dominatus est Abī'ṣān, qui et Ḥešbon, e Bēthlĕhem, e tribu Iudae, annos septem.

Et post hunc dominatus est Ēlon, e Zĕbulone, annos decem.

Et post hunc dominatus est 'Abron, qui et Labron, e tribu Ephrāim, annos octo.

Et post hunc peccavit populus, et traditus est Philistaeis annos 40. Et cum conversi essent, surrexit Samson, filius Mānoaḥ, e tribu Dān; qui cum Philistaeis pugnavit, et dominatus est annos 20[3].

Et post hunc dominatus est Šamgar annos tres.

Et post hunc 'Elī sacerdos iudicavit populum annos 20.

[1] In marg. : «cum octo alienigenarum». — [2] Sc. Chananaeos; licet etiam vertere «in eos (Israelitas) dominatus est». — [3] In marg. : «secundum *textum* Hebraicum 40».

Et post hunc Samuel propheta, qui Saulem in regnum unxit. Postea Samuel arcam a Philistaeis reduxit, et in domum Abīnādāb intulit; ubi mansit annos 20. Et post hoc tempus, cum rex factus esset David, e domo Abīnādāb eam eduxit. Quam cum bos e *domo traheret*, eam declinare fecit; et, cum *eam* prehendisset ʿOza, percussus est; et David timore *perculsus* eam in domum ʿObēr Edom Gittitae intulit, ubi mansit menses tres.

Regnavit autem Saul annos 40. Erat autem ei ibi dux Abner. Samuel autem David quoque in regnum unxit. Sunt igitur ex quo mortuus est Iesus filius Nūn usque ad *tempus* quo regnum accepit is qui e tribu Iudae est anni 490, generationes VII; ab Adamo
*p. 342. autem anni * 4247, generationes XXXIV.

Postea regnat David annos 40 et menses sex : Ḥebrone annos septem et menses sex, et Hierosolymis annos 33. Huius diebus summus sacerdos *erat* Abiāthār, filius Abīmelech, et ab alia familia sanctus Ṣādūq sacerdos. Vaticinantur autem diebus David Gād et Āsāph et Nāthān. Ducem autem habebat David Ioāb, filium Suriae. Hic populum filiorum Israel numeravit; et fuit numerus quem numeravit Ioāb filius Suriae, filiorum Israel animarum mille et centum milia, filiorum Iudae autem quadringenta et septuaginta milia. Levi autem et [Beniamin non] numerati sunt. Et numerus eorum qui ceciderunt ex Israel septuaginta milia.

Post David autem Salomon, filius eius, annos 40. Et anno 4° Salomonis domum Domino aedificare incepit. Et eius diebus rursus vaticinati sunt Nāthān propheta, et Ahias, qui e Šiloh[1]; et summus sacerdos *erat* Ṣādūq.

Post hunc regnat Reḥabʿām, filius eius, annos 17. Huius diebus regnum divisum est; et regnavit Ierobʿām, Salomonis servus, e tribu Ephrāim. Et vaticinatur rursus diebus Ierobʿām Aḥias Silonita, et Semeias, filius eius, *et* post eum Lēhū (?)[2].

Post hunc regnat Abia, filius eius, annos 3.

Post hunc regnat Asa, filius eius, annos 41. Hic, cum senex esset, pedibus laboravit. Vaticinatus est autem eius diebus Hananias.

*p. 343. Post hunc regnat Iošāphāṭ, filius eius, annos 25. * Huius diebus vaticinatur Elias et Michaeas, filius Iimlae, et Abdias, filius Hana-

[1] In marg. : «Semeias». — [2] Locus corruptus : pro «Lehu» legendum fortasse «Iehu».

niae. Michaeae autem diebus erat pseudopropheta Sedecias, filius Chananaei[1].

Post hunc regnat Iorām, filius eius, annos 8; cuius diebus vaticinatur Elias; et post hunc vaticinatur Eliseus, diebus huius filii, cui nomen est Ochozias, cuius diebus Samariae populus filios suos *et* columbarum stercora comederunt, cum Samariae rex factus esset Iorām.

Post hunc regnat Ochozias, annum unum; cuius diebus vaticinatur Eliseus.

Post hunc regnat Athalia, Ochoziae mater, annos 7. Haec filii sui filios occidit : fuit enim e genere Aḥāb, regis Israel. Yošbaᶜ autem, Ochoziae soror, Ioiadae summi sacerdotis uxor, Ioāš, Ochoziae filium, furto surripuit; cui Ioiada regnum commisit. Vaticinatur autem diebus Athaliae Eliseus.

Post hanc regnat Ioāš, filius Ochoziae, annos 40. Hic Zachariam, filium Ioiadae, summi sacerdotis, occidit.

Et post hunc regnat Amasias, filius eius, annos 29.

Et postea Ozias, filius eius, annos 52. Hic autem leprosus factus est usque ad *tempus* quo mortuus est : iudicabat autem eius diebus Iothām, filius eius, qui nondum rex factus erat. Vaticinantur autem eius diebus Isaias, filius Amoṣ, et Hošēaᶜ, filius Bēri, et Ionas, filius Matthaei, a Sēpher[2].

Post hunc regnat Iothām, filius Oziae, annos 16. Huius diebus vaticinantur Isaias et Hošēaᶜ et Michaeas Morasthites, et Ioēl, filius Bĕthūelis.

Post hunc regnat Aḥāz, filius eius, annos 16; cuius diebus vaticinantur Isaias et Hošēaᶜ et Michaeas; * summum autem sacerdotium *p. 344.
administrat Urias. Huius diebus Šalmaneᶜsar, super Assyrios rex factus, *eos* qui Samariae habitabant Babylonem et in Mediam transportavit.

Post hunc regnat Ezechias, filius eius, annos 29; cuius diebus vaticinantur Isaias et Hošēaᶜ et Michaeas.

Post hunc regnat Manasses, filius eius, annos 55.

Postea regnavit Āmon, filius eius, annos 12.

Post hunc regnat Iosias, filius eius, annos 31. Hic membra hominum super membra idolorum posuit, ut scriptum est[3]. Et eius diebus, anno 18° regni eius, fuit pascha, quia ex quo mortuus est

[1] Sic. — [2] Gath Ḥepher (IV *Reg.*, XIV, 25). — [3] IV *Reg.*, XXIII, 20.

Iesus filius Nūn populus pascha non observaverat. Et Helcias sacerdos, Ieremiae prophetae pater, legis librum in templo invenit, anno 18° regni Iosiae. Vaticinantur autem eius diebus ʿAbēdšālom, custodis vestium summi sacerdotis filius, et Sophonias et Ieremias. Diebus autem Ieremiae erat pseudopropheta Hananias.

Post hunc regnat Iehoāḥāz, filius eius, menses[1] 3. Hunc vinxit Nĕkhāo, Aegypti rex, et in Aegyptum deduxit : pro eo autem constituit Eliāqīm, fratrem eius, qui etiam Ioiāqīm vocatus est; cuius diebus vaticinatur Ieremias et Urias, filius Semeiae, a Quriath Nĕʿārīm. Regnat autem annos 12. Hunc vinculis aeneis vinxit Nĕbūchadnāṣṣar, rex Babylonis, et Babylonem adduxit.

Postea Ioiāqīm, qui et Iochonias, menses[2] tres. Et hunc ad se ducit Nĕbūchadnāṣṣar, rex Babylonis, et alios cum eo, et *pro eo* constituit Sedeciam qui vocatus est Iochonias : hic frater *erat* Ioiā-
*p. 345. qīm : regnavit autem annos 11. Anno autem * 12° eum occaecatum Babylonem adducit Nĕbūchadnāṣṣar; et tunc populum apud se transportat exceptis paucis qui in Aegyptum descenderunt. Vaticinantur autem diebus Sedeciae Ieremias et Bārūch et Ḥabaqqūq. Anno autem quinto regni eius Babylone vaticinatus est Ezechiel; post quem Babylone vaticinatus est Naḥūm, et Malachias et Daniel. Sunt autem a David usque ad transportationem Sedeciae, qui et Iochonias, generationes XVII, anni 485; et ab Adamo usque ad transportationem Babylonis quae diebus Iochoniae *fuit* generationes LI, *anni* 4732; et a transportatione Babylonis usque ad Khoreš anni 30.

Khoreš atque alii reges tredecim regnaverunt absque errore annos 245. Khoreš autem regnavit annos 30. Anno autem secundo postquam rex factus est Khoreš, populum eduxit ut Hierosolyma adirent.

Et post Khoreš regnavit Cambysus, annos 8. Et post eum fratres duo magi, menses septem; post quos quartus est Darius, qui regnavit annos 36. Huius anno secundo, quo *anno* aedificatur domus seu templum, completi sunt post excidium Hierosolymorum anni septuaginta : et vaticinabantur simul Daniel et Ezechiel, Malachias, Aggaeus, et Zacharias: post Aggaeum et Zachariam autem Nehemias, filius Helciae, a semine Israel, qui urbem Hierosolyma aedificavit cum esset pincerna Artaḥšašt.

[1] In marg. : «annos 3». — [2] Ms. : «annos».

Post Darium Aḥšireš, Darii filius, annos 24. — Artabanus, menses septem. — Artaḥšašt Longimanus, annos 51. — Xerxus secundus, menses duo. — *Sogdianus, menses septem. — Darius, filius concubinae, annos 19. — Artaḥšašt Rector[1], annos 40. — *Artaḥšašt, qui et Oxus, annos 27. — Arses, filius eius, annos 4. Et, cum Arses tres annos haberet[2], completum est milliarium quintum. *p. 346.

Darius, filius Aršam, annos 6; eius regni anno sexto Alexander Macedo eum devicit et regnum Persarum mutavit. Regnavit autem Alexander annos sex.

Post eum Ptolomaeus[3], filius Lagi, annos 40. — Ptolomaeus Philadelphus, cuius diebus *oi* Septuaginta Libros sacros interpretati sunt, annos 38. — Ptolomaeus Evergetes, id est *operum* bonorum factor, annos 26. — Ptolomaeus Philopator, annos 17. — Ptolomaeus Epiphanus, annos 24[4]. — Ptolomaeus Philomotor, annos 35. — Ptolomaeus Evergetes, annos 29. — Ptolomaeus Physcon, qui et Soter, annos 17 et menses 6. — Ptolomaeus Alexander, annos 10. — Ptolomaeus qui expulsus est, annos 8. — Ptolomaeus Dionysus, annos 30[5]. — Cleopatra, annos 22.

Anno secundo regni Cleopatrae Romae regnavit Gaius Iulius Caesar, annos quattuor et menses 7.

Augustus, annos 56 et menses 6. Et anno 43° eius regni natus est Salvator noster. Colliguntur autem anni a transportatione Babylonis usque ad Christi nativitatem 603, et generationes XXIV; ab Adamo autem generationes LXV, anni 5335.

*Tiberius, annos 23. Et anno 15° regni eius baptizatus est Dominus noster. Et anno 18° regni eius, mense ādār Graecorum, passus est. Et a nativitate Christi usque ad passionem eius *sunt* anni 32. Et a passione usque ad annum 816um Graecorum, qui est annus 15us Qawad, regis regum, et dies Anastasii, imperatoris Romanorum, *sunt* anni 474. *p. 347.

Gaius, annos quattuor. — Claudius, annos 15. — Nero, annos 13. Et Petrum et Paulum occidit. Et Iacobum Iudaei Hierosolymis lapidaverunt.

Espisianus, annos decem. — Titus, annos duo. Eorum diebus expugnata sunt Hierosolyma.

[1] Ita saepe apud Syros, ܡܕܒܪܢܐ pro ܡܕܟܪܢܐ «Memor». — [2] Sc. in regno. — [3] Sic nomen a nostro scribi solet. — [4] Ms.: «27». — [5] Ms.: «3».

Domitianus, annos 15. — Nerva, annum unum.

Traianus, annos undeviginti. Usque ad annum 7um regni eius vivit Iohannes evangelista.

Hadrianus, annos 21[1]. — Antoninus et Verus, annos 9. — Commodus, annos 13. — Pertinax, menses sex. — Severus, annos 18. — Antoninus Caracalla, annos 7. — Marcianus, annum unum. — Antoninus, annos 4. — Alexander, filius Mammaeae, annos 13. — Maximus, annos 3. — Gordianus, annos 6. — Philippus, annos 7. — Ducius, annum unum. — Gallus *et* Volosianus, annos duo. — Valerianus et Gallienus, annos 15. — Claudius, annum unum et menses novem. — Aurulianus, annos sex. — Tacitus, menses sex. — Probus, annos sex. — Carus et filii eius, annos duo. — Docletianus et filii eius, annos . . . . .[2].

Constantinus, annos 33. — Constantinus, filius eius, et Con-
* p. 348. stantius et Constans, annos 24. — Iulianus, annum *unum et menses octo. — Iovinianus, annos duo. — Valens et Valentinus et Gratianus, annos 15. — Theodosius maior, annos 16[3]. — Arcadius et Honorius et Theodosius minor et Valintus, annos 55. — Marcianus, annos septem. — Leo, annos 17 et menses 8. — Zeno, annos 18.

Anastasius, annos 27. Et anno 19° regni eius completum est milliarum sextum. — Iustus, annos octo. — Iustinianus, annos 40. — Iustinus, annos 11. — Tiberius, annos sex et menses quinque. — Mauricius, annos 27 et menses sex. — Phocas, annos octo. — Heraclius, annos 24.

Et anno 930° Alexandri Heraclius et Romani Constantinopolim ingressi sunt : et Muḥammaṭ et Arabes e meridie exierunt et terram ingressi eam subiugaverunt.

Rursus anni Hagarenorum[4]. Et tempus quo Syriam ingressi potestatem acceperunt ab anno 933° Alexandri *incipit.* Unusquisque eorum nomine suo ita se habet : Muḥammaṭ, annos 10. — Abū Bakr, annum unum. — ʿUmar, annos 12. — ʿUthmān, annos 12. — Et sine rege, annos quinque. — Muʿawiya, annos 20. — Yazīd, filius eius, annos 3. Et sine rege, menses 9. — Marwān, menses 9. — ʿAbd al-Malik, annos 21. — Walīd, filius eius, annos 9. — Sulaimān, annos 2 et menses 7. — ʿUmar, annos duo et menses 7. — Yazīd, annos 4 et menses decem et dies 10.

[1] Ms. : «27». — [2] Locus, ut videtur, corruptus. — [3] Ms. : «56». — [4] Ad litt. : «Magaritarum» hoc est «eorum qui Hagareni (Moslemi) facti sunt». Cf. Theoph., A. M. 6137.

Et anno 1035°, qui est annus 105us *Arabum, regnavit Hišām, filius ʿAbd al-Malik, mense kānun posteriore. *p. 349.

Et anno 1054° mortuus est Hišām; et regnavit Walīd, filius Yazīd, qui occīsus est; et post eum stetit Yazīd; et post eum stetit Marwān, filius Muḥammaṭ.

Et anno 128° Arabum Emesam eruit.

Et anno 129° contra Dhaḥḥāk Harūritam descendit.

Et anno 130° Arabum contra Maurophoros[1] descendit; et ab eis [victus] fugit et in Aegypto, ab Abū ʾAun duce, occisus est. Et eo [anno] regnavit Abū ʾl ʿAbbās, filius Muḥammaṭ, Hāšimita.

Et anno 1065° regnavit ʿAbd Allah, filius Muḥammaṭ, frater eius.

Et anno 133° Circesium urbs ab Abū Naṣr erutum est. Et eo anno erutae sunt universae urbes Gĕzīrthae.

Et anno 1087°, mense tešrīn posteriore, *die* nono, regnavit Muhammaṭ al-Mahdī, filius eius[2].

[1] Hoc est, Abbasidarum asseclas, qui nigras vestes induebant. — [2] Infra scriptum est: «Hic liber ad monasterium Dei genetricis quod *est* in deserto Scetae pertinet. Dopo autem eum dedit Abraham patriarcha diebus Sĕlībae archimandritae, quem Deus conservet; et sub anathema incidat quicunque eum e deserto Scetae auferet.»

V

DESCRIPTIO POPULORUM ET PLAGARUM.

INTERPRETATUS EST E.-W. BROOKS.

Hoc opusculum in Codice Musaei Britannici Add. 25, 875 fol. 77 *v*-79 *v*, qui codex anno 1709' p. Chr. scriptura nestoriana exaratus est, asservatur. Pars maior « Descriptio plagarum Andronici sapientis » a compilatore seu scriba inscripta est; sed, cum nonnulla excidisse videantur, num iam ab initio Andronico adscribendus sit tractatus parum liquet. Clausula quae titulum sequitur nonnisi praecedentium recapitulatio est. Andronicum chronographum, qui cum auctore nostro proculdubio idem est, sub Iustiniano vixisse testatur Elias Nisibenus[1], et eius opus, regnante Khosrau II, a Simeone Baraqya syriace versum esse : utrum « descriptio plagarum » chronographiae pars fuerit an opus diversum, incertum est; illud tamen verisimilius. Quae ad divisionem populorum spectant cum Libro Generationis[2], cum Chronico Paschali[3], et Epiphanii Ancorato[4], quem auctor Chronici Paschalis recitat, cum Excerptis Barbari Scaligeri[5], cum Chronico Michaelis Syri[6], et cum opusculo quod p. 356 textus edidi adfinitatem habent, sed ab his omnibus multum discrepant.

Codicis descriptionem legas apud Wright, *Catalogue of Syriac MSS. in the British Museum,* p. 1064-1069. Textus, qui valde corruptus esse videtur, nunc primum vulgatur.

[1] Brit. Mus., Add. ms. 7197, f. 88 r. — [2] *Chronica Minora*, ed. Frick, I, p. 9-26. — [3] P. 47-56. — [4] Cap. 112, 113. — [5] Euseb., *Chron.*, ed. Schoene, I, App., p. 181-186; Frick, *op. cit.*, I, p. 192-206. — [6] Ed. Chabot, p. 17.

*p. 351. *RURSUS, DOMINI NOSTRI OPE SCRIBAM QUI POPULI FUERINT POST CONFUSIONEM LINGUARUM BABYLONE FACTAM.

Šēm et Ḥām et Iapheth. — A semine Šēm *sunt* populi et nationes et linguae viginti duo; inter quas sunt quae litteras sciunt quinque linguae, Syri, Hebraei, Babylonii, Persae, Elamitae. Et terram ab oriente obtinent, et usque ad mare magnum Hedrinos ab occidente; et *pars* media terrae ad eos pertinet.

Et filii Ḥām sunt tredecim populi et nationes et linguae; inter quas sunt quae litteras sciunt quattuor linguae, Aegyptii, Aethiopes, Indi, Phoenices. Et terra eorum est tota plaga meridiana, et occiduae *pars* exigua.

Et filii Iapheth sunt triginta septem populi et nationes et linguae; inter quos sunt qui litteras sciunt sex populi, qui sunt Graeci, Amorrhaei, Alani, Romani, Armeni, Georgii. Terram *ut* hereditatem obtinent orientis fines, a monte Nod, qui *ad* terminos orientis *situs est,* et usque ad Tigrim, et septentrionum partem extremam, a Baqṭinos[1] et usque ad Gadriyon[2].

Et terra habitata septem climatibus constat, quorum uniuscuiusque est longitudo, ab oriente ad occidentem, quinque milia parasangarum et parasangae septingentae. Duo autem climata ultima, septentrionalia et meridiana, haud habitabilia sunt, septentrionalia ob frigus, meridiana ob aestum solis[3]. . . . . in quattuor plagis
*p. 352. creationis extra sedem atque habitationem hominum, qui *ab Andronico philosopho et sapientiae pleno compositus est : et operam dedit ut omnia monstraret quae in sedibus hominum sunt; in regionibus externis ultra eas nihil aliud est nisi terra vacua quae omnis deserta est.

Ab oriente igitur Babylonis et universi Qēdar, extra omnes Elamitidis fines, habitant populi qui vocantur Georgii; qui ipsi sunt filii Iapheth, et in tabernaculis habitant. Et ultra eos sunt alii, de quibus nemo unquam novit quomodo et quid vocentur. Tabernacula enim non habent, neque etiam vestibus hominum utuntur, sed coma eorum vestimentum eis fit, et cibus eorum sunt pisces et reptilia aquatica : neque enim accipere et dare sciunt;

[1] *Βάκτρα* Epiph., Chron. Pasch., Lib. Gen.. — [2] *Γάδειρα* Epiph., Lib. Gen.; *Γαδαρῖνοι* Chron. Pasch.. — [3] Exciderunt nonnulla, ut videtur.

his[1] enim non utuntur. Terra enim eorum lamiarum plena est quae a semine hominum non fuerunt, sed creatura sunt Dei qui ipse eos fecit prout voluit. Et ultra hos nihil aliud est nisi terra deserta et vacua, et mare e quo sol ab oriente adscendit. Omnis autem arena illius maris aurum est : et aurum illud album *est* : et margaritae bonae; et cum oritur sol omnes fugiunt atque intra mare descendunt ne radiis eius adurantur.

Item de plaga occidentali, cuiusmodi sit et quid in ea sit.

Ab occidente autem extra omnes fines Oceani maris magni sunt alii qui in silvis habitant, quorum cibus sunt arborum fructus ab ipsa regione *quaesiti*; et neque ipsi vestibus hominum utuntur. Prope illos canes aurei et struthiones et simiae abundant. Et ultra illos nihil aliud est nisi aquae abyssi. * Et ibi etiam omnis arena quae iuxta mare illud *est* aurum est; et aurum illud bonum, neque est ei simile. * p. 353.

Item de plaga septentrionali, cuiusmodi sit et quid in ea sit.

A septentrionibus autem, extra omnes fines Gog et Māgog, per totam regionem quae circa Oceanum *est*, ubi vadit et aquas suas abysso magno inmiscet, sunt homines aspectu foedissimi et statura parvi ac contemptibiles; et habitationes eorum in cavernis *sunt* ac montium apicibus : cibus eorum sunt reptilia terrestria; vestimentum autem non habent, neque opera utilia hominum apud eos quaeruntur. Cum his grues certant, et aestate vincunt, quia ipsi contra eas congregantur *et* ab eis superantur; sed tempore hiberno, quando grues ad austrum effunduntur, ab eis *liberati* adleviantur : et, cum grues illuc revertuntur, contra eas congregantur, et bello eas accipiunt, et ipsi eas vincunt, quia grues *male* paratae sunt et fessae. Quando autem exeunt grues[2] . . . .
Et ultra illos iuxta mare externum sunt alii quorum aspectus valde foedus et horrendus *est;* mensura autem ac statura valde parvi *sunt;* vultus autem eorum in pectoribus sunt, et caput non habent; et intra arenam habitant : cibus autem eorum est ex eis quae aquae gignunt. De his fuit quaestio num a semine et stirpe domus Adami sint; opinor enim *rem* non *ita se habere*, quia, si quis forte e nobis apud eos apparet, in terra non manent, sed sub aquas fugiunt et latent. Ultra hos nihil est, nisi mare magnum, et montes magni non habitati et regio vacua.

[1] Sic ms.; fortasse excidit aliquid. — [2] Aliquid excidisse videtur. Locus obscurissimus est.

*p. 354. *Item de plaga meridiana, cuiusmodi sit et quid in ea sit.

Ultra Hedrinos flumen, quod est Phīšon, a meridie sunt qui vocantur Qaphrigawos. Ultra hos sunt qui vocantur Tagriwos. Et ultra hos sunt qui vocantur Qoros; et dracones ac viperae aspectu foedi, quorum singuli tria capita habent. Et in hac terra sunt lapides boni, sardius et carchedonii et berylli cum ceteris : et tempore quo ciconiae illuc revertuntur : quia terra illa calida *est* : fugiunt dracones et sub terram descendunt ob ciconiarum metum; et hoc tempore Aethiopes illas regiones sine metu ingressi beryllorum et lapidum pretiosorum *partem* auferunt : nemo enim regionem illam ingreditur, nisi hanc avem secum portet; cuius ob metum dracones nihil contra eos audent. Ultra hos a meridie nihil est nisi mare tantum.

A Šēm et Ḥām et Iapheth sunt septuaginta duo populi et nationes et linguae; inter quos sunt qui litteras sciunt quindecim populi; et ceteri a creatura[1] nihil distant animalium instar quae, sine ratione, super faciem terrae incedunt.

Finitus est *liber* plagarum Andronici sapientis.

Qui litteras sciunt sunt Syri, Hebraei, Babylonii, Persae, Elamitae, Aegyptii, Aethiopes, Indi, Phoenices, Graeci, Amorrhaei, Alani, Romani, Armeni, Arabes, Georgii.

[1] Fortasse excidit aliquid.

VI

DE FAMILIIS LINGUARUM.

INTERPRETATUS EST E.-W. BROOKS.

Hoc opusculum in Codice Musaei Britannici Add. 14,541, fol. 52, continetur; codicis descriptionem in Catalogo cl. Wright, p. 1040, legas : eo iudice, saeculo circ. IX° exaratus est. De fontibus vide quae ad «Descriptionem populorum et plagarum» (supra, p. 277) notavi. Cum nostro autem auctore maximam adfinitatem habet Liber Apis dictus (ed. Budge, p. 36-38). Quae hic leguntur a compilatore seu scriba Eusebio adscripta sunt : ratio fortasse quaerenda est ab eo quod adfirmat Elias Nisibenus (Brit. Mus., Add. ms. 7197, f. 88 *r*), nempe apud Orientales Andronici Chronicon opus Eusebii reputatum esse.

Textus, qui nunc primum vulgatur, valde perturbatus est et repugnantiis scatet.

*p. 355. * RURSUS EXPLICATIO OMNIUM LINGUARUM; ET QUIS SIT PATER UNIUSCUIUSQUE EARUNDEM LINGUARUM, QUAE AB EUSEBIO CAESARIENSI DISCERNUNTUR.

Filii Iapheth. Gomer genuit Gothos et Germanos et Sarmatas. Māgog genuit Carpos et Phoenices. Mādai genuit Medos et Gallos. Iāwān genuit Alanos et Ilum et Sigastanāye[1]. Thūbāl genuit Isauros et Asianos. Mošoch genuit Mazices et Taphīle. Thīrās genuit Thraces. — Et filii Gomer. Ašchěnaz genuit Armenos et Zabdicenos et Curdos. Rīphath genuit Urtāye et Sophanenos et Ingilenos. Thogarmāh genuit Thaphthāye (?)[2] et Sakhīnāye (?). — Et filii Iāwanis. Elīšāh genuit Athenienses. Tharšīš genuit Pantasāye (?). Chithīm genuit Achaeos, qui sunt Macedones. Dodānīm genuit Dardanos et Dalmatas et Romanos, qui sunt in occidente et in septentrionibus.

Et filii Ḥām. Chūš genuit Aethiopes et Aegyptios et Phūtāye[3] et Chananaeos. Et filii Chūš, Šěba et Ḥawīla et Sabathchāh ⸢et Thebais et Musrus (?) et Mauri, et filii Ra'māh Sabathchāh et Maurusii et Marmaritae[4]; et filii Ra'māh Šěba et Dědān, qui sunt Šarāye (?) et Terphaei[5]. Chūš genuit Nemrod gigantem, et is aedificavit Babylonem et Ārāch quae est Edessa, et Achar quae est Nisibis, et Chalyēh quae est Seleucia, et Rhesainam, et Niniven, et Atra, et Dělassar[6], et Singara. Et Meṣraim genuit Lodīm et Na'ābīm et Lě-
*p. 356. hābīm et Iaphthuḥīm *et Phathrusīm, unde exierunt Philistaei et Cappadoces, qui sunt Onanāye (?), et Nomades et Phryges et Bithyni et Paphlagones et Galatae et Cappadoces et Chananaei. Et Chěna'an genuit Sidonem, qui sunt Tyrii et Sidonii et Helīsāye (?) et Phoenices, Iebusaeos, *qui* sunt Hierosolymitae, Amorrhaeos, *qui* sunt Phryges, Gergosaeos, ⸢Galatas, Emesenos, *qui* sunt Hevaei et Arethusii, Aracaeos, *qui* sunt Cilices et Sinaei et Asapharaei[7], Arodios, *qui* sunt Cyprii, Samaraeos, *qui incolunt* (?) Perrhas et Samosata et Armeniam Minorem, Amathaeos, *qui* sunt Antiocheni et Syri. Et tractus filiorum Ḥām in *ea* parte *situs est* quae meridiem occupat et occidentis *portionem* exiguam.

[1] Sc. Sacas, regionis Sagastān incolas. — [2] Legendum fort. اقطعا, Tibetani: ei autem in Libro Apis inter progeniem Ḥām recensentur. — [3] IEREM., XLVI, 9; EZECH., XXVII, 10. — [4] Haec perturbata esse videntur. — [5] I ESD., IV, 9 (vers. syr.). — [6] IV *Reg.*, XIX, 12 (vers. syr.). — [7] Haec perturbata sunt. De Asapharaeis vide IV *Reg.*, l. c.

Et filii Šēm. Et Šēm, pater filiorum ʿĒberi, frater Iapheth maioris, ipse genuit[1]. Filii Šēm: ʿElām, Elamitae; Aššūdad, Parthi; Arphachšār, Aramaei; et Lūdīm, Lebnāye; et Arām, Ḥārrānāye. Et filii Arām sunt ʿUṣ et Ḥūl et Gāther et Moš. Et ab Ḥārrānāye nati sunt Damasceni et Arabes, et filii ʿEsau et Hebraei : et Iaqṭān genuit Elmodād et Afros : Šāleph genuit Sakhīnāye (?) et Ḥerpathanāye (?); Iāraḥ Yartutāye (?) : Hadorām genuit Arbagāye (?); Uzāl Izlāye[2] et Dinaeos[3] : Deqlah genuit Chaldaeos et Babylonios; ʿObāl Horrhaeos et filios Sēʿir; Abīmelech Brachmanos; Sēba Ḥerpathanāye (?); Ophīr Muntasāye (?) et Indos : Hawīlāh genuit Tanūkhāye et Aethiopes; Iobāb Brachmanos. Et tractus hereditatum eorum est oriens totus et meridiei pars exigua, quae orientis lateri meridiano contigua est.

Liber generationum usque ad *tempus* quo *unicuique* viro filius nascitur, anni a principio[4].

---

*RURSUS, QUOT LINGUAE SINT QUAE LITTERAS SCIUNT, DE QUO INTERROGAVISTI, SECUNDUM ID QUOD COMPERTUM HABUI INDICO TIBI. *p. 357.

Babylone autem homines qui tunc *erant* inter linguas septuaginta duo confusi sunt : et hoc porro quod scire voluisti, quot sint quae litteras sciunt, et hoc etiam indico tibi. Sunt enim quae litteras sciunt quindecim : e Iapheth sex, quae sunt Graeci et Iberi et Romani et Armeni et Medi et Alani; et e Šēm quinque, scilicet Hebraei et Syri et Babylonii et Persae et Elamitae; et ex Ḥām quattuor, Aegyptii et Aethiopes et Phoenices et Indi.

FINITAE SUNT FAMILIAE LINGUARUM[5].

[1] *Gen.*, x, 21. — [2] Sc. montis Izlae prope Nisibin incolas. — [3] I Esd., iv, 9. — [4] Haec ad ea quae in Libro Apis et in Libro Generationis sequuntur et a compilatore seu scriba nostro omissa sunt spectare videntur. — [5] Fragmentum cuius textum dedimus p. 358, nihil aliud continet quam genealogiam patriarcharum ab Adamo usque ad ʿEberum. Vide notam ibi appositam.

VII

PSEUDO-DIOCLIS FRAGMENTUM

INTERPRETATUS EST IGN. GUIDI.

Fragmentum hoc in cod. Mus. Brit. 12152 (scripto ann. 837 p. Chr. n.) Diqlios nomini addicitur, quem Dioclem Peparethium esse putat Lagarde (*Gesamm. Abhandl.*, 143); sed quominus magnam saltem eius partem Diocli tribuamus, ipsa temporum ratio nos vetat. Praeterea fabulas satis ineptas et non traditas nisi a scriptoribus aetate posterioribus vel potius postremis[1]: auctorem habere antiquum et gravem, nemo certe est qui facile credat; etenim τὸ δραματικὸν καὶ πλασματῶδες illud quod in Diocle arguit Plutarchus (*Rom.*, XIII) de huiusmodi nugis et fabellis intellegi nequit. Pertinent haec potius ad genus illud historicum quod Malalam praecipue invexisse credibile est, et in quo narratiunculae quae in ore populi erant, ad popularem intellegentiam accomodatae exponuntur. Scimus genus hoc scribendi, fabulae propius quam historiae, in Syria et potissimum Antiochiae floruisse, quamobrem vix in casu positum esse duxerim quod liber ms. quo fragmentum pseudodiocleum continetur, in regione Antiochena, saeculo IX ineunte scriptus fuerit.

[1] Malala, Ioh. Antioch., Cedren., *Chron. Pasch.*, etc. Cf. CHABOT, *Chron. de Michel le Syrien*, I, 80, 83 s. (Cf. WRIGHT, *Catal. of syriac MSS. in the Br. Museum*, p. 498.)

SCRIPTUM SAPIENTIS DIQLIOS.

Codex Mus. Brit.

Post divisionem linguarum quae temporibus Phaleg facta est, fuit vir quidam e progenie Japhet, cui Agenor nomen erat; profectus hic ex Oriente, venit et habitavit in ora maritima, et condidit urbem quam vocavit Genor; syriace autem Ṣor nuncupatur. Habuit ille tres filios Syrum[1] primogenitum, alterum Cilicem[2] et tertium Phoenicem[3]. Eorum pater Genor regnavit Tyri tredecim annos, tum moriens terram inter filios divisit, tribuitque Phoeniciam Phoenici, Ciliciam Cilici et Syriam Syro. Phoenicis aetate vivebat Hercules[4] vir sapiens et ingens viribus, qui cum se oblectaret in ora maris Tyri *deambulando*, vidit canem pastoricium qui conchylium, κογχύλη appellatum, *in ore* tenebat atque edebat, qua re os canis sanguine conchylii respersum erat. Pastorem eius gregis arcessivit Hercules, et cum eo de cane sermonem habuit; statim pastor lanam attulit qua os canis detersit, atque ex ea lana confecit sibi pastor coronam, *fasciam*, suoque capiti imposuit. Ut sol ei affulsit, conspexit Hercules coronam ex lana confectam, mire renidentem, eiusque pulchritudinem demiratus, eam pastori ademit. Insequenti die, pastorem et canem secum portans, exit Hercules ad oram maris; cum canis conspexisset conchylium ambulans, accurrit idque comprehendit, sed Hercules ex eius ore conchylium abripuit, sivitque pastorem ad suum gregem reverti. Quotidie deambulabat Hercules in ora maris, et simul ac tale conchylium e mari prodiebat, extemplo advolans comprehendebat; cum xxxiv conchylia collegisset, igne coxit, eorumque sanguine lanam albam tinxit, tradiditque cuidam feminae, quae inde pallium ei confecit. Sumpsit *Hercules* eam vestem et attulit Phoenici regi Tyri, qui, ea conspecta, ut pulcherrimam admiratus est, iussitque neminem nisi regem tantummodo eam sibi induere. Praeterea ius potestatemque fecit Herculi in sui locum imperandi, eumque regni patrem scripsit, *renuntiavit*.

Hercules iste tincturam omnium colorum pulchrorum monstravit; monstravit etiam et docuit homines quomodo margaritae e mari prodeant.

[1] Script. : Swrws. — [2] Scr. : Qwlyqws. — [3] Scr. : Fwnyqws. — [4] Scr. : Hrqlys (Ἡρακλῆς).

SCRIBAM ITEM NARRATIONEM *RERUM* QUAE FUERUNT POST DIVISIONEM LINGUARUM, TEMPORIBUS PHALEG, IN QUA EST VERA SIGNIFICATIO DE DOMINO NOSTRO.

Post divisionem linguarum quae temporibus Phaleg facta est, Codex Nold. fuit vir quidam e stirpe Japhet, cui Agenor nomen erat; profectus hic ex Oriente, venit et habitavit in ora maritima. Condidit sibi urbem, quam de suo nomine Genor vocavit, quae est Phoenicia Syriae et syriace Sor nuncupatur; habuit ille tres[1] filios : Syrum[2] primogenitum, Cilicem alterum[3] et tertium Phoenicem[4]. Regnavit Tyri eorum pater Agenor [XIII] annos, tum moriens [regnum] inter filios divisit, deditque Phoenici Phoeniciam, Ciliciam totam Cilici et totam Syriam Syro. Temporibus Phoenicis vivebat Hercules[5] vir sapiens et ingens viribus, qui cum se oblectaret in ora maris Tyri *deambulando*, vidit canem gregis, *pastoricium*, conchylium maris edentem quod «quzklâ[6]» vocatur, os autem canis sanguine conchylii respersum erat. Pastorem arcessivit ad se Hercules, et de cane sermonem habuit; confestim pastor lanam albam attulit, qua os canis detersit[7], atque ex ea lana confecit pastor veluti coronam, suoque capiti imposuit. Ut sol ei affulsit, conspexit Hercules lanam mire renidentem, atque obstupescens eius pulchritudinem demiratus, lanam pastori ademit. Insequenti die res ei curae fuit; pastorem et canem secum portans, exiit ad oram maris et cum ambo ambularent, rursum canis conspexit conchylium; accurrit *canis* idque comprehendit, sed illico Hercules ex ore canis conchylium abripuit, et cum eius speciem et formam cognovisset, sivit pastorem ad gregem suum reverti. Quotidie spatiabatur *Hercules* in ora maris, et simul ac unum ex iis conchyliis prodiebat e mari ut pasceretur, illico id comprehendebat; et cum triginta fere conchylia collegisset, igne coxit, eorumque sanguine lanam albam tinxit traditque cuidam feminae quae inde pallium ei confecit. Accepit *Hercules pallium* et attulit Phoenici regi Tyri, qui cum id conspexisset, ut pulcherrimum admiratus est, iussitque neminem nisi regem tantummodo, id pallium sibi induere. Potestatem etiam dedit Herculi sui loco imperandi.

Hercules iste sapiens tincturam omnium colorum pulchrorum monstravit; purpurae, cocci, ostri, Veneti et Prasini et omnia genera

[1] Ms. : «duo». — [2] Script. : Swaros. — [3] Scr. : Qalkos. — [4] Foniqos. — [5] Scr. : Hēraqlīs (Ἡρακλῆς). — [6] Corr. e κογχύλη. — [7] Ms. : «deterserunt».

Codex
Mus. Brit.

Vivebat illis temporibus in regione Occidentis vir quidam Româyâ[1] appellatus; vir erat fortissimus, cuius aetate in insula Ciliciae vivebat virgo speciosa, sacerdos creata templi dei Ares[2]. Quam cum conspexisset Româyâ, cupiditate et amore incensus, rem habuit cum ea *virgine*, quae ex eo concepit, et cum se gravidam esse sensisset, magno timore fuit, et sibi cavebat ne sacerdotes dei Ares, re cognita, se interficerent. Itaque cum uno partu duos peperisset filios, hos accepit pater et tradidit feminae cuidam quae eos aluit; cum crevissent pueri et adultae aetatis essent, nomina eis imposuit pater, alterum Romulum[3], alterum Remum[4] appellans. Hi urbem Romam condiderunt atque ibi re[gnaverunt] omnesque milites suos «româyâ» (*Romanos*) vocaverunt de nomine patris sui[5]; haec est causa cur incolae Romae Romani nuncupantur. Aedificaverunt etiam Capitolium[6], quod vertitur «caput urbis»; est autem unum ex miraculis quae toto orbe erant; cum *Romulus et Remus* simulacrum magnum quod erat in Helodos attulissent, ascenderunt idque posuerunt superne in vertice Capitolii; miraculum autem erat magnum, quocum nullum in orbe comparari posset. Aedificaverunt *δημόσιον* magnum quod est Athenis, a philosophis : *δημόσιον σοφίας* appellatum.

Tum vero rixa orta est inter duos fratres, et assurgens Romulus Remum fratrem interemit. Illico urbs contremiscere coepit, quam cum trementem viderent magnopere extimuerunt et omnes incolae inde evadere maluerunt. Romulus videns Romanos obturbatos, templum deae Fwthny'[8] ingressus, eam precatus est ut causam tremoris urbis sibi ostenderet. Respondit illa : «Propterea quod fratrem tuum interemisti tremit urbs et ingemiscit, quia ipse tecum eam aedificavit, nec tremere desinet, donec videat fratrem hunc tuum tecum una in regni solio sedentem, imperantem, scribentem et legentem tecum ut antea.»

Simul ac rumor hic per totam civitatem serpsit, convenerunt *Romani* ut Romulum lapidibus obruerent, quod fratrem occiderat; fugit ille et Athenas profectus est. Cum de eo comperisset

[1] Scr. : Rwmy'. — [2] Scr. : 'rys (*Ἄρης*). — [3] Scr. : Rwml'ws; infra : 'rml'ws. — [4] Scr. : Rwmws (*Ῥῶμος*). — [5] Vel etiam : milites eorum... vocati sunt... patris eorum. — [6] Scr. Q'ftwlwn; infra : Q'pltwn. — [7] Nisi sit legend. : [illegible] «ibi, Dios (*Jovi*) sacrum», ut legitur in altero exemplari; sed utrumque, ut videtur, ad vocem *Παλλάδιον* referendum. — [8] Vel : Pw. (= *Πυθία*).

et figuras quae sunt in terra; fabricatus est et vidit[1] etiam sigilla et margaritas, quomodo e mari Pontos prodeant, homines ipse docuit, quippe qui vir erat sapiens.

Vivebat illa ipsa aetate vir quidam in Occidente, Romàyâ appellatus; vir erat fortissimus, cuius temporibus in insula Sqilā[2] vivebat virgo speciosa, sacerdos creata in templo deae Heres cui ministrabat. Hanc *virginem* cum conspexisset Romàyâ, cupiditate et amore incensus, rem habuit cum ea. Concepit illa ex eo et cum se gravidam esse sensisset, magno timore fuit, sibique cavebat ne sacerdotes Hêrîs, re animadversa, se interficerent. Itaque cum peperisset, filios ambo patri eorum dedit, qui feminae cuidam tradidit; haec eos aluit et cum crevissent pueri, homines fortissimi evaserunt, et nomina eis pater imposuit, alterum Romulum[3] alterum vero Remum[4] appellans. Hi ambo Romam condiderunt, ibique ambo regnaverunt; filios suos «romàyâ» appellabant[5], quare inde ab eo tempore incolae Romae «romàyâ» (*Romani*) vocantur. Duo hi fratres condiderunt Romam et muro cinxerunt. Aedificarunt etiam Capitolium[6] quod vertitur «caput urbis», estque unum ex mundi miraculis; cum simulacrum magnum quod in ea *urbe* erat, sacrum Dyws[7] attulissent, ascenderunt et collocaverunt in summo Capitolio; erat miraculum magnum. Duo hi fratres aedificaverunt magnum *illud δημόσιον.*

Cum rixa magna orta esset inter hos fratres, Romulus Remum fratrem interemit; extemplo vero urbs contremiscere coepit, et cum Romani urbem trementem animadvertissent, magnopere timuerunt et Roma evadere maluerunt, ne aedificia ruina corruerent atque se occiderent. Romulus videns cives obturbatos, templum deae Futhithâ[8] ingressus, eam precatus est ut sibi causam tremoris urbis referret. Respondit illa : «Quia fratrem tuum interemisti, propter eius mortem ingemiscit *urbs*, quia ipse tecum eam aedificavit; nec tremere desinet donec videat fratrem tuum tecum una in regni solio sedentem ut antea.» *Romanis* erat in animo Romulum lapidibus obruere, quia fratrem interemerat; evasit ille et Athenas[9] se contulit. Cum Funṭos[10] philosophus Ro-

[1] Intell. «monstravit»? (ἀπέδειξεν). — [2] H. c. : Sicilia. — [3] Scr. : Romīlos; infra Armēlē'os. — [4] Scr. : Romīos. — [5] Cf. p. 288, n. 5. — [6] Scr. : Qupaṭlīon. — [7] Διός (Ζεύς), sed cf. p. 288, n. 7. — [8] Vel : Puthithā (Πυθία). — [9] Scr. : Athēnos. — [10] Vel. : Punṭos.

Codex Mus. Brit.

Fwnyṭws[1] philosophus, advenit et Romuli verbis auditis, pollicitus est se Romam profecturum et incolas et milites sedaturum, ea condicione ut *Romulus* Athenas liberas renunciaret, ita ut nulla foret regi Romanorum in eis dominatio; pactionem cum eo fecit *Romulus* se id ei praestiturum. Fwnyṭws contulit se Romam et cum eis *incolis* collocutus est dicens : « Si regem vestrum pacati et libentes acceperitis, illico tremor hic urbis vestrae desinet, neque in posterum contremiscet; quod si non acceperitis, tota urbs vestra corruet. » Nulla interposita mora, incolae Romae se congregarunt et vestigia sui regis secuti, Athenas perrexerunt. Quo cum pervenissent ac *inde* profecti Romam revertissent, tota civitas ei *Romulo* obviam exiit, et exorsi sunt dicere : « Si probe scis tremorem per tuum introitum in urbem nostram finem capturum, huc ades et ingredere cum pompa et honore, et sede in regni tui solio; sin a nobis non desierit tremor, ne intraveris. » Pollicitus est ille tremorem finem capturum. Idem hic philosophus simulacrum aureum fecit quod os vultumque fratris eius *Remi* referebat, id *Romulus* secum una in regia sede collocavit, iussitque omnia ad effectum adduci et scribi velut ex auctoritate amborum. Quibus rebus ita peractis, illico desiit tremor urbis; sapientia huius viri desiit tremor et incolae *urbis* suo regi reconciliati sunt; ex eo tempore mos obtinuit apud Romanos scribendi et iubendi *ita* : « Dicimus, iubemus. » Ab illa aetate Athenae libertatem recuperaverunt, ita ut nulli regi esset potestas quidquam in ea urbe per vim faciendi. Idem hic Romulus instituit 'pyqṭwn[2] ad oblectamentum et marṭyos[3]; ipse primus instituit Venetos[4] et Prasinos[5]. Cum a senatoribus timeret ne se occiderent, quemadmodum ipse fratrem suum interemerat, duos homines ante se stitit, se invicem odio habentes, alterum ex Venetis et alterum ex Prasinis; aiebat enim : « Si mihi Veneti insidias ponant, Prasini me certiorem facient, et si Prasini insidias ponant, Veneti me certiorem facient. » Adducebat duos viros ante [propugnacula] urbis ad oblectationem : Venetum induebat veste *colorem* maris *referente*, et alterum veste Prasini quae similis est herbae terrae. Aiebat enim : « Si vicerit is qui Venetum induit, mare erit tranquillum nec Barbari intrabunt et maris insulis potientur; etenim qui mare incolunt victoriam consequentur et incolae terrae cladem accipient. Sed si ex contrario is qui Prasinum induit

[1] Vel : Pw. — [2] ἱππικόν. — [3] Martius. — [4] Βένετος. — [5] Πράσινος.

muli verba audivisset, pollicitus est ei *Romulus* se Athenas liberas scripturum, *in libertatem se restituturum*, ita ut regibus Romanorum nulla foret in eis dominatio; ipse autem *Funṭos pollicitus est* se profecturum[1] et sedaturum milites et Romanos, ut eum *Romulum* pacati et concordi animo exciperent.

Codex Nöld.

[1] Si emendationem textus probaveris intellege : Fonṭos pollicitus est se Romam profecturum... si Romulus Athenas liberas renunciavisset.

Codex Mus. Brit.

vicerit, incolae terrae continentis victoriam consequentur et incolas marium perdomabunt.» Simul ac prope accedebant ambo illi homines alter cum altero dimicaturi, incolae marium preces faciebant ut victor discederet Venetus, incolae vero continentis ut Prasinus superior abiret. Inde ab eo tempore fuerunt hae duo factiones imperii romani, Venetorum nempe et Prasinorum. Instituit Romulus brwmly'[1], eo quod vir erat amans doctrinae, oblectationis et coetus iuvenum : iussitque ut hiberno tempore homines invicem se invitarent et multi congregarentur apud *civem* aliquem, comedentes, bibentes et ioca agentes. Iussit omnes litteras alphabeti unam alteram ex ordine excipere, et unamquamque sua die invitare[2]; haec vocata sunt brwmly' quod graece vertitur : «edimus et bibimus de *pecunia* aliorum», h. e. gratis. Erat... gradus principatus inter Romanos et concessit ingenuis magnum honorem in consessu, potestatemque dedit imperandi atque ut eorum *iussa* audirentur. Ipse instituit in imperio romano cubicularios, h. e. qui ministrarent in regia. Misit etiam Athenas et philosophos Glsws et Lthrws inde ad se arcessivit, quibus organum fabricatus est[3], ut vocibus suavibus oblectarentur. Romulus instituit *κατάδρομον* et praecepit ut quo tempore incolae Romae in Capitolium conveniebant, pueri fune descenderent a summo Capitolio deorsum, rotae insidentes et coronam in regnum porrigentes : quemadmodum in illud Nemrod viri fortissimi corona descendit, et *iussit* reges dona dare illis puerulis, quo tempore se vertunt ascensuri. Instituit etiam ut sumerent Romani Q'pṭ'[4] quo, tempore hiberno toto se nutrirent, aestate vero ad bellum cum hostibus gerendum exirent. Ipse monstravit et instituit veredos qui perferrent *epistulas*, et referrent responsionem regibus a militibus, diem quoque qua Romani ad bellum proficiscebantur, mrṭyws[5] appellatum, quod vertitur : «victoria».

Multas res admodum admirabiles et facta diversa et leges egregias et praecepta iusta fecit et instituit Romae. Nemo erat inter Romanos omnes tam scientia praestans ut *Romulus*, aut qui homines *magno* ingenio praeditos magis honore prosequeretur; atque adeo intellegentia pollebat, ut *vel* ex obtutu et sermone malum hominem a bono distingueret et falsum a vero....

[1] Brumalia. — [2] H. e. : Optimates quorum nomina a littera A inciperent, primi alios ad cenam condicere debebant, et deinde ceteri, pro ordine litterarum. — [3] Sed emend. : «qui eis (*Romanis*) organum fabricati sunt». — [4] «Capita» (Capitatio, tributum capitis). — [5] Martium (fort. emend. : «dies... appellatur»).

Has leges egregias et praecepta iusta instituerat Romulus in regnis Romanorum; [non fuit inter omnes Romanos] ei similis vir tam praestans sapientia, et honore prosequebatur viros *magni* ingenii; Romae regnavit annos septuaginta novem.

Post mortem Romuli usque ad Yolinos (*Iulium Caesarem*), a consulibus regebantur Romani; huius Yolinos mater cum praegnans alvo eum contineret, mortua est mense nono; quam cum pollingerent, animadverterunt *Iulium* in utero se moventem; quamobrem eam diffiderunt et vivum eum *Iulium* extraxerunt; hac de causa

Codex Nöld. Yolinos Caesar appellatus est, quod latine «scissus (*caesus*)» vertitur; inde ab eo tempore reges Romanorum «Caesares» vocantur.

Primus rex qui inde a tempore adventus Christi imperium Romanorum tenuit fuit Augustus; regnavit annos 26 [1]. Hic in convivio [2] cognovit per somnum diem mortis sibi appropinquare. Templum Dīws [3] ingressus, petiit ab eo ut de successore in regno quisnam futurus esset, certiorem se faceret, sed Dīws respondere renuit; ingressus est rursum templum deae Futhītha, matris Dīws et *eamdem rem* ab ea petiit. Respondit illa puerum hebraeum, vocatum Filium Dei, natum esse e Virgine, sine concubitu: «Quare, *inquit*, recede a tuis sacrificiis, quia sacrificia et simulacra cessaverunt; haec est causa cur Dīws tibi respondere noluit.» Rex Augustus, his auditis, magnum simulacrum aureum fabricatus est, et cum in summo Capitolio collocasset, sermone latino inscripsit *haec verba* : «Hoc est simulacrum Filii Dei, qui natus est ex Virgine quae vocatur Maria, filia Hebraeorum.» Cum Simon Romam perrexisset, ibique *fidem christianam* praedicaret, a Romanis comprehensus, eis dixit : «Sequimini me»; cumque ad Capitolium eum secuti essent, ait : «Legite, quaeso, verba quae in fronte huius simulacri scripta sunt»; atque illi legerunt : «Simulacrum hoc erectum est Sancto Dei, qui natus est e Virgine sine concubitu.» Quae cum legissent, ait illis Petrus : «Nihil alieni a regno vestro vobis praedico, verum hoc ipsum quod a rege vestro scriptum fuit, vobis nuntio.» Itaque Romani multi, optimates et ingenui, crediderunt, *christiani facti sunt*.

Anno Alexandri trecentesimo septimo, Gabriel missus est de *throno* Dei ad Zachariam, eique bonum nuntium nuntiavit, mense īlol. Post sex menses ex quo Ioannes conceptus fuerat....... [4] ad supputationem solis, ad supputationem vero lunae die decima, missus est Gabriel et bonum nuntium nuntiavit Virgini, et natus est Christus in Bethleem, quod nomen «domus panis vitae» vertitur, mense nono kānon qdēm, die vigesima quinta, hora diei septima, feria sexta; post octo dies, *Christus* legem circumcisionis explevit, sed nihil ex eo, *ex eius corpore*, resecatum est, verum quemadmodum gladius flammam lucernae secat, nec quidquam lae-

[1] Sic ms. Error videtur esse scribae qui legit 26 pro 56; hanc enim notam habent chronographi. — [2] Forlasse ex male intellecta voce κλίνη «in convivio», pro «in lecto» scripsit auctor. — [3] Πυθία; cf. Suidas, sub v. Αὔγουστος, Malala, etc. — [4] Quaedam exciderunt; restitue : «mense adar (*mart.*), die vigesima quinta».

ditur *flamma*, aut *gladius* aufert, ita etiam Christus circumcisus est, nebue pars ulla eius corporis deminuta fuit. Feria tertia postquam quadraginta dies praeterierant, templum ingressus est; hora diei secunda, Simeon senex eum in manibus gestavit, cum annum ageret Simeon quingentesimum trigesimum quintum. Post triginta annos baptizatus est in Iordano, a Ioanne filio Zachariae, mense **kānon ḥrāy**, die sexta, hora decima, feria prima. Et tribus annis cum dimidio postquam baptisma perceperat, anno trigesimo tertio, feria quinta, noctu, comedit Dominus noster Pascha cum discipulis suis; hora noctis tertia proditus est a Iuda Iscariota; crucem ascendit hora quinta, feria sexta; hora autem nona magna voce clamavit et animam tradidit, *expiravit*, et redemit Adam eiusque filios. Ei *decet* gloria cum Patre eius et Spiritu eius vivo et sancto, in saecula saeculorum, amen.

Codex Nold.

VIII

DOCUMENTUM NESTORIANUM

INTERPRETATUS EST I.-B. CHABOT.

Huic documento, non magni faciendo, ultimum locum in nostro volumine, ne quid praetermisisse videamur, assignavimus. Chronici nomine vix aut ne vix quidem dignum, opus est viri nestoriani in re historica omnino peregrini et in litteris syriacis parum docti. Exstat ad calcem codicis syriaci Vaticani CLXXIX, fol. 104-111. Scriptus est codex in urbe Mausili, anno p. Chr. n. 1703, et varia complectitur ad rem dogmaticam et polemicam Nestorianorum pertinentia.

Prior et maior pars opellae fragmentis Historiarum Socratis et Theodoreti, ad fidem, ut videtur, alicuius syriacae epitomes, male consarcinata est; quae vero ad Nestorium spectant iam fere eadem recitavit Maris in libro *Turris* (Gismondi, *De patriarchis Nestorianorum commentaria*, Romae, 1897, p. 34); ultima autem notula Dioscoro infensa undenam hausta est, nescio. Auctoris nomen ignoramus : cur eum pluribus ante saeculis vixisse dicamus non est.

Documentum primus edidit et latinitate donavit Emilius Goeller : *Ein nestorianisches Bruchstück zur Kirchengeschichte des 4 und 5 Jahrhunderts*, in periodico cui titulus *Oriens Christianus*, ann. I, Romae, 1901; p. 80 et seq.

Textum autem, me rogante, denuo ad codicem contulit Guidi et quadraginta circiter emendationes notavit; signa vocalium in codice apposita omnino negligenda duxi; signa interpunctionis nonnulla quae manifesto desiderabantur suo loco apposui. Versionem vero primi editoris correxi et in melius immutavisse mihi visus sum.

Codicis descriptionem dedit Assemanus, *Bibliothecæ apostolicæ Vaticanæ codicum manuscr. catalogus*, t. III, p. 372 et seq.; et brevius Goeller, *loc. cit.*

Sectio quae exponit res turbidas et casus gemendos et perturbationes et iras quae fuerunt in ecclesia occidentali. *p. 371.

A Christo ad Constantinum elapsum est tempus longum et fuerunt in ecclesia aemulationes stultae et irae innumerabiles, et opiniones inanes cuiusvis generis, et confabulationes contumeliosae, et reliqua.

Et cum esset imperator Constantinus Arelate zelo captus est ut liberaret Romam a servitute tyranni; et meditabatur qua ratione deiiceret tyrannum, et quem deum in auxilium suum invocaret, qui eum adiuvaret et quem ipse adoraret. Et postquam profectus est cum militibus, in ardore vehementi solis, cum iam coeperat inclinari dies, suspexit in caelum et vidit columnam lucis in speciem crucis; et scriptum erat in ea : «*In hoc signo vinces.*» Et ipse cum vidisset, interrogavit eos qui eum comitabantur num et ipsi viderint; qui et ei significarunt : «Vidimus», et rem notam fecerunt imperatori qui valde gavisus est. Et ipsa nocte vidit Christum dicentem sibi : «Fac tibi signum huius instar, et in eo vinces.» Et cum fecisset et vicisset, baptizatus est et credidit.

Et cum excommunicatus esset Arius ab Alexandro, misit imperator Hosium, virum eximium inter episcopos, Alexandriam, ut procuraret reconciliationem inter Alexandrum et omnes episcopos Aegypti et Libyae, quorum numerus ad centum circiter accedebat. Et anathematizaverunt Arium; et scripserunt in Orientem, et notum fecerunt : «Postquam anathematizavimus eos asseclae Eusebii eos receperunt.»

*Cum audivisset imperator has perturbationes, statim iussit synodum *p. 372. oecumenicam congregari. Congregati sunt et convenerunt ex omnibus locis episcopi quorum numerus explebat duo milia quadraginta et octo; attamen, praeter trecentos decem et octo non inventi sunt inter eos qui consentirent epistulae Alexandri Hierosolymorum. Et illi unanimiter anathematizaverunt Arium et etiam Eusebium Nicomediae, et Theognim Nicaeae, et Marim Chalcedonis, et Theonam Marmaricae, et Secundum ʿAkko, cum aliis qui istis adhaerebant. Et hoc factum est anno 636° Graecorum, mense iyar, die 20ᵃ mensis.

Et erat episcopus Alexandriae, eo tempore, Alexander, et Constantinopolis Alexander; ille autem Romae *erat* aut Sylvester

aut Iulius, et Antiochiae Eustathius magnus princepsque synodi; et Hierosolymorum Macarius. Presbyter Alexandri, quem terra miserat *Alexander*, ipse factus est episcopus loco sui magistri : magistrum eius occiderunt in mari Ariminitae.

Et rursum dolo usus est Arius et receptus est, ut historia refert; et precibus sanctorum Mār Iacobi et Mār Alexandri, quia audivit Deus vocem iustorum suorum, dum venit Arius ut dolose ecclesiam ingrederetur, latrinam quaesivit et cum invenisset et introivisset, disrupta eius viscera cum eius fimo exciderunt, et iudicium amarum mortemque terribilem et horrendam quae cum eius impietate congruebat subiit.

Et post Alexandrum *Alexandriae* Athanasius eius loco stetit.

Eo tempore congregata est synodus Antiochiae. Convenerunt asseclae Eusebii Nicomediae, et Eustathium magnum per calumnias quas in eum commentati sunt in exilium pepulerunt.

*p. 373. *Et perturbatio magna seditioque in universa civitate propter illustrem Eustathium facta est. Et Ariani Eusebium Caesariensem, quia eorum opinionis fautor erat, in urbem inducere voluerunt; reliquus populus ut sanctum Eustathium reducerent decertavissent nisi imperator perturbationi finem imposuisset et Eusebius venire recusavisset. Imperator vero laudavit eum dicens «eum qui sit non unius civitatis sed totius orbis episcopus dignum esse». Eustathius autem iussus est in urbem *patriam* suam abire et illic habitare. Hic sane erravit imperator quod non examinaverit causam tanti viri, eversoris haeresis Arianorum et principis synodi Nicaeae.

Et cum spatium octo annorum sedes Antiochena sine episcopo remansisset, asseclae Arii Euphronium ibi constituerunt.

Et cum Ariani Athanasium accusarent, rursum praecepit imperator ut synodus Tyrum congregaretur et probaret causam Athanasii. Et Athanasius in omnibus innocens apparuit. Ariani autem rursum imperatorem adierunt, et multas accusationes adversus Athanasium coram imperatore commentati sunt, quod quamdiu Athanasius Alexandriae esset confessio Arii non prospere cederet.

Verum, postquam imperator mortuus est, mortuus est Eusebius Caesariensis. Acacius eius discipulus loco eius stetit.

Etiam Alexander episcopus Constantinopolis, postquam rexit ecclesiam annos xxii occubuit : et sive Paulum sive Macedonium designationi episcoporum reliquit. Paulus quidem erat presbyter

ecclesiae, vir magnus iustitia et doctrina. Constanti[nus][1] Paulum ab *episcopatu amovit, et Eusebium Nicomediae, impium Arianae *p. 374. impietatis defensorem, adduxit eiusque in loco constituit et effecit ut fides alia pro Nicaena valeret.

Rursum, anno undecimo post mortem patris imperatorum, isti synodum congregarunt Sardicae in civitate Illyrici; cui synodo adfuerunt etiam viri praeclari, ut Iulius Romae, Paulus Constantinopolis, Athanasius Alexandriae, et reliqui alii; et restituerunt eorum sedes Athanasio et Paulo et Marcello Ancyrae; cum quidem is prius quae adversus se *proponebantur* correxisset, et maior pars congregrationis fidem Nicaenam amplexa est.

Cum quidem imperator Constantinus coepisset ecclesiam Antiochiae aedificare, sed mortuus esset et eam non absolvisset, perfecit eam Constantinus eius filius. Eusebius autem congregavit synodum Antiochiae occasione consecrationis ecclesiae, et omnem lapidem movebat ut confirmaret fidem Arii. Et facta est perturbatio in civitate.

Cum autem notam habuisset imperator pugnam *exortam* propter Paulum et Macedonium scripsit praefecto ut eiiceret Paulum. Is *praefectus* cum timeret, dolo usus est et quasi honoris causa Paulum ad se vocavit eique litteras imperatoris ostendit. Episcopus cum bona voluntate in se recepit sententiam iniustam. Praefectus locum protexit et abduxerunt Paulum, in navem eum coniecerunt et in mari suffocaverunt eum. Et Macedonius cum pompa curru deductus est et, militibus protegentibus[2], se direxerunt ad ecclesiam: fuit autem altercatio inter populum et milites. Putarunt milites populum parare seditionem, stinxerunt gladia et hominum tria milia centum et quiquaginta occisi sunt in his pugnis et sanguinis effusione.

*Haeretici ecclesiis potiti sunt; fecerunt aliam synodum Sirmii, *p. 375. praesente quidem imperatore, et tres formulas proposuerunt cum primam vituperarent et corruptiones multas in eis fecerunt.

Rursum fecerunt synodum Arimini : congregati sunt filii Satanae et confirmarunt formulam Arii; et imperator mandavit ut ad ecclesias Italiae mitteretur et quicunque *eam* non reciperet eiiceretur. Et Liberius, qui non consensit, in exilium missus est, et institutus est eius loco quidam arianus.

1 *Sic*, pro Constantio; cf. supra, p. 150, n. 3. — 2 Lego محاطين.

Rursum, alia synodus congregata est Seleuciae *in civitate* Isauriae : et cum sibi invicem consentirent in ea adscenderunt apud imperatorem asseclae Acacii et Eudoxii qui coram eo synodum calumniati sunt. Synodus autem eos excommunicatos declaravit. Et unaquaeque ex eis *synodis* formulam fidei proposuit; et altera alteri non consentiebat. Octo enim formulas proposuerunt praeter Nicaenam. Eustathius Sebastiae, Basilius Ancyrae, Silvanus Tarsi cum decem aliis viris notis in hoc concilio anathematizati sunt, iussu imperatoris. Et isti, ut demonstravit Theodorus, interpres noster, omnes orthodoxi erant praeter Macedonium; quamvis iste Novatianus[1] eos vituperet quoniam eos non cognovit.

Athanasius aliquando, cum eum persequerentur, navem conscendit in Nilo, ut peteret Aegyptum; cum autem didicisset eos qui eum persequebantur propinquos esse, eis qui secum erant dixit : «Revertamur obviam illis»; hi vero dicebant : «In desertum fugiamus»; ipse autem suadebat : «Obviam persequentibus revertamur.» Postquam conversi sunt et sibi invicem occurrerunt, interrogaverunt *qui cum persequebantur* num Athanasius prope esset, hi vero *p. 376. responderunt : «Haud procul *a vobis abest, sed mox eum assequemini.» Et dum ab eis derisi persequuntur eum, Athanasius ingressus est Alexandriam et seipsum abdidit; et altera vice in sepulchro parentum suorum per longum tempus delituit.

Rursum, fuit dissensio inter Meletium et Paulinum; denique adiudicata est sedes Meletio. Accidit ut cum aliquando dormiret Theodosius vidit in somnio Meletium qui ipsum chlamyde imperali induebat et ipsi coronam imponebat. Et cum victor regressus esset ex eo bello ad quod *gerendum* eum miserat Gratianus *is* sibi socium in regno adscivit illum, die 16ª kanun posterioris. Imperator autem factus praecepit ut omnes episcopi orthodoxi sui imperii adscenderent Constantinopolim; et ubi ingressi sunt episcopi palatium imperiale vetuit ne quis sibi indicaret Meletium; et cum omnes inspexisset imperator agnovit eum e visione quam habuerat, et cucurrit et amplexus est eius manus et oculos et genua, eique visionem notam fecit.

Eo tempore fuit Ambrosius : et is interdixit imperatorem propter caedes quas commiserat; imperator autem probe accepit interdictum, ut decet.

[1] Hoc vocabulo prestringit Socratem historicum.

Rursum, fuit dissensio inter Flavianum et Damasum; et praecepit imperator ut *Flavianus* iret reconciliatum cum Damaso. Et Flavianus respondit imperatori : «Si propter meam fidem quae non congruat cum fide Apostolorum, aut propter meos mores qui non digni sint episcopatu, ego ipsos meos accusatores constituo iudices meos et accipio quidquid in me latrant; si vero propter sedem et principatum contendunt, non litigabo neque resistam: cui volueritis da eam.» Imperator cum haec animadvertisset dimisit eum in pace.

*Eo tempore fuit Mār Nestorius. Is discipulus fuit Theodori interpretis; fuitque magister Antiochiae et ordinatus est patriarcha in Constantinopolim. Fuit vir bonorum operum et prohibuit turmam adversariorum et pigros ab ecclesiis, et excommunicavit monachos qui in domos et vicos se insinuabant; et evertit loca Arianorum. Ex his quidam ad portam imperatoris erant et adversus eum locuti sunt. Et soror imperatoris monacha erat; ei mos erat ut comederet cum patriarcha die dominica post mysteria : is vero eam prohibuit; erat etiam illius imago in sanctuario, quam is laceravit; introibat quoque in sanctuarium ante imperatorem ipsius fratrem : quod etiam *ne faceret* eam prohibuit. Vexata est[1], et rem denunciavit imperatori fratri suo. *p. 377.

Hisce diebus quidam presbyter ecclesiae concionem habuit et dixit Mariam hominem peperisse. Et patriarcha ei dixit : «Neque dicimus eam hominem peperisse[2], sicut Paulus *Samosatenus* confitens Christum hominem simplicem esse, neque Deum peperisse[3], sicut confitetur Apollinaris, sed dicimus eam peperisse Christum[4] Deum et hominem.» Et id cum ita dixisset omnibus qui aderant placuit; et postea adduxit testimonia ex Evangelio et Pauli epistulis.

Cyrillus cum videret sororis imperatoris et imperatoris ipsius cor odio in patriarcham repleri, dedit munus immensum imperatori, eius sorori, episcopis insanis et principibus imperii, qui se Nestorio opposuerint. Id odium fuit Cyrillo quod ipse Nestorius reduxerat ossa Iohannis Chrysostomi et sepulchro mandaverat, quodque et mulieres quae noctu conveniebant inter viros ad orationem et recitabant hymnos *et antiphonas prohibuit, et ne acciperetur pecu- *p. 378.

[1] Quoad sensum; ad. litt. : «quievit (defecit) cor eius»: haec locutio hucusque nonnisi in hoc documento inventa est. Vide notam textus, p. 377, n. 5. — [2] ἀνθροποτόκον. — [3] θεότοκον. — [4] χριστότοκον.

nia propter sacerdotium vetuit : quae omnia fieri permittebat Cyrillus. Et factae sunt perturbationes caedesque, et alter alterum *excommunicavit. Et imperator accivit Iohannem patriarcham* Antiochiae qui utrumque examinaret. Et *is* quidem venit : examinavit fidem Nestorii et vidit eam cum *fide* Apostolorum congruere; examinavit quoque fidem Cyrilli et vidit eam commentum esse. Et ivit ad portam imperatoris eumque arguit quod non decebat locum dari litibus neque Nestorium deponi. Et excommunicaverunt Cyrillum et Memnonem. Tunc soror imperatoris, quae munus acceperat, frustra lamentata est quod Cyrillus vexaretur. Iohannes patriarcha *demonstravit imperatori culpam* Cyrilli. Et comprobavit factio Cyrilli se ridiculam esse. Suscitaverunt quemdam monachum senem, qui a parte eorum erat, et eum portaverunt suis manibus ad portam imperatoris; ille vero dixit imperatori : «Ego ostendam tibi veritatem Cyrilli et errorem Nestorii.» Cui imperator : «Hanc causam, ait, Iohannes patriarcha examinavit, eam probavit et in animo meo fixa est. Surge, abeas.»

Et Mār Nestorius ingressus est desertum Oasis; et Cyrillus, cum *excommunicatus esset, ingressus est quoddam monasterium in quo* habitabat Dioscorus. Dicunt hunc centum et quinquaginta aut viginti *κεντηνάρια* auri erogasse ut Nestorium eiiceret ab eius sede; dicunt etiam eum non comedisse nisi carnem tenerorum porcellorum et gallinarum pinguium.

Satis est nos scripsisse unam e mille litibus quae ad rem pertinet : quae vero ad rem non pertinent non commemoravimus eas.

SERIES II — TOMUS IV
CHRONICA MINORA.

CORRIGENDA IN TEXTU.

Pag. 3, l. 14, lege ܟܠ ܠ pro ܟܠܐ

Pag. 44, l. 23, lege ܒܒܟܐ: pro ܒܒܟܐ.

Pag. 52, l. 15, lege .ܕܒܒ. pro .ܕܒܒܐ.; — l. 26, lege ܒܢ̈ܝܢ pro ܒܢ̈ܝܐ

Pag. 56, n. 2, lege ܘܠܡܕܢܚ pro ܡܠܡܕܢܚ

Pag. 58, l. 4, post ܘܡܣܟܠ (pr. vice) dele punctum: — l. 24, in lacuna, insere ܬ[ܘ]ܒ

Pag. 75, l. 5, lege ܒܬ pro ܒܐ. Sequi videtur ܠ.ܐܐ

Pag. 94, l. 17, lege ܠܦܠܒܪܝܗܘܢ pro ܦܠܒܪܝܗܘܢ

Pag. 105, l. 1, lege ܦܘܩܪ pro ܦܘܩܕ

Pag. 123, l. 13, lege ܡܕܪ̈ܝܫܐ pro ܡܕܪܫܐ

Pag. 126, l. 22, lege ܐܘܠܝܪ̈ܝܐܢܘܣ pro ܐܘܠܝܪ̈ܝܢܘܣ

Pag. 134, l. 6, lege ܠܗ̇ pro ܠܗ

Pag. 145, l. 16, post ܠܗ dele punctum.

Pag. 154, l. 2, lege ܐܢܛܝܘܟܘܣ pro ܐܢܛܝܟܘܣ

Pag. 157, l. 15, ita legas: ܘܐܦ [ܬܠ̈ܡܝܕ]ܐ [ܕܦ]ܘ̈ܠܘ[ܣ]ܐ ܒܫܢ̈ܝܢ ܘܬܪ̈ܝܢ ⁘ Cf. p. 163, l. 27. Punctum sub ܪ apparet.

Pag. 163, n. 3. lege ܡܐܣܛܪܛܝܣ pro ܡܐܣܛܪܛܝܣ

Pag. 187, l. 13, dele punctum secundum.

Pag. 200, l. 14, lege ܡܣܒܢܘܬܗܘܢ pro ܡܣܒܢܘܬܗܘܢ

Pag. 201, l. 23, ante ܐܬܬܗ̇ insere signum ⁷.

Pag. 204, l. 4, post ܡܒܐ dele punctum.

Pag. 216, n. 5, lege ܒܥܝܬ. ܚܝ.

Pag. 231, n. 7, lege ܒ.ܟ pro ܒܟ

Pag. 249, n. 3, ante «parum» insere «quod spatio».

Pag. 260, l. 2, lege ܒܠܒ pro ܒܠܒܪ

Pag. 267, l. 24, post ܐܘܐܪ ܠܦܠܝܣ insere punctum.

Pag. 272, dele notam 2.

Pag. 273, l. 2, lege ܒܒܒ . . ܕܢܬܗܘܢ pro ܒܒܘܕܢܬܗܘܢ: et pro n. 1, lege: «Littera secunda ܘ potius quam ܒ esse videtur, quod vix stare potest. Quae ܕ praecedit ei linea coniuncta est.»

Pag. 277, n. 3, lege «restituere» pro «restuere».

Pag. 283, n. 3, ante «p.», insere «e».

Pag. 289, a dext. l. 7, pro جريܐ corrigendum بريܐ monet Fraenkel.

Pag. 298, a dext. l. 6, ante ܐܘܪܘܒܣܣܘܣ insere signa 4 litterarum deperditarum.

Pag. 306, a dext. l. 8, lege ܕܒܬܪܗ̇ pro ܕܒܬܪܗ

Pag. 352, l. 28, lege ܢܘܪ̈ܐ pro ܢܘܪ̈ܐ

Pag. 355, l. 21, 22, lege cum ms. ܕܐܬܝܬܗ pro ܕܐܬܝܬܗ̇; cf. p. 356, l. 24.

CORRIGENDA IN VERSIONE.

Pag. 62, *l.* 12, post «*Textus*» *insere* «partis posterioris».

Pag. 121, l. 4, lege «785» pro «795».

Pag. 187, perperam appositae sunt notulae; n. 2, post «tradidisse» l. 25; n. 4, post «huiusmodi» l. 27; et n. 5, post «rex» l. 30, ponendae erant.

Pag. 188, l. 14-15, lege «exploravit et vera esse [reperta est]» pro «exploratam . . . repperit».

Pag. 189, n. 3, lege «3» pro «4».

Pag. 249, a sin. l. 8, 9, lege num. «2» pro «1».

Pag. 261, l. 1, post «caelum» insere signa citationis (verborum Ephraim) finitae, et punctum.

Pag. 265, l. 5, lege «7» pro «6»; — l. 11, lege «25» pro «23».

Pag. 267, l. 22, lege «290» pro «190», et dele n. 2 (numeri usque ad ann. 40um Iared 1000 efficiunt).

Pag. 273, l. 19, 20, lege «Calopatra» pro «Cleopatra».

Pag. 294, nota 3 post «Futhitha», l. 8, apponenda erat.

Pag. 275, n., lege «conservat» pro «conservet».

Pag. 302, l. 33, lege «cucurrit pro «cuccurrit»: — in n., lege «perstringit» pro «prestringit».

INDEX TOMI IV.

PARS PRIMA.

PARS SECUNDA.

PARS TERTIA.